

<p>Aanwezig</p> <p>Voorzitter: Mevrouw H. Sahin</p> <p>Raadsleden: De heer E.G.T. Braam Mevrouw L.S. de Bruijn De heer D.R. Cupedo De heer D.F.A. van Dam De heer C.P.I.M. Dolmans De heer M. van 't Eind De heer M.J. van Enk De heer M.A.J. Ezinga Mevrouw B.M.B.T. de Haan-Niesen Mevrouw M.E. Harmsen Mevrouw I.M. Jansen-Dirkx De heer M.T.F. Kaffa Mevrouw P.G. Kames Mevrouw A. Koegler-Böhm De heer G.A. Kruger De heer J. Loof</p>	<p>Vervolg aanwezige raadsleden: Mevrouw S. van Maarseveen De heer M. el Majjaoui Mevrouw W.A.A.M. van Nunen De heer R. Nunnikhoven De heer U.H. Oelen Mevrouw L.B. Oude Alink Mevrouw A. Prenger Mevrouw H. van Schie De heer W. Smith De heer E. van der Veer De heer Q.L.A. Veerman Mevrouw W. van der Weij De heer M.V. Weterings Mevrouw E. Woudstra De heer A.M. Zoghbi</p>
<p>Aanwezige portefeuillehouders: Wethouder W. van Damme Wethouder G. van Malsen Wethouder S. van de Waart Wethouder L. Bentvelzen</p>	<p>Griffie: Griffier: de heer J.A. Massaar bpa Mevrouw M.M.A. Tittse De heer J. Hoefnagel Mevrouw F.S. Habiboellah (verslag)</p>

1. Opening en mededelingen

De voorzitter: Goedemiddag, dames en heren, beste leden van de raad. Ik open de raadsvergadering van de gemeente Rijswijk van dinsdag 5 november 2024. Graag heet ik welkom de leden van de raad, de fractieassistenten, onze wethouders, onze medewerkers, vertegenwoordigers van de media, aanwezigen op de publieke tribune en kijkers online. Het is vandaag een bijzondere vergadering, u gaat met elkaar in debat over het meest kaderstellend document van het jaar, de begroting. We noemen deze raadsvergadering dan ook wel het begrotingsdebat. Het is bij uitstek ook het moment om vanuit uw fractie met elkaar en natuurlijk met het publiek uw visie op de stad en op de samenleving te delen, uw algemene beschouwingen. Beste raadsleden, het zijn geen eenvoudige tijden waarin we leven. Geopolitieke spannende ontwikkelingen, vandaag zijn er belangrijke verkiezingen in de Verenigde Staten, politiek bestuurlijk is het ook in ons land niet helemaal rustig en de financiële situatie van gemeenten en ook die van onze gemeente staat onder druk. En tegelijkertijd werken we samen en vanuit ieders rol en verantwoordelijkheid om onze gemeente goed te besturen in het belang van onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Ook voor deze vergadering vraag ik u respectvol met elkaar om te gaan. De woorden die wij uitspreken hier in de politieke arena hebben betekenis en invloed. Goed om ons daarvan bewust te zijn. Uw griffie heeft u geïnformeerd via een procesbrief over de gang van zaken van deze vergadering. Wellicht ten overvloede wil ik wel herhalen dat we inhoudelijk, dat u inhoudelijk de agendapunten 4 tot en met 6 in één keer gaat behandelen maar dat we straks uiteraard aan het einde van de vergadering gaan stemmen over de ingediende instrumenten, over de ingediende amendementen, moties en afzonderlijke raadsvoorstellen apart gaan bespreken en ook besluiten gaan nemen. Dat wilde ik even verhelderen. Dan wil ik aan u melden dat we bericht van verhindering, we hebben in principe geen bericht van verhindering ontvangen. Wel van raadsleden die later zullen aanschuiven en dat gaat om de heer Veerman, de heer Ezinga en mevrouw Maarseveen en mijnheer Dolmans zal later aanschuiven. Dan ben ik hopelijk niemand vergeten. Dan wil ik graag overgaan tot de trekking van het stemmingsnummer. Dat is nummer 17, dan gaan we straks bekendmaken wie dat is. En wil ik aan u voorstellen om te benoemen voor de leden van bureau van stemopneming als voorzitter de heer Oelen en als leden mevrouw Van der Weij en de heer Van Dam. Ik denk dat u daarmee kunt instemmen? Dan kijk ik naar het college. Er zijn volgens mij geen mededelingen vanuit het college. Daarmee hebben we agendapunt 1 al afgerond.

2. Spreekrecht burgers

De voorzitter: Gaan we door naar agendapunt 2 en dat is het spreekrecht van onze burgers. Mijnheer Mazel heeft zich aangemeld en hij wenst te spreken over de programmabegroting 2025 en over de afvalstoffenheffing. Mijnheer Mazel, u heeft vijf minuten inspreektijd en aan u het woord.

De heer Mazel: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Inderdaad, ik zou twee punten naar voren willen bespreken. Eén punt als voorzitter van bewonerscomité voor een stijlvolle Voorde en één als gewoon burger maar wel in dezelfde wijk. Ik begin met het positieve bericht. Het bewonerscomité zou graag naar voren willen brengen dat ons comité van harte steun uitspreekt voor het voorstel van het college. Misschien gebeurt dat niet zoveel insprekers maar wij zijn het een keertje heel erg eens met wat het college voorstelt aan u. En dat is om een investeringskrediet van 1.3 miljoen uit te trekken volgend jaar voor de casco restauratie van het landgoed De Voorde. Het landgoed, het buitenhuis staat al zo lang te verloederen en het wordt steeds minder mooi. Maar wij in onze wijk vinden het een prachtig monument en we zijn geweldig blij dat er nu in de programmabegroting staat van, nu gaan we beginnen. De omgevingsvergunning is aangevraagd, die wordt waarschijnlijk begin volgend jaar verleend. En we kijken er reikhalzend naar uit dat de casco restauratie inderdaad zal gaan beginnen. We lezen op bladzijde 93 van de programmabegroting dat het zal gebeuren met behoud van het historisch karakter. Prachtig. En dat de focus ligt op de versterking van de cultuurhistorische uitstraling en de natuurwaarde van de landgoederenzone. Muziek in onze oren. Dus ik roep u op om dit deel van de begroting in elk geval goed te keuren voor volgend jaar. Als burger zou ik iets over de afvalstoffenheffing willen vragen. Wilt u er bij het college op aandringen dat PMD en restafval volgend jaar ook nog aan huis wordt opgehaald voordat u de hogere afvalstoffenheffing goedkeurt zo dadelijk? Want vandaag staat de belastingverhoging op de agenda, waaronder de verhoging van de afvalstoffenheffing met 7 procent. Nou ja, niet zo gek, alles wordt duurder zou ik willen zeggen. Maar dan wel bij gelijkblijvende dienstverlening zou ik eraan willen toevoegen. Onze wijk heeft vorige week een brief gekregen van het college waarin wordt aangekondigd dat PMD en restafval voortaan wordt nagescheiden. Logisch, beter, levert meer winst voor het milieu op. Goed idee dus PMD en restafval worden voortaan samengevoegd. Nu wordt PMD bij ons aan huis opgehaald, een mooie container en die wordt elke twee weken opgehaald. Maar daar stopt Avalex mee want we lezen in de brief van het college dat de container wordt ingenomen. Hoe gaat het dan verder? Je zou

kunnen denken, nou, dan wordt het restafval samengevoegd met PMD en in die ene container toch nog opgehaald. Maar waarschijnlijk wordt PMD ook niet meer opgehaald en ook het restafval zullen we dan misschien wel moeten wegbrengen. In mijn geval 262 meter verderop. Is dat onoverkomelijk? Nee, dat niet maar waarom een hogere afvalstoffenheffing met een derde minder dienstverlening? Dat is toch niet zo logisch met elkaar te rijmen. Dus wat mij betreft is een hogere afvalstoffenheffing wel akkoord maar dan alsjeblieft nog wel met het aan huis ophalen van PMD en restafval. Dat laat ik verder graag aan uw wijsheid over. Ik dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank, mijnheer Mazel.

3. Vaststelling agenda

De voorzitter: Dan gaan we door naar de vaststelling van de agenda. Kan de conceptagenda door u worden vastgesteld? Dat is het geval.

4. Algemene beschouwingen en begroting: Raadsvoorstel 2e halfjaarrapportage 2024 (RV 24-056)

- a. Spreekteksten
- b. Moties en amendementen

De voorzitter: Dan gaan we door naar agendapunt 4, de algemene beschouwingen. Mag ik dan als eerste de heer Kruger van de fractie Beter voor Rijswijk het woord geven? Mijnheer Kruger, u heeft tien minuten spreektijd.

De heer Kruger: Welkom Kruger, staat op mijn display. Nou, van harte dank. Als eerste mag ik beginnen dus dat is makkelijk, ik hoef niemand te dupliceren en we merken hoe het verder loopt. Maar allereerst breng ik u, zoals gebruikelijk, de complimenten van Beter voor Rijswijk aan het college en de ambtelijke organisatie voor het vele werk dat is verricht. Ook deze keer weer gelukt om een sluitende begroting aan de raad te presenteren. Het is altijd een moeilijke opgave omdat er heel veel rekenwerk moet plaatsvinden en er keuzes moeten worden gemaakt. Met die keuzes is niet altijd iedereen even blij. We gaan ook een uitdagende tijd in, we hebben meer plannen en het gaat steeds meer kosten om die uit te voeren. Sommige onderwerpen kunnen we ook moeilijk direct beïnvloeden. Het jaar 2025 kunnen we redelijk financieel in bedwang houden. Bezuinigingen uitsluiten op sport, welzijn, zorg en andere zaken die Beter voor Rijswijk zo belangrijk vindt. In 2026 en 2027 zullen de tekorten oplopen als de Rijksoverheid niet over de brug komt met financiële ondersteuning. Wij willen de Rijswijkers blijven faciliteren en ondersteunen op het gebied van sport, welzijn, zorg en vele andere zaken. Dat is Beter voor Rijswijk en draagt bij aan een gezonde en verantwoordelijke gemeente. Graag richt ik mijn woord ook nog even aan onze voorzitter, onze geliefde burgemeester, mevrouw Huri Sahin. Ze heeft afgelopen jaar aardig voor haar kiezen gekregen vanwege de toename van het huiselijk geweld en femicide. Zij heeft het niet alleen in Rijswijk maar in het gehele land op de kaart gezet en ze heeft ook de weg naar Den Haag gevonden om dat daar op de agenda te krijgen. Mevrouw Sahin wordt regelmatig door landelijke media uitgenodigd om dit als deskundige onder de aandacht te brengen. Voor slachtoffers is ze altijd persoonlijk bereikbaar en daar zijn we heel trots op hier in Rijswijk. Niet alleen de raad maar ik denk iedere Rijswijker. Vanmiddag en vanavond behandelen wij de begroting voor het komend jaar. Een belangrijke taak is om inzichtelijk te maken van belangrijke zaken die we wel of niet volgend jaar kunnen of gaan uitvoeren. Daar kan Beter voor Rijswijk kort over zijn, dat ziet er voor het komend

jaar nog redelijk gunstig uit met een te verwachten gering begrotingsoverschot. Maar voorzitter, de financiële situatie zou ik niet zo rooskleurig willen noemen want het komend jaar gaat er veel omhoog voor de burger. De heffingen, vergunningen, parkeervergunningen, parkeertarieven, reinigingskosten en belastingen. Ik zal best nog wel wat vergeten maar ondanks de forse tegenslagen moet de gemeente financieel gezond blijven. Ook Beter voor Rijswijk zal dit een speerpunt zijn voor de komende jaren. We verwachten ook meer aandacht voor de burgerparticipatie komend jaar. Dat is er dit jaar nog wel eens bij ingeschoten bij vergaande besluiten die we als raad moeten nemen. Natuurlijk hebben we ook nog wensen. Het paradepaardje van Beter voor Rijswijk is het dierenwelzijn op de kaart. En daar staan we, dat doen we dus goed met een goede ambtelijke ondersteuning. We ontvingen zelfs de eerste prijs voor de meest hondvriendelijke gemeente dus we worden hier echt niet behandeld als een hond. Met name de succesvolle hondenspeeltuin heeft hier veel aan bijgedragen. Dan hebben we nog een vraagje wat bij ons leeft. Kan de gemeente de nog wat uitbreiding van de hondenspeeltuinen realiseren? En dat is niet dat het heel veel geld hoeft te kosten, het is vaak een kwestie van het plaatsen van wat hekjes. In de begroting wordt een forse verhoging parkeerkosten voorgesteld. Hoezo, de auto zou toch geen melkkoe worden? In het coalitieprogramma is opgenomen dat er een parkeergarage zou komen tussen het Huis van de Stad en de Schouwburg. Een bittere noodzaak voor de wijk Te Werve. Deze afspraak heeft Beter voor Rijswijk met heel veel pijn in het hart laten vallen. Begrijpelijk dat er een sluitende begroting moet komen maar Beter voor Rijswijk komt met een amendement met een dekkingsvoorstel om de voorgestelde verhoging toch te matigen. De evaluatie van deze aanpassing die wordt zichtbaar na de evaluatie in 2026. We hadden het net al even over dierenwelzijn. We hebben vernomen dat er een landelijke verplichting komt voor het chippen van katten, dat is in voorbereiding. Dat scheelt dan weer een motie die we hadden willen indienen en we wachten het met spanning af wanneer dat handen en voeten gaat krijgen, in dit geval pootjes. Voorzitter, de goede zorg en zorgvoorzieningen zijn heel belangrijk. Beter voor Rijswijk gaat uit van eigen kracht, zelfredzaamheid en daarbij nodig het vanzelfsprekend is dat de gemeente een rol in de zorg en ondersteuning gaat bieden. Ook in Rijswijk hebben we te maken met de gevolgen van de vergrijzing. Daar ben ik zelf onderdeel van uit inmiddels. Door deze toename van ouderen in onze gemeente moet dit gericht zijn op zelfredzaamheid. Mocht dit onmogelijk zijn dan een Wlz-indicatie aanvragen en zal mogelijk hulp zijn voor verpleegtehuis thuis. Voor velen een mooi alternatief dan verhuizen naar een woonzorgcentrum. Helaas zijn er in onze provincie volgend jaar een tekort van duizend verpleegzorgplekken. Dit gaat de komende jaren bij achterblijvend beleid oplopen tot vierduizend. Vraagje aan het college, wat kan het college doen om te voldoen aan de vraag naar zorg, om dat te faciliteren? Vorige week bij een werkbezoek aan Welzijn Rijswijk hebben een aantal raadsleden gezien dat zij al inspringen op de toegenomen vraag. Zij doen bijzonder goed werk. Toch zou Beter voor Rijswijk een betere verzorgde inzage willen hebben naar de uitgaven en de doelgroepen van de verkregen subsidies aan Welzijn Rijswijk. Buiten de jaarrekeningen hecht de fractie waarde aan sociale jaarverslagen met beschrijving van de doelgroepen en de behaalde resultaten. De vraag is, kunt u zich hiervoor inspannen? Voorzitter, het doet Beter voor Rijswijk goed dat er meer verenigingen worden betrokken bij sportdagen. De sportdag zal zeker bijdragen dat verenigingen zich kunnen presenteren aan de Rijswijkse burger. Het doet Beter voor Rijswijk goed dat er bij de voetbalvereniging Vredenburg een tweede kunstgrasveld is gerealiseerd en dat er nu eindelijk uitzicht is op de bouw van de nieuwe Marimbahal. Minder blij zijn we met de beantwoording over het sportcomplex de Schilp. De binnenkant mag ook wel eens een goede onderhoudsbeurt krijgen. We hebben uit betrouwbare bron vernomen dat er maar matig wordt schoongemaakt. Dan de vraag, voorzitter, kunt u bij de uitbater van de Schilp eisen dat er meer aandacht wordt besteed voor de hygiëne in deze sportlocatie? De huurprijs is al hoger dan die van De Altis. Sportcomplex De Altis is een goed voorbeeld met betrekking tot hygiëne, ruimtes die piekfijn worden schoongemaakt. Om

Rijswijkse ondernemers te stimuleren zou het mooi zijn dat er bij onderhandse uitbestedingen van opdrachten de gemeente deze bedrijven voorrang gaat geven. Bent u bereid om daar invulling aan te geven? De Bedrijven Investeringszone, oftewel de BIZ, een mooi project waar ondernemers gezamenlijk voor hun belang opkomen. De bedrijven betalen hiertoe een jaarlijkse bijdrage. Toch krijgt Beter voor Rijswijk klachten dat er extra bijdrages worden gevraagd om deelname aan lokale evenementen. Deze evenementen worden toch gefinancierd uit de deelnamekosten en de gemeente die draagt toch een aardig steentje bij aan het tot stand houden van deze organisatie. De vraag is, wilt u daar ook eens aandacht aan besteden? Want ondernemers die hebben het toch wel lastig de afgelopen tijd om hun bedrijf te kunnen voortzetten, ook nog na corona. Binnenkort extra invoering van betaald parkeren, daar zullen ze ook niet heel erg blij mee zijn. Nou, al jaren geleden werd Wij. wethouder beloofd dat er extra flitspalen zouden komen in Rijswijk. Die dingen zijn hard nodig en we vragen het ieder jaar opnieuw. Iedereen weet dat het steeds drukker wordt op de weg vanwege de toename van het verkeer vanaf de snelweg naar Den Haag en omgekeerd. Vooral in de avonduren ontstaan er gevaarlijke situaties. Vraag, wanneer denkt u dat de beloofde flitspalen worden gerealiseerd en waar gaat u het dan plaatsen? U heeft al eerder beloofd verkeersmaatregelen te nemen in Rijswijk Buiten. Kunt u vertellen hoe daar de stand van zaken van is? En in Rijswijk Buiten groeien heel veel kinderen rond, het is een jong stadsgedeelte. Bewoners uit de wijk vragen hier regelmatig om, kunt u eens kijken of in Parkrijk, waar weinig mogelijkheden zijn voor de kleine kinderen, ook een trapveldje zou kunnen komen voor de wat grotere kinderen? Het hoeft niet veel te kosten, twee doelpalen. En nu gaan we naar de laatste ...

De voorzitter: Mijnheer Kruger, u heeft nog een halve minuut.

De heer Kruger: Volgens mij red ik het wel. Laatste vraag, het college maakt uiteraard out of the pocket kosten, een regeling van het declareren van kosten die ze moeten maken. Daar is een declaratieregister van, dat is al jaren niet meer bijgehouden. Kunt u ons uitleggen wat er aan de hand is? Want het is misschien toch wel interessant om daar eens in te kijken. Als laatste opmerking, zoals u al gemerkt doet Beter voor Rijswijk niet mee aan de jaarlijkse tombola van moties en amendementen want heel veel van dit soort zaken is onvoldoende dekking voor en belangrijke moties kan je het hele jaar indienen. We hopen dan ook op een bescheiden aantal nuttige moties en die gaan we dus echt beoordelen op nut en financiële haalbaarheid. Voorzitter, tot zover, mooi binnen de tijd, de eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kruger. Inderdaad netjes binnen de tien minuten. Dan wil ik graag het woord geven aan de heer Van 't Eind van GroenLinks. En mijnheer Van 't Eind, ook u heeft tien minuten spreektijd.

De heer Van 't Eind: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, afgelopen jaar moesten we in de Kadernota forse bezuinigingen doorvoeren vanwege externe factoren. De herverdeling van het gemeentefonds pakte nadelig uit voor Rijswijk, de opschalingskorting in 2026 verviel maar het kwam neer op een sigaar uit eigen doos. De koppeling van het gemeentefonds aan de bbp-ontwikkeling pakte nadelig uit voor gemeenten en terwijl de kosten voor de jeugdzorg toenamen. In de Kadernota stelden we een pijnlijk maar zorgvuldig pakket vast. Met Die Verwandlung, het verhaal van Franz Kafka over Gregor Samsa die in een insect veranderde betoogde ik destijds met welke blik we naar die noodzakelijke bezuinigingen keken. Zijn verhaal toont het belang van zorg voor elkaar, dat het collectief sterker is dan het individu en dat de kracht van het collectief wordt bepaald door hoe je voor de kwetsbaarste zorgt. En dat we niet alleen over de ik moeten spreken maar over de wij en dat we wie anders is niet uitsluiten. En dat we een samenleving vormen waar iedereen er mag zijn, waar de kwetsbaarste beschermd worden, ongeacht hun achtergrond. Vandaag bespreken we de programmabegroting. Eén vraag staat centraal, legt het college ons een begroting voor die past

binnen de kaders die wij als raad hebben vastgesteld in de Kadernota? Ons antwoord, ja, dat heeft het college gedaan. Er ligt een begroting die past binnen de vastgestelde kaders. Het kan dan ook geen verrassing zijn dat er ook enkele pijnlijke maatregelen genomen worden in die begroting die ook echt voelbaar en pijnlijk zijn. Maar voorzitter, bezuinigen is niet het enige wat we doen, we blijven ook investeren in een gezonde groei. We houden onze buurthuizen open en de bibliotheek, we lopen achterstanden in het groenonderhoud in, we renoveren en verduurzamen de Schilp, helpen onze armste inwoners, bouwen woningen voor alle Rijswijkers, zetten stappen in de energietransitie, pakken woonoverlast aan en bezuinigen niet op culturele voorzieningen als de Schouwburg en de musea en ons isolatieprogramma helpt bewoners die het hardst nodig hebben om hun woningen te verduurzamen. Een belangrijk onderdeel van het politiek denken van GroenLinks is het geloof in een sterke overheid die bescherming biedt aan wie dat nodig heeft en zorgt dat er ook voor toekomstige generaties nog een leefbare aarde is. Daar strijden wij voor. Het moderne politiek denken, ook voor GroenLinks, is ontstaan in de 18^e en de 19^e eeuw met de grondleggers van het conservatisme, liberalisme en socialisme. Als ik dan een van die grondleggers moet kiezen die het best heeft uitgelegd waarom een sterke overheid belangrijk is, dan is dat voor mij niet Marx of Bernstein maar dan kom ik toch uit bij een van de grondleggers van het moderne liberalisme, John Stuart Mill. Hij verwoordde volgens mij voor mij als een van de eerste waarom een sterke overheid belangrijk is. Mill zag namelijk dat vrijheid niet zonder verantwoordelijkheid kan en dat de samenleving zonder dat vervalt in chaos of ongelijkheid. Voor hem was de overheid geen noodzakelijk kwaad maar een fundament voor een rechtvaardige samenleving waarin individuen hun leven kunnen inrichten zonder de vrijheid van anderen te beknotten. De vrijheid van de één kan namelijk niet bestaan zonder de vrijheid van de ander. Hij pleitte voor een overheid die beschermt en helpt, die ingrijpt wanneer het welzijn van burgers bedreigd wordt en tegelijk ruimte laat voor persoonlijke groei en diversiteit. Mills visie maakt duidelijk dat een sterke overheid nodig is om de vrijheid van iedereen te waarborgen door een balans te vinden tussen individuele rechten en het gemeenschappelijke belang. Wanneer wij het hebben over de begroting of over de bezuinigingen dan kijk ik met die blik hiernaar, kunnen wij Mills overheid nog overeind houden? In dat licht dient GroenLinks Rijswijks vandaag vijf moties in, met een hele hoop andere partijen. Allereerst twee moties voor financiële gezondheid. Voor financiële gezondheid weten wij dat er bij de Kadernota nog steeds een opgave ligt voor de jaren 2026 tot en met 2029 en het ziet er ook niet naar uit dat de Rijksoverheid daar iets aan gaat veranderen. Dat zal niet eenvoudig zijn omdat we al stevig hebben moeten ingrijpen. Met een motie ingediend met VVD, Partij van de Arbeid, D66, BvR en PG&R geven we alvast richting aan deze zoektocht. Wij roepen het college op om onze bewoners niet onevenredig zwaar te belasten, kosten te besparen binnen het ambtelijk apparaat en bij het terugschakelen in ambities zwaar te laten wegen wat dat betekent voor de meest kwetsbare inwoners van onze stad. Daarnaast dienen we samen met de VVD, BvR en D66 een motie in die oproept te besparen op de externe inhuur. Beide moties hebben tot doel om tot nieuwe besparingen te komen, waarbij onze bewoners en vooral onze meest kwetsbare inwoners worden ontzien. Deze coalitie heeft de afgelopen jaren goede stappen gezet in de strijd tegen de woningnood. Er wordt hard gewerkt aan genoeg sociale woningen en we bestrijden schrijnende woonsituaties met de Pandbrigade. Maar waar we nog weinig aan doen is het bestrijden van leegstand. Zolang wonen in Nederland een markt blijft, blijft speculatie met leegstaande woningen aantrekkelijk. Onwenselijk in onze ogen en wij vinden dat we moeten onderzoeken hoe we dat soort leegstand tegen kunnen gaan. Wij dienen daarom samen met de Partij van de Arbeid, VVD, ChristenUnie en PG&R een motie in die het college oproept te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor een leegstandsverordening. Tot slot dient GroenLinks twee moties in die op het eerste gezicht klein lijken maar wel degelijk raken aan grote thema's. Uit het rapport van de GGD blijkt dat het slecht gesteld is met de luchtkwaliteit in Haaglanden. Onze bewoners roken gemiddeld vijf sigaretten per dag door het inademen van vervuilde lucht. Wij vinden

dat we daar meer aan moeten doen. Natuurlijk in regionaal verband maar we moeten ook zelf stappen zetten en dat begint met bewustwording. Op de website van de Atlas voor de Leefomgeving staat de Stookwijzer waarop iedereen de luchtkwaliteit in zijn omgeving kan zien. Samen met de Partij van de Arbeid, D66, ChristenUnie en PG&R dienen wij een motie in om onze inwoners op de Stookwijzer te attenderen en inwoners die hout stoken te ontmoedigen dit te doen op dagen dat de luchtkwaliteit slecht is. Deze campagne kan gefinancierd worden vanuit de middelen die we al hebben vanuit het Schone Lucht Akkoord. Grondstoffen zijn schaars en we moeten er zuinig mee omgaan. Dat doen we nu nog niet altijd voldoende. Zo blijkt dat Avalex bij overbodige afvalbakken vooral regionaal kijkt of hergebruik mogelijk is. Als dat niet zo is dan volgt versnippering. Dat laatste gebeurt bij het grootste deel van de overbodige afvalbakken en dat is niet duurzaam genoeg wat ons betreft. Er bestaan namelijk bedrijven die overbodige afvalbakken opkopen en ze elders in de wereld hergebruiken en pas versnipperen aan het einde van een levensduur. Samen met de Partij van de Arbeid, VVD, ChristenUnie, Rijswijks Belang en PG&R dienen we daarom een motie in om met Avalex te kijken of beter hergebruik van overbodige afvalbakken buiten de regio mogelijk is. Naast onze motie wil GroenLinks twee zorgen delen. Op de eerste plaats maken wij ons zorgen over de robuustheid van ons groen. Wij zijn blij met de inhaalslag in het groenonderhoud en met de plannen voor de Landgoederenzone en het Wilhelminapark. Maar door onze financiële situaties vertragen deze investeringen. Door de groei van de stad neemt tegelijkertijd de druk op het groen wel toe en wij vinden dat de plannen moeten klaarliggen voor het versterken van het groen zodra er wel weer financiële ruimte is in de toekomst. Kan het college daarom toezeggen dat zij in de omgevingsvisie en in het groenbeleidsplan een langetermijnvisie presenteert op het groen in de stad, met de benodigde mogelijke investeringen en een balans tussen recreatie en stadsnatuur? Wij voegen in de komende jaren veel woningen toe. Dat is goed want onze inwoners hebben woningen nodig. Om dat op een goede manier te doen maken wij als gemeente afspraken met ontwikkelaars over de voorwaarden waaronder de woningen gebouwd worden, bijvoorbeeld over de kwaliteit van de openbare ruimte en de bijdrage van de ontwikkelaar daaraan. Het is belangrijk dat we deze afspraken handhaven. In dat kader maken wij ons zorgen over de invulling van de afspraken die we hebben gemaakt met de ontwikkelaar van The Orchard. Wij hebben als raad ja gezegd tegen een extra financiële bijdrage aan deze ontwikkeling maar onder de voorwaarde dat er een publiek toegankelijke maatschappelijke voorziening wordt gerealiseerd. Het antwoord van het college op mijn vraag over de stand van zaken stelt mij niet geheel gerust. Het lijkt nu een beetje alsof we het aan de ontwikkelaar overlaten maar ik wil graag weten wat voor een voorziening het college voor zich ziet en hoe daarop gestuurd wordt. Is de wethouder het met ons eens dat er door de gemeente actief gestuurd moet worden op wat voor voorziening er komt en kan de wethouder toezeggen dat te doen? Voorzitter, ik ga afronden. Wij leven in tijden waarin verschillen tussen politieke bewegingen worden uitvergroot en we vergeten wel eens dat die verschillen soms veel kleiner zijn dan ze lijken. Ik ben een sociaaldemocraat in hart en dier en met enkele liberale trekjes, zoals u uit mijn voorliefde voor in ieder geval één grote liberale denker kunt afleiden. Ik ben geen christendemocraat en toch voel ik mij nauw verwant aan een van de kernbegrippen van de christendemocratie, het rentmeesterschap, wat betekent dat we als samenleving gezamenlijk zorgdragen voor de aarde en elkaar. Dit sluit nauw aan bij waarden die voor mij belangrijk zijn, zoals solidariteit, inclusiviteit en duurzaamheid. Zolang je gelooft in onze pluriforme democratische samenleving staan we uiteindelijk allemaal voor dezelfde opgave. Met beperkte middelen werken aan een gezond, leefbaar en toekomstbestendig Rijswijk. Laten we dat dan ook samen doen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank, mijnheer Van 't Eind. Ook zeker binnen de tien minuten gebleven. Dan wil ik graag de heer Weterings naar voren uitnodigen. Mijnheer Weterings, u heeft negen minuten spreektijd.

De heer Weterings: Goedenavond, voorzitter. Rijswijks Belang start met twee onderwerpen uit te lichten uit de stukken. Kinderboerderij Het Akkertje krijgt een grootschalige renovatie. Het ondergeschoven kindje van de afgelopen jaren is echt aan toe. Goed om te zien dat er na intensief contact de omstandigheden en belangen zijn afgewogen en er uiteindelijk keihard is gewerkt door het ambtelijk orgaan om binnen een jaar tot actie over te gaan. Dat verdient een groot compliment. Ook het bijzondere dossier het woonwagenkamp aan De Strijp, zijn als het goed is ook aanwezig de bewoners hierboven, fijn dat jullie er zijn. Een dossier zo dik waarbij een oud telefoonboek niks bij zou voorstellen. Komt er eindelijk licht aan het einde van de tunnel na jarenlang onzekerheid, juridisch getouwtrek, onveilige situaties voor bewoners en kunnen we dadelijk allemaal met een schone lei beginnen. Met nadruk op allemaal. In deze begroting neemt de gemeente Rijswijk zijn verantwoordelijkheid samen met Rijswijk Wonen om een nieuw woonwagenkamp te realiseren. Ook hier is ambtelijk behoorlijk veel werk verzet en ook dit verdient een compliment. Voorzitter, de begroting van 2025 is sluitend. Ja, komt die weer, ook dat is een compliment waard. Want in deze tijd met bezuinigingen vanuit het Rijk aan de gemeente is dat een hele uitdaging geweest. Om de begroting dekkend te krijgen worden een aantal versoberingsmaatregelen voorgesteld. Rijswijks Belang kan zich in een aantal versoberingsmaatregelen wel prima vinden maar er zijn ook een aantal maatregelen die ons zorgen baren. Zo bent u voornemens om de woonlasten met 7 procent te verhogen en worden de meerkosten zorgregeling geschrapt en wil het college de mantelzorgwaardering voor 2025 versoberen met 70.000 euro. Als we de afgelopen periode nu versoberd hadden opgetreden op onnodige uitgaves, zoals bijvoorbeeld de bladkorven van een ton, ik las laatst weer gecorrigeerd met 30.000 euro, fantastisch. Ook een Sinterklaasfeest van 50.000 euro ex btw is overbodig geweest, de PMD-bakken, tonnen hotelkosten voor weigerende statushouders. Maar goed, al deze discussies hebben we in het Kaderdebat al gevoerd maar ik wil het toch nog eventjes benoemen. En hadden eigenlijk deze versoberingsmaatregelen op onze inwoners niet nodig geweest. In de voorliggende stukken ziet onze fractie prima uitgaven. Wat Rijswijks Belang betreft zijn een aantal prima en een aantal onnodig. Zo doen wij bijvoorbeeld, willen wij een woononderzoek gaan uitvoeren waar het college 50.000 euro voor wil aan gaan uitgeven. Het college wil dus 50.000 euro uitgeven aan een onderzoek waar het ministerie al lang onderzoek naar heeft gedaan. De cijfers en inzichten zijn al bekend of zouden wij in Rijswijk nu echt afwijken van de landelijke tendens en hebben de ruim achtduizend woningzoekenden dan echt zulke specifieke woonwensen denkt u? Wij denken namelijk van niet. Daarom dient Rijswijks Belang in de tweede termijn een motie in om het woononderzoek niet uit te voeren zodat de 50.000 euro besteed kan worden aan andere zaken die meer prioriteit en effect hebben op onze samenleving. Zo vinden we nog een onnodige uitgave terug in de stukken bijvoorbeeld de 30.000 euro begroot die ten gunste komt van de hotels. Een achterhaalde regeling nog afkomstig uit de coronaperiode waar hotels zijn gecomponeerd door de toeristenbelasting over 2020 en 2021 op nul te zetten, die heeft ze niet hoeven af te dragen. Hotels die de afgelopen jaren 30 miljoen hebben omgezet alleen al aan de overnachtingen van de Oekraïense vluchtelingen. De omzet van andere vluchtelingen, statushouders en daklozen zit hier niet eens bij. Dit valt niet uit te leggen aan onze inwoners, dat we met de wetenschap van nu gemeentegeld willen investeren om de hotels te ondersteunen die al tientallen miljoenen euro's hebben omgezet. Maar wel onze eigen inwoners confronteren met versoberingen, zoals bijvoorbeeld de mantelzorgwaardering. Daarom zal Rijswijks Belang in de tweede termijn een motie indienen om deze onnodige uitgaven terug te draaien. Door het schrappen van deze kosten woononderzoek behoefte en onnodige ondersteuning aan de hotels ontstaat er zo'n 80.000 euro waarvan we deze versobering voor de mantelzorgwaardering kunnen terugdraaien. Ook wij zoeken naar dekking in de begroting, we delen ook niet graag cadeautjes uit. Mantelzorgers zijn van onschatbare waarde in onze samenleving en spelen een cruciale rol in de zorg voor onze kwetsbare inwoners. Onbegrijpelijk dat hier dan juist een keus op wordt gemaakt om te versoberen. Dus wat

Rijswijks Belang betreft moet dat anders en daarom ook in de tweede termijn een motie voor behoud van de mantelzorgwaardering. Dan even terug naar de hotels, voorzitter. De toeristenbelasting wordt maar met tien cent verhoogd in de stukken. Onze inwoners voor geconfronteerd met vele hogere woonlasten maar mensen die in de hotels verblijven vragen we maar om tien cent extra. Gemeentes zijn vrij om het tarief voor de toeristenbelasting per jaar vast te stellen. De toeristenbelasting laag houden kan inderdaad een aanzuigend effect hebben op de toeristen maar aangezien de ontwikkelingen in Rijswijk dit effect beperkt aangezien van de bijzondere doelgroepen waaronder bijvoorbeeld daklozen, statushouders en vluchtelingen daar het meest van gebruikmaken op dit moment. Als we op deze begroting moeten versoberen op de extra inkomsten, dan vindt Rijswijks Belang ook dat we de hoteltoeristenbelasting iets scherper mogen maken. Daarom hebben wij al op het eerste stadium een amendement ingediend om de toeristenbelasting met één euro te verhogen. Dat betekent een extra opbrengst voor de gemeente van zo'n kleine 90.000 euro, 91.158 om precies te zijn volgens onze eigen berekeningen. Geld waarmee we onze eigen inwoners deels kunnen ontzien van een veel te hoge afvalstoffenheffing die dit college voornemens is om door te voeren. Alhoewel Rijswijks Belang het liefst helemaal geen verhoging zou zien begrijpen we ook wel dat de begroting sluitend moet zijn. Daarom vinden we het wel gewoon redelijk om de afvalstoffenheffing met een maximale inflatiecorrectie van 2,8 procent te verhogen. Net zoals bij alle andere kostenposten indexeren en maximaliseren met een inflatiecorrectie van 2,8 procent inflatie. We hadden ook nog een meevaller in de stukken. Ja. Bron- en nascheiding van PMD. Onze inwoners hebben in 2022 en 2023 nascheiding PMD laten inzamelen door Avalex. Door marktopbrengsten zijn er onderhandelingen door het Rijk nu vastgesteld, de opbrengsten komen uit op 261.930 euro. Deze was dus niet voorzien. 261.930 euro verdient door onze eigen inwoners door het goede gedrag. Je zou denken dat we dit goede gedrag dus gaan belonen en het bedrag gaan compenseren in de vorm van bijvoorbeeld een belastingverlaging. Maar nee, geen denken aan want de tarieven waren al vastgesteld voor in 2024 en daarom laten we het maar terugvloeien naar de algemene reserves. Je zou met een vooruitkijkende blik zou je bijvoorbeeld deze meevaller ook deels kunnen laten verrekenen met de afvalstoffenheffing van 2025. Helaas denkt dit college daar anders over. Voorzitter, met een groeiende gemeente, daar waar criminaliteit, ondermijning, illegale vuildumping groeit, kranten, nieuwssites, social media staan er vol mee, dit college is voornemens te gaan bezuinigen op boa's. Dat vinden wij echt geen goed idee. Ook hiervoor zal Rijswijks Belang in de tweede termijn een motie indienen om u te proberen op andere gedachten te brengen. En hopelijk oprecht met de raad hieruit te gaan komen dat we niet gaan bezuinigen op de boa's. Voorzitter, het verwijderen van drukhouders lachgas door een verbod op het gebruik van lachgas is het statiegeld op de drukhouders sinds vorig jaar vervallen. Hierdoor worden steeds meer drukhouders gedumpt in de openbare ruimte. In de loop der maanden zagen wij en zien wij nog steeds hier een enorme toename. Bij het verwijderen moeten we voldoen aan de richtlijnen ...

De voorzitter: Mijnheer Weterings, u heeft nog een halve minuut.

De heer Weterings: Zeg, pardon?

De voorzitter: U heeft nog een halve minuut.

De heer Weterings: Een halve minuut. Niet eens meer een minuut, een halve? Goed. Dan zal ik dit stuk meenemen naar de tweede termijn en dan ga ik die halve minuut gebruiken, voorzitter, om steun te geven aan het betoog van Beter voor Rijswijk met betrekking tot de voorzitter, onze burgemeester. Het is een heftig jaar geweest, ze heeft veel over haar heen gekregen het afgelopen jaar. Daar best wel haar mannetje gestaan, zoals wij dat benoemen. Alleen we zijn er nog niet, het

jaar is nog niet afgelopen. Er komen mogelijk nog wat verrassingen aan. Maar nogmaals, u heeft het goed gedaan en ik wil u ook daarbij complimenteren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Dan geef ik graag het woord aan mijnheer Van Dam van Wij. Rijswijk. Mijnheer Van Dam, u heeft ook negen minuten spreektijd.

De heer Van Dam: Ja, voorzitter, dank. Deze begroting die brengt een aantal belangrijke zorgen naar voren. Eén, de stad die groeit te snel zonder de nodige investeringen, twee, de kosten voor de Rijswijkers die blijven stijgen en drie, de financiële toekomst van Rijswijk, die is onzeker. Wij. Rijswijk die maakt zich al lange tijd zorgen over de groei van onze stad en de plannen van dit college om het aantal inwoners te laten groeien naar 80.000 inwoners. Dat gaat tegen de visie in die we met zijn allen hebben afgesproken, de Stadsvisie Rijswijk 2030. In deze Stadsvisie hebben we afgesproken dat we zouden werken aan een groen, leefbaar en toegankelijk Rijswijk. Een visie die werd onderschreven door onze eigen inwoners en ook door deze eigen gemeenteraad. In de Stadsvisie daar stond dat we geleidelijk zouden groeien met een inwonersaantal van 65.000 inwoners in 2040. Deze 65.000 inwoners, dat werd beschreven als het maximale aantal inwoners waar in onze stad ruimte voor was. Die koers, die is inmiddels losgelaten. Rijswijk groeit zonder onze eigen gestelde voorwaarden in de Stadsvisie te volgen, namelijk het investeren in het groen, in de infrastructuur en de voorzieningen. En Wij. Rijswijk vindt die koerswijziging onverantwoord en zelfs schadelijk voor het groene en leefbare karakter van onze stad. Deze begroting die stelt dat we een gezonde groei, dat we daarin gaan investeren, maar daarin zit wel een visieverschil in met wat wij vinden. Wij vinden een gezonde groei namelijk meer dan alleen woningbouw. Die gezonde groei dat betekent investeren in juist die bereikbaarheid en die leefbaarheid van onze gemeente. Doe je dit niet, dan raakt onze balans verstoord in onze gemeente. Die verstoorde balans die zien we nu al terug in onze stad op een aantal plekken en ik wil er vandaag drie uitlichten. Als eerst het sociaal domein. Het huidige jeugdzorgsysteem is doorgeslagen en is toe aan verandering. Meer inwoners betekent ook meer vraag naar sociale voorzieningen en de rek in Rijswijk is daarin er wel een beetje uit. Waarom trekken de wethouders die verantwoordelijk zijn voor de portefeuille sociaal domein onderwijs en welzijn niet aan de noodrem? We hebben als raad een motie aangenomen om te investeren in onze jeugd maar die motie die blijft inmiddels al drie jaar op de plank liggen. We investeren wel in stenen maar niet zozeer in het sociaal domein. Wat is dan het resultaat? De kosten voor jeugdzorg, Wmo en welzijn die zullen de komende jaren, als we niks doen, blijven stijgen. De voorstellen die tot nu toe zijn gedaan hebben niet geleid tot het gewenste resultaat of tot de juiste veranderingen die nodig zijn. En Wij. Rijswijk zal de volgende begroting consequenties aan verbinden als er nog steeds geen resultaten worden geboekt. We kunnen dan niet anders dan een gele kaart uitdelen, aangezien we nog steeds te maken hebben met dezelfde problemen, lange wachtlijsten, hoge kosten en een grote administratieve druk. We proberen al jaren hetzelfde probleem in de jeugdzorg op te lossen maar in al die jaren heeft geen beleidsvisie of beleidsstuk de juiste oplossing geboden. Als u het aan ons vraagt dan wil Wij. Rijswijk de instroom naar de jeugdzorg normaliseren door te kijken naar doorverwijzing, zodat jongeren sneller de juiste zorg krijgen. Ook het welzijn heeft wat ons betreft echt focus nodig, aangezien de toenemende eenzaamheid en de financiële druk voor de inwoners nog onvoldoende zijn aangepakt. Voorzitter, een verstoorde balans op de bereikbaarheid. Er wordt niet voldoende geïnvesteerd in de grote knelpunten van de Rijswijkse infrastructuur. Het verhaal herhaalt zich eigenlijk steeds. Als we vragen naar investeringen in de Beatrixlaan, dan krijgen we te horen dat de Beatrixlaan volgens tellingen niet druk genoeg is om te ondertunnelen. En als we vragen naar investeringen in de Plaspoelpolder aan de wegen waar we vijfduizend woningen gaan toevoegen in de toekomst, dan krijgen we te horen dat volgens de berekeningen onze wegen het daar nog wel aankunnen. En als we vragen of we iets gaan doen in het gebied rondom de Geestbrugweg waar straks 50 duizend nieuwe Hagenezen wellicht overheen gaan rijden want het is

een van de aanrijroutes, dan blijft het antwoord uit. Voorzitter, dat terwijl iedere Rijswijker weet dat als jij over de Beatrixlaan rijdt of over de Folmerlaan, de Haagweg, de Schaapweg, de Huis te landelaan, dan weet je gewoon dat je muur en muur vaststaat. Als je vertrekt vanuit huis om naar werk te gaan of terugkomt vanuit huis, dan mag je vijftien minuten tot twintig minuten extra rekenen omdat je door onze stad rijdt. En wat doet dit college? Een spaarpot die we jaarlijks opbouwen voor investeringen in diezelfde mobiliteit, die wordt wegbezuinigd. De parkeeropbrengsten worden namelijk niet langer gebruikt voor investeringen in mobiliteit en infrastructuur of in parkeren, maar die worden gebruikt om de tekorten weg te werken. En dat was nooit de bedoeling. Voorzitter, wij vragen daarom ook via u aan de fractie van de VVD, die destijds juist die regel heeft ingesteld waarom u nu akkoord gaat met deze verandering? Kunt u dat aan ons uitleggen? Omdat verbeteringen in de Rijswijkse wegen nu al nodig zijn en zeker in de toekomst omdat de druk alleen maar groter wordt op de wegen, dienen we het amendement in, parkeerreserve 2025-2028. Om ook in de toekomst te kunnen blijven investeren in de bereikbaarheid van onze stad. Drie, groen en biodiversiteit. In de Stadsvisie Rijswijk 2030 is een voorwaarde voor onze groei van onze stad investeren in het huidige groen maar ook in nieuwe groengebieden. Dat is ook opgenomen in het coalitieakkoord, dat hebben we gezien. Alleen als we naar deze begroting kijken dan zien we dat maar ten dele terugkomen. Ja, we investeren in de Landgoederenzone fase 1 en ja, we investeren in het Wilhelminapark maar echte nieuwe groengebieden die zien we nog niet eenmaal terug. Daarom moeten we met een groeiende stad ook het groen laten meegroeien. Wij, Rijswijk stelt voor om echte groeninvesteringen te doen zoals Landgoederenzone fase 2 te realiseren, wijkparken aan te leggen, het publiek maken van Landgoederenzone Te Werve of het investeren in het Elsenburgerbos zodat we dat ook in de toekomst kunnen aanmerken als echt stadspark. Wij, Rijswijk dient daarom vandaag de motie, investeer in het groen, in. Voorzitter, ik zou het ook nog even willen hebben over de kosten die blijven stijgen voor onze inwoners. Want hoewel bezuinigen echt nodig is, hebben we ook op aangedrongen, denkt Wij, Rijswijk wel dat dat op een andere manier kan. In plaats van de gemeentelijke belastingen direct te verhogen wil Rijswijk eerst kijken of we binnen eigen organisatie kunnen besparen. Helaas heeft het huidige bestuurder er nu voor gekozen om de belastingen te verhogen, waardoor een gemiddeld huishouden in Rijswijk tegenover 2023 134 euro meer moet gaan betalen. En dat komt bovenop de al hoge kosten voor bijvoorbeeld energie of de boodschappen en dat vinden wij onacceptabel. Wij, Rijswijk kiest voor een andere aanpak. We stellen voor om eerst naar besparingen te kijken binnen de gemeente voordat we de inwoner vragen om mee te betalen aan onze portemonnee. We hebben daarom bij het Kaderdebat alternatieve bezuinigingsplannen ingediend die zo min mogelijk van invloed zijn op de portemonnee van die Rijswijker. Onze voorstellen om de lastenverzwaringen voor de inwoners te voorkomen, die zijn destijds niet aangenomen. En dat roept bij ons toch wel wat vragen op. En via u, voorzitter, wil ik die vragen wel stellen aan de wethouder financiën. Waarom kiest u ervoor om de lasten van de inwoners te verhogen terwijl er echt reële alternatieven zijn binnen onze eigen organisatie? Voorzitter, de financiële toekomst van Rijswijk die is ook onzeker. De voorliggende begroting is opnieuw een negatief resultaat voor 2026 te zien en om dit te voorkomen moeten we nu keuzes maken en bepalen welke investeringen essentieel zijn en waar we kunnen besparen. Wij, Rijswijk dient de moties die we in het Kaderdebat hebben gedaan vanavond opnieuw in met een voorstel om te investeren in de stad maar tegelijkertijd te besparen voor een positief resultaat vanaf 2026. Wij vragen de wethouder of hij de noodzakelijke maatregelen wil nemen of dat hij de koers van de VNG wil blijven volgen? En als hij daarvoor kiest, hebben we nog een andere motie klaarstaan om het college een duidelijke opdracht te geven want een koerswijziging is dringend nodig. Wij vragen niet om directe bezuinigingen, we snappen dat je het beeld wil laten ontstaan, maar wel om in kaart te brengen wat er nodig is om weer in het groen te belanden vanaf 2026. Voorzitter, daar houden we het bij.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. U dient de moties in eerste termijn in of in tweede termijn?

De heer Van Dam: Eerste termijn.

De voorzitter: Eerste termijn, prima. Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Woudstra van D66. Mevrouw Woudstra, u heeft negen minuten spreektijd.

Mevrouw Woudstra: Dank u wel. We leven in een mooie stad. De mensen die we op straat spreken zijn best tevreden over hun werk en hun burens. Maar ze zijn ook ongerust over hun toekomst, hun werk, een huis voor hun kinderen of de ruimte die er nog is voor mensen, dieren en planten of voor wie er voor hen zorgt als het misgaat. Dat is wat zo mooi is aan Rijswijk, als je vraagt waar mensen zich druk over maken gaat het ook over anderen en de mensen om hun heen. Als sociaalliberale partij zien we dat, alleen samen kun je ervoor zorgen dat er keuzes, vrijheid en kansen zijn. De heer Mill, onze sociaalliberaal, kwam al voorbij. Je kan als persoon alleen vrij zijn als iedereen in de samenleving dat ook is. Dat betekent niet dat je het met elkaar eens bent. Het gaat begint met interesse, contact en respect en een basis van rechten en verplichtingen voor iedereen. Samenleven kan alleen als we elkaar ook aan kunnen spreken. D66 Rijswijk staat voor kansen en mogelijkheden voor stad en de inwoners. De regering bezuinigt op onderwijs, openbaar vervoer, de overstappende energievoorziening en er is minder geld voor sport en muziek. Ook D66 Rijswijk ziet duidelijk dat er minder te besteden is voor Rijswijk. En de politiek doet er juist nu toe want dit zijn de keuzes waar het om gaat, het geld in moeilijke tijden en het vasthouden aan principes, ook op dat moment. D66 Rijswijk kijkt naar wat er wel mogelijk is, wat een redelijk alternatief is. Met de focus op thuis in Rijswijk, het aanpakken van kansen voor Rijswijk en samen in Rijswijk. Allereerst thuis in Rijswijk. D66 blijft herhalen, bij groei van de stad gaat het om bouwen aan buurten en wijken. Samenleven met behoud van het karakter van onze stad. Dat gaat over elkaar kennen en elkaar zien. Met actieve buurten en voorzieningen, aanpassingen voor veilig verkeer. In Rijswijk investeren we in sport, groen en verenigingen. Het duurt soms lang voordat er duidelijkheid is of en welke woningen er kunnen komen. Pas daarna kan de gemeente ook zorgen voor de leefomgeving en de voorzieningen. Eerder is daar geen geld voor. Bij het Havenkwartier en andere wijken heeft D66 Rijswijk met de raad gevraagd om nu al het verkeer aan te pakken, meteen aan de slag te gaan met natuurinclusief bouwen en groen en dat ook samen met ondernemers de mogelijkheden te bekijken. Kan het college aangeven hoe we zorgen dat de huidige inwoners zich thuisvoelen en nieuwe inwoners weten wat zij kunnen verwachten en hoe met ondernemers over hun toekomst wordt meegedacht? Mensen op leeftijd, ze wonen graag in Rijswijk. Alleen de cijfers laten zien dat er te weinig woningen zijn waar zij veilig en met zorg samen kunnen blijven wonen. Bijvoorbeeld vlakbij de supermarkt en vlakbij zorg of voorzieningen en zonder drempels. D66 Rijswijk ziet dat graag niet in één wijk maar door de hele stad zodat je makkelijk in je eigen buurt kan blijven wonen. Kan het college aangeven hoe er versneld wordt op de plannen voor wonen met zorg, zowel sociaal, middenhuur als koop. We zijn blij dat Rijswijk blijft investeren in sportverenigingen, muziek, toneel, musicals, dans en recreatie. Er is 20 miljoen voor gereserveerd. Zo zorgen we voor elkaar en elkaars gezondheid. Van nieuwe sportvelden, multifunctionele ruimtes, gezondheidscentra tot levendige verenigingen, ga zo door. Kansen in Rijswijk. D66 Rijswijk staat voor een groene stad met een gezonde leefomgeving. En de bezuinigingen, nee, die helpen er niet bij. Onze buitenruimte, parken en het verbinden van de groene zones in de stad kost nu eenmaal geld. Investeren in onderhoud is geen luxe, wat ons betreft is het noodzaak. Er komt nog een omgevingsvisie en een groenplan. We vragen het college om aan de raad en de inwoners duidelijk te maken wat ze kunnen verwachten. Wat gaat er de komende jaren gebeuren en welke acties zijn er gepland? De natuur kent zogenaamde sleutelsoorten, zij zijn de kanaries in de kolenmijn. In de mijnen zorgen de kanaries ervoor dat mensen werden gewaarschuwd

tijdig voor de giftige stoffen onder de grond. Boven de grond geldt dat in de stad ook. Zoals uilen, die moeten we beschermen. Daarom dient D66 Rijswijk een motie in over Pasgeld. We horen dat daar het inpassen in de natuur mogelijk niet goed gaat. De motie verzoekt om voor het deelplan dat overlapt met het leefgebied van de uil een concreet voorstel te doen aan de raad met waarborgen voor de bescherming. De Landgoederenzone wordt onderdeel van Park Hollandse Duinen. De plannen om te zorgen voor meer recreatie en betere natuurzones zijn er. Het uitvoeren is nog lastig. Er zijn bijvoorbeeld nog rechten en mogelijkheden voor de bebouwing in dit gebied, onder andere langs het spoor. Kan de wethouder toezeggen te zorgen dat het aantal bouwtitels vermindert, zodat er alleen gebouwd wordt voor maatschappelijke en recreatiefuncties met daarnaast versterking van het groen en biodiversiteit. Scholen, daar zult u ons natuurlijk ook over horen. Het geld voor meer groenblauwe schoolpleinen is er nu niet. D66 Rijswijk ziet dat scholen zelf heel enthousiast zijn want een kind is een kwart van de tijd buiten. Nu de gemeente beslist over nieuwbouw en renovatie van de scholen, zou het college kunnen toezeggen om bij nieuwbouw en renovatie in het gesprek te gaan met de scholen en te kijken of er 5 procent van het budget voor de gebouwen te besteden is aan de schoolomgeving? Jongeren hebben het lastig. De kosten voor onze jeugdzorg stijgen en al een paar jaar proberen we met elkaar hier in de raad en ook in de gemeente te zorgen dat er preventie loopt, maar ook de kosten en de wachtlijsten in de hand worden gehouden. Alleen we zien de gevolgen en acties op dit moment nog niet zo terug als raad. Als raad zijn we uiteindelijk verantwoordelijk voor de kosten en ook voor de overschrijding en om die te voorkomen. Om als raad daar duidelijk in te zijn hoe we dat zien hebben we de motie, kostenbeheersing sociaal domein, die we samen met BvR indienen. De motie vraagt om de raad op de hoogte te houden van de acties en op basis van de landelijke initiatieven onder andere in te zetten op de groepsaanpak voor de jeugd en om de wachtlijsten aan te pakken. Veilig over straat, te voet en op de fiets, dat moet makkelijker worden. Dat is hard nodig, het aantal verkeersongelukken blijft stijgen. We hebben inmiddels bepaald welke weg welke functie heeft. Nu moeten de aanpassingen ook worden doorgevoerd en de inrichting van de weg aangepast. We hebben de installatie van slimme verkeerslichten die helpen bij de doorstroming, we hebben een wijziging van 50 naar 30 kilometer per uur maar die komt er nog aan. Het realiseren van het fietsplan, acties tegen het hard rijden, van de flitspalen tot de fatbikecontroles, we zien dat ze onderweg zijn. Ga hiermee verder. Zorg voor een veilige schoolomgeving en meer fietsenstallingen in de buurt. Kan de wethouder bevestigen dat hieraan gewerkt wordt? Samen in Rijswijk. Samen betekent ook dat er rechten en plichten zijn. De inflatie en prijsstijgingen betekenen dat inwoners meer aan de gemeente gaan betalen. Dat is niet prettig en van de supermarkt, de huur tot de btw, het is een behoorlijke optelsom. Dat vraagt om kritische actie over de kosten van onze gemeente zelf. Daarom dienen we de motie, structureel goede financiën, mede in. De gemeente moet ook bereikbaar en toegankelijk blijven met mensen die er graag werken en inwoners helpen met kennis van Rijswijk. Een gemeente die werknemers ook kansen biedt, bijvoorbeeld op een vast contract. De motie van de VVD over 30 procent inhuur dienen we daarom mede in. Graag hadden we de ambities voor het kwalitatief en digitaal wederwerken door de gemeente hoger en meer op de uitvoering gericht gezien en liefst ook sneller. Kan de wethouder aangeven hoe wordt gezorgd voor een digitaal veilige gemeente, nu we daar minder geld aan uit kunnen geven? En op welke projecten van de VNG voor digitale professionalisering wordt meegelift, zodat we daar onze voordelen kunnen halen. Er is een nieuw concept terrassenbeleid, dat biedt mogelijkheden voor ondernemers en een bruisend Rijswijk. U had me er nog niet over gehoord maar natuurlijk komt bruisend Rijswijk ook weer terug.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, u heeft nog een halve minuut.

Mevrouw Woudstra: Ja, dank u wel. We zien dat nu voor heel wat locaties bijzondere voorwaarden gaan gelden. Kan de wethouder toezeggen te kijken naar voorbeelden in andere gemeenten voor

een minder technische en een begrijpelijke aanpak? En ook te kijken naar het principe dat grond van de gemeenschap niet gratis is en of er wellicht een getrapte precariotarief voor het Kaderdebat van 2025 bekeken kan worden? Tot slot, een Rijswijk waarin we prettig wonen is vrij, democratisch en biedt kansen. Veilig is daarvoor een voorwaarde, zowel mentaal als fysiek, door hulpverlening, politie en je burens. Een speciale dank aan de burgemeester voor haar betrokkenheid, duidelijkheid en de moed om zich open te stellen. Dank voor de samenwerking in de raad. Ik hoop en spreek de hoop uit dat we samen zorgen voor een veilig Rijswijk, waarin we elkaar horen en zien zodat we er samen thuis kunnen zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank, mevrouw Woudstra. Ook binnen de negen minuten gebleven. Dan staat op de planning een schorsing van tien minuten. Ik kijk naar uw raad, is vijf minuten voldoende? Zullen we de vergadering vijf minuten schorsen? Dan gaan we dat even ...

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Ik wil graag stilte in de zaal en aandacht voor de heer Loof van de Rijswijkse VVD. Mijnheer Loof, u heeft acht minuten spreektijd. Ja, u mag beginnen.

De heer Loof: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, wat maakt een mooie stad? Is het een goed onderhouden omgeving, zijn het de vele voorzieningen om de hoek, is het de mogelijkheid om volledig jezelf te kunnen zijn samen met burens, familie en vrienden, is het een bereikbare, duurzame en betaalbare stad? Allemaal verschillende uitgangspunten, wensen en ambities in deze raad. Maar ook bij onze inwoners, van al die hardwerkende Rijswijkers die wat van hun leven willen maken en hebben gekozen voor Rijswijk als hun uitvalsbasis, als hun thuis. Dat maakt onze stad mooi en dat willen we zo houden. Rijswijk is een stad in volle ontwikkeling. We groeien terecht om het heden en de toekomst van goede en betaalbare woningen te voorzien. Onze inwoners hebben geluk, ze kunnen straks via het Wilhelminapark of het Elsenburgbos naar een prachtige nieuwe woonwijk in Pasgeld lopen om vrienden en familie te bezoeken, kunnen makkelijk met de auto of het openbaar vervoer naar het werk of verder reizen, de energierekening naar beneden zien gaan omdat we de klimaatdoelen voor Rijswijk met elkaar gewoon gaan halen. Dat maakt Rijswijk aantrekkelijk om te wonen, werken en leven. Om dit zo te houden is een efficiënte en daadkrachtige gemeente noodzakelijk. Een gemeente die met realistisch, meetbaar en wenselijk beleid komt waar de hardwerkende Rijswijker op kan vertrouwen. Niets is fijner dan gewoon je leven te leiden, wetende dat die gemeente ervoor zorgt dat jouw thuis, jouw omgeving wordt onderhouden, bereikbaar en veilig blijft. Laat deze raad zich maar zorgen maken hoe we dat voor elkaar krijgen, daarvoor zijn we tenslotte gekozen. Voor dit alles is wel geld nodig. Deze opgaven kunnen we aan, maar niet zonder stevige maatregelen. Om die mooie, fijne en leefbare stad te blijven, moeten we kijken naar het grotere plaatje, naar het algemeen belang. En zorgen dat de Rijswijkse financiën meerjarig op orde blijven, want zonder geld geen leefbaarheid. We moeten streven naar een kleinere overheid die efficiënt werkt, dicht bij onze burger staat en naar hen luistert. Voorzitter, de Rijswijkse VVD wil lage lokale lasten voor onze inwoners en ondernemers, voor die hardwerkende Rijswijkers. Dat gaat hand in hand met terugschroeven van ambities en focussen op kerntaken van de gemeente, openbare orde en veiligheid, de inrichting en onderhoud van de openbare ruimte, woningbouw en ruimtelijke ordening en het versterken van onze lokale economie. Daarbij hebben we oog voor Rijswijkers die het minder breed hebben, want iedereen moet mee kunnen doen in onze stad. Het is niet voor niks het liberalisme waar de verzorgingsstaat uit voortvloeide. Inwoners helpen het beste uit zichzelf te halen en een overheid die bijstuurt wanneer het mis dreigt te gaan. Zo zorgen we dat niemand achterblijft. De Rijswijkse VVD zal scherp gaan letten op het voorgestelde beleid richting de verkiezingen van 2026. Het algemeen belang blijft voor de Rijswijkse VVD voor, op en na 18 maart 2026 leidend. We willen dat het college eenzelfde houding aanneemt. Ik wil daarom graag van onze wethouders de bevestiging horen dat zij inderdaad scherp zullen zijn op wat we het komende

anderhalf jaar wel of niet gaan doen. Wat is daarbij de visie van het college op het vraagstuk over hoe we als raad goed in positie worden gebracht op verschillende dossiers met financieel risicovolle onderwerpen? Horen we hier, ik neem de multifunctionele sportaccommodatie als voorbeeld, niet te weinig over, vraag ik het college? Is het college op koers om de tekorten van de grex in Rijswijk Buiten te verkleinen? Lage lasten voor inwoners en ondernemers. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat hier in deze begroting te weinig rekening mee is gehouden. We hebben te maken met een forse OZB-stijging. De Rijswijkse VVD is hier niet blij mee. We kunnen als gemeente niet te gemakkelijk naar de OZB-knop grijpen om tekorten op te vangen. Deze keuze rekenen we de wethouder financiën dan ook aan. We vragen de wethouder om hier bij de volgende begroting terughoudender mee om te gaan. Deze stijging raakt tenslotte al onze inwoners. Niet veel mensen realiseren zich dat Rijswijkers in een sociale huurwoning deze stijging via de huur gewoon doorberekend krijgen. Vergeet dat niet als aan de OZB-knop wordt gedraaid. Ik ben trots dat de Rijswijkse VVD oog houdt voor de portemonnee van de Rijswijkers. Bij de begrotingsbehandeling van vorig jaar dienen wij een amendement in om de afvalstoffenheffing naar beneden bij te stellen wat 4 procent heeft geschied. Het college heeft dit conform het amendement structureel weten te verwerken, mijn complimenten. Zo bereik je resultaten. Ik dank de partijen die ons amendement toen steunden. Zij hebben, in tegenstelling tot sommige partijen in deze raad, bijgedragen aan meer ruimte in de portemonnee van onze inwoners en ondernemers. De afvalstoffenheffing blijft een grote zorg van ons, daarom hebben we wederom een amendement ingediend om deze komend jaar wat te verlagen. De dekking hiervoor wordt gehaald uit de opbrengsten van de verkoop van PMD. Onze inwoners hebben afval netjes weggegooid, dit heeft geld opgeleverd en wij vinden als Rijswijkse VVD dat je dit ook moet belonen. Eerlijk, logisch en terecht. Voorzitter, de liberale gedachte, een kleinere overheid kan ook een sterkere overheid zijn. Dat houdt in dat we moeten schappen in wensen, beleid en personeel. Het aantal fte en externe inhuur is te hoog, dat kost veel geld. Wij dienen een motie in waarin wordt opgeroepen met een concreet voorstel te komen om externe inhuur naar beneden te brengen. Het meerjarig investeringsplan laat een stijgende trend zien en gaat richting de 90 miljoen. Dat gaat echt te ver en dit is niet haalbaar en maakbaar. Voor je het weet zitten we vol met kapitaallasten. We zien in de komende jaren een toename in renteaftschrijvingen die nu al oplopen richting de 3,5 miljoen. Van 3,5 miljoen kan je bijna een brug bouwen. Jazeker, daar is het weer, onze onnodige loopbrug over de Prinses Beatrixlaan. Uitgekleed want ik zie dat het budget iets naar beneden is bijgesteld. Mijn zorgen zijn niet afgenomen, want ik neem aan dat het nu ook architectonisch aan kwaliteit zal gaan inboeten. Het wordt een pukkel over de Prinses Beatrixlaan waar we nog spijt van gaan krijgen. Laten we dus niet de bietenbrug opgaan. De brug is nutteloos voor fietsers terwijl je hen juist wil stimuleren. Onderzoek geeft aan dat de brug nauwelijks gebruikt zal gaan worden en ambtelijk adviesraad bouw sterk af. Ik voel en snap echter de terechte zorgen over verkeersveiligheid. Ik ga het over een andere boeg gooien. Kan de wethouder toezeggen dat we op korte termijn een RIB-brief ontvangen waarin wordt gereflecteerd op realisatie en wenselijkheid van deze brug en dat tot die tijd niet wordt gestart met de bouw? Cruciaal voor de Rijswijkse VVD is dat in deze RIB wordt meegenomen hoe de twee kruispunten op de Prinses Beatrixlaan bij Rijswijk Buiten verkeersveiliger kunnen worden gemaakt? Zo kunnen we veel sneller, beter en gerichter de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van Rijswijk Buiten per voet en per fiets verbeteren. Conform het STOMP-principe in het belang van zowel stappers als trappers. Belastingdruk, veel fte en externe inhuur en te groot meerjarig investeringsplan, de Rijswijkse VVD heeft zorgen over deze onderwerpen. Daarom hebben we samen de breed gesteunde motie, structureel gezonde financiën, opgesteld die ik via deze weg graag indien, in eerste termijn dus. De motie roept volgens de Rijswijkse VVD op een goede, afgewogen en scherpe manier het college op om verder aan de slag te gaan. Samen met de motie, beperk externe inhuur, stellen we zo stevige kaders voor om het geheel aan uitgaven in te dammen. Het klinkt de Rijswijkse VVD als muziek in de

oren. Afsluitend, we moeten het ook niet moeilijker maken dan het is. De hardwerkende Rijswijkers willen wat maken van hun leven, ze willen groen voor de deur, de auto makkelijk kunnen parkeren, dat de kinderen veilig naar school kunnen fietsen, dat hun gemeente er voor ze is om een paspoort op te kunnen halen of als hulp echt nodig is. Laten wij daarvoor zorgen zodat zij zich blijven beseffen waarom ze in het mooie Rijswijk zijn gaan wonen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Dan ga ik mijnheer Van Enk uitnodigen van het CDA om te spreken. Mijnheer Van Enk, u heeft zeven minuten spreektijd. Nee, u bent nu niet te verstaan. Doet uw microfoon, is die aan?

De heer Van Enk: Ben ik zo verstaanbaar? Zo nog steeds niet te verstaan?

De voorzitter: Nee, het is te zacht.

De heer Van Enk: Oké. Goed, voorzitter, laat ik dan maar met de deur in huis vallen. Het CDA heeft weinig vertrouwen in deze begroting, van begrotingsdiscipline is van dit college tot nu toe weinig terechtgekomen. Geraamde overschotten sloegen de afgelopen jaren om in grote tekorten en deze hebben onze vermogenspositie zodanig aangetast dat ons weerstandsvermogen en onze solvabiliteit dik onvoldoende zijn. Het college haalt nu wel alles uit de kast om deze begroting sluitend te krijgen, door spaarpotten open te breken en boekhoudkundige cosmetica. Maar onze vermogenspositie verbetert daarmee nog niet. We gaan het zo proberen, voorzitter. Wat ik zei is dat onze vermogenspositie daarmee dus niet verbetert. Een overschot van zes ton op deze begroting op een begroting van 270 miljoen, dat betekent komend jaar in feite dat het wederom kan vriezen of kan dooien. Dan moest onze gewaardeerde fractiemedewerker daar nog een knoepertje van een fout uithalen want anders had Rijswijk volgens uw berekening over een paar jaar een negatieve algemene reserve. Zie het addendum. Voorzitter, wat gaat de wethouder van financiën vanaf vandaag anders doen dan tot nu toe om te zorgen dat onze financiën op orde komen? Want Rijswijk is ook bij onze financiële toezichthouder opgevallen. De provincie maant Rijswijk om beter te begroten, realistischer te begroten, echt te gaan bezuinigen, om de begroting weer structureel in evenwicht te krijgen, dat is die nu niet. Drie weken geleden nog in de auditcommissie merk ik dan een vrij laconieke houding van, ja, ach, zo'n brief krijgt elke gemeente van de provincie. Ja, voorzitter, maar niet met de tekst en niet met het advies om mogelijke bezuinigingen vooraf met hen af te stemmen. Dat is nog net geen preventief toezicht. Maar de wethouder heeft het advies naast zich neergelegd, we kunnen het zelf ook wel is de teneur, en dat is wat ons zorgen baart. Wij dienen dus een motie in om met de provincie een onderzoek te starten naar onze financiële positie, zoals de provincie dat ook voorstelt. In het persbericht bij de begroting spreekt de wethouder van wat tegenslag die offers vraagt. Maar die offers zijn beperkt omdat het college tijdig begon met maatregelen. Wij weten allemaal dat dat laatste niet waar is, want is het niet zo dat de wethouder vorig jaar onze motie afraadde om toen al de tering naar de nering te zetten? Dat financieel beleid, daar betalen de inwoners nu voor. Vanuit de oppositie zou je dan proberen wat besparingen te vinden om de kiezers blij te maken met toch wat verlichting, maar dat doet geen recht aan de ernst van de situatie. Lastenverzwaring is nu onvermijdelijk. Wel vindt het CDA dat als je nu een miljoen extra OZB van onze inwoners vraagt, we ook als stadsbestuur zelf het goede voorbeeld moeten geven. Als je parkeergelden nu zonder enquêtes overal gaat invoeren en verhogen om ze ongegeneerd als sluitpost te gebruiken, ja, dan zul je ook eindelijk een keer serieus je jeugdzorg moeten aanpakken en moeten stoppen met onnodig dure, ingewikkelde compromissen in plaats van knopen doorhakken. Vandaar ons ingediende amendement want de tijd voor moties is voorbij. Vanavond besluiten wij over de begroting 2025 en ik hoop dat iedereen zich realiseert dat alles wat er vanavond weer per motie wordt gevraagd aan het college, dat dat pas ingaat 1 januari 2026. Ik zeg, we moeten nu doorpakken en besluiten nemen. Ons amendement kan worden gelezen als één alternatief begrotingsbesluit met een extra besparing

van 5 miljoen incidenteel en een besparing van 3 miljoen structureel. Als we dat vanavond als raad aannemen, dan verstevigen we onze vermogenspositie en maken we de begroting echt sluitend. Ik licht onderdelen toe. Wat betreft de door ons gepleite vervanging van inhuur heb ik begrepen dat al resultaten worden bereikt, zoals het jeugdteam en in het parkeerloket. Dat is mooi en ik denk dat de omschakeling in de organisatie breed dit jaar nog vele tonnen kan opleveren. Wij willen dus die inzet in 2025 alsnog verdubbelen. Ook ons pleidooi tijdens het Kaderdebat te stoppen met nieuw beleid en te focussen op uitvoering blijkt te zijn opgepakt. Maar ook hier willen wij die inzet in de begroting verbreden door over de hele linie een budget van twee ton per jaar aan nieuwe plannen te bezuinigen. Wat betreft de jeugdzorg, daar stelt het college wel de landelijk voorgeschreven ombuiging van 1 miljoen voor, maar dat is natuurlijk niet overtuigend als je die tegelijkertijd als een financieel risico benoemt. Wij hebben hier nu vele jaren over gepraat, moties ingediend, onderzoek gevraagd, wij verlangen nu resultaten. Om te beginnen in 2025 en niet 1 maar 2 miljoen minder. We kunnen niet 4 miljoen lastenverzwaring invoeren terwijl we hier wederom 7 miljoen extra vermorsen. En vermorsen, voorzitter, omdat de kinderen daar niks mee opschieten. Hoever is dus de wethouder intussen met de voorbereiding van het Haagse model en hoe frequent is intussen het overleg met Den Haag daarover? De taakstelling grondexploitatie in het amendement is gebaseerd op de rol van de wethouder van financiën, oftewel de onzichtbaarheid daarvan. Wij horen graag van hem dat hij hiervoor in het vervolg permanent mee aanschuift aan tafel met corporaties en ontwikkelaars waar het grondtransactie betreft. Het vierogenprincipe zoals het is afgesproken. Dat wat betreft het amendement. Tot slot nog twee opmerkingen. Wij zijn blij dat er zoals door ons gevraagd grotendeels dekking is gevonden voor het meerjarig uitvoeren van het groenbeheerplan. Stop de verloedering in onze publieke ruimte. Tot slot, op ons voorstel is er afgelopen jaar, jaren als het goed is, meer inzet geweest op het helpen van mensen aan werk. Wat zijn de resultaten daarvan? Levert dat een besparing van bijstandskosten op? En kunnen we dan niet beter wachten met verhoging van het budget armoedebeleid voor de vage nieuwe plannen die onlangs waren gepresenteerd en ook weer ingetrokken? Ook dat kan vanavond een besluit zijn om daadwerkelijk te starten met een gezond, verantwoord financieel beleid. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Dan wil ik graag mevrouw Van Nunen vragen van de Partij van de Arbeid om haar algemene beschouwingen te houden. En mevrouw Van Nunen, u heeft zeven minuten spreektijd.

Mevrouw Van Nunen: Ja, voorzitter, dank. U kent ze allemaal wel, de posters van Loesje. Ze komen regelmatig voorbij en laatst zag ik er weer één die me erg aansprak. Perspectief zien, daar hoeft je geen ruimtelijk inzicht voor te hebben. Een poster uit 2020, midden in de coronacrisis. Ik vind hem wel toepasselijk in deze tijd van financiële krapte voor gemeenten. Daarmee bedoel ik dat we ook in onze gemeente iedere dag op alle niveaus keihard moeten werken aan zowel een gezond financieel klimaat en perspectief als voor, en dat is voor onze fractie belangrijk, een sterk, sociaal en duurzaam Rijswijk. Ik noem graag enkele perspectieven die de PvdA-fractie voor Rijswijk ziet in de komende jaren. We kunnen concluderen dat een nieuw pakket maatregelen op basis van de Kadernota in het voorjaar al een positief effect heeft op de financiën in oktober. Daarnaast is in de voorliggende begroting de koers uitgestippeld om uitgaven en inkomsten in een goede balans uit te werken in de komende jaren. De uitdagingen zijn fors, voorzitter, maar de ingrepen zijn zoals in veel gemeenten hard nodig om de bezuinigingsdrift van niet alleen het vorige kabinet maar ook het huidige kabinet het hoofd te bieden. Ook de PvdA-fractie ziet een duidelijke opgave voor deze gemeente, voor deze raad om de financiën structureel gezond te maken en te houden. Daarbij moet in principe alles bespreekbaar zijn, ook de omvang van onze taken en onze ambtelijke inzet. Maar we zullen er als fractie altijd wel scherp op letten om de meest kwetsbare groep in onze gemeente zo min mogelijk te raken. De omvang en dus ook de kosten van extra externe inhuur in Rijswijk zijn hoog. Dat baart ons

zorgen, zoals ook door ons gemeld in het forum. Welke acties onderneemt u op korte termijn en in de komende jaren om deze inhuur te verlagen? Maar ook, welke kwaliteit en arbeidsproductiviteit verwacht u hierdoor mogelijk te verliezen, die wellicht moeilijk vervangbaar is door krapte op de arbeidsmarkt? Graag een heldere reactie. Ook omdat de motie met een forse opgave tot krimp vanaf 2026 voorligt, gesteund door vier partijen. Daarnaast is de opgave tot krimp in externe inhuur extra fors omdat er ook een voorstel ligt tot dekking op hetzelfde thema om de parkeertarieven minder hard te laten stijgen. De PvdA is tevreden dat de ambitie van dit college, namelijk het perspectief op minder armoede bij onze inwoners, overeind is gebleven. Daar moeten we de komende tijd in investeren, voorzitter. Dat komt overeen met een mede door de PvdA ingediende motie die het college ook oproept om geen investeringen terug te draaien die leiden tot hogere maatschappelijke kosten later. De inwonersraad van Rijswijk heeft duidelijke ideeën over armoedebestrijding aan de wethouder gepresenteerd. We hopen snel de nieuwe visie op armoedebeleid in de raad te behandelen. Door andere rekenmethodes lijkt de absolute armoede te zijn gedaald in de statistieken maar de dagelijkse werkelijkheid ziet er anders uit. Met een maandelijks inkomen van 1500 euro per maand beland je als alleenstaande onder het door een landelijke commissie geadviseerde sociale minimum en kun je een kapotte koelkast niet meer uit eigen middelen vervangen. Gemeenten mogen met hun armoedebeleid dan de gaten dichtlopen, zoals wethouder Van Malsen al eerder schreef. Financiële ondersteuning van gezonde ontbijten en lunches op school zijn daar een voorbeeld van. Wij hopen dit laatste graag terug te zien in het uitvoeringsplan van ons lokale armoedebestrijdingsbeleid. Armoedebestrijding vraagt om een veelzijdige aanpak op wonen, werk en onderwijs. Dat vraagt van ons ook een consistente aanpak ten behoeve van kwetsbare volwassenen om hen weer naar een baan of actieve en nuttige weekbesteding te begeleiden. Goed voor hun eigen welzijn en gezondheid en goed voor alle activiteiten die we in Rijswijk zo graag draaiende houden. In 2024 zijn honderd inwoners mede daardoor weer actief geworden en mede ook parttime op de arbeidsmarkt. Hulde ook aan de coaches van Welzijn Rijswijk die hierbij een goede steun in de rug zijn geweest. Echter, de gereserveerde financiering loopt in 2026 af. Een goed werkende methodiek met perspectief stop je niet, en zeker niet als er nog zoveel potentie in zit, zoals uw eigen prognoses in de programmabegroting aangeven. Daarom dienen we met enkele partijen een motie in deze termijn in, doorgaan met wat werkt, voortzetting financiering consulenten maatschappelijke participatie. Wij vragen aan de wethouder ook om ons tussentijds in de beantwoording de resultaten toe te lichten die u in uw eigen begroting aangeeft. Wij vragen ook nadrukkelijk om de pilot startbanen voor statushouders met volle energie voort te zetten. Goed voor integratie en talentontwikkeling van deze groep en goed voor de besparing op ons Rijksbudget voor uitkeringen. We horen graag uw plannen. Voorzitter, ieder kind verdient vanaf de geboorte een goed perspectief, daar zijn wij het allemaal wel over eens. Maar gelijke kansen bevorder je door extra te investeren in hele jonge kinderen die in de thuissituatie niet vanzelfsprekend die kansen meekrijgen. Naast veel waardering voor de voorschoolse programma's in onze gemeente kan er wat ons betreft nog effectiever worden samengewerkt met het consultatiebureau en praktijken van verloskundigen. Zij zien immers bijna alle jonge ouders en hun baby. Welke mogelijkheden ziet u om deze samenwerking te versterken? Voor ons heeft het jeugd- en jongerenwerk ook grote waarde. In een groeiende stad kunnen niet alle groepen of wijken meer bediend worden met inzet van dezelfde middelen, hoorden we onlangs uit het veld. De steeds uitbreidende schaal van activiteiten van Don Bosco vragen ook op korte termijn om een herijking van het budget. Bovendien opereert Don Bosco ook op het snijvlak van jeugd-, jongeren- en volwassenenwerk waarbij zij taalontwikkeling en een inclusieve omgeving willen bieden. Wij doen hierbij een beroep om binnen de huidige kaders hierin meer mogelijk te maken. Graag uw reactie. Een perspectief, een thuis, begint ook met een dak boven je hoofd. De ambitie van dit college is om voldoende betaalbare woningen te bouwen maar welke nieuwe ontwikkelingen zijn er nog te melden wat betreft herbestemming en transformatie van ...

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen, u heeft nog één minuut.

Mevrouw Van Nunen: ... kantoorpanden en bedrijfsgebouwen, zoals in de Plaspoelpolder? En over een warm thuis gesproken, welke stappen zet u nog op korte termijn om een grotere groep inwoners te bereiken met energiebesparende maatregelen? We denken hier bijvoorbeeld aan de kleine koopwoningen en de particuliere huursector, waar eigenaren het op dit punt laten afweten. Graag uw reactie. En een andere uitdaging, hoe gaan we ervoor zorgen dat de kosten voor aansluiting en gebruik van het warmtenet beheersbaar blijven? Vooral voor inwoners met een kleine portemonnee. Zijn er ook al specifieke lessen te trekken uit projecten elders die de betaalbaarheid zouden kunnen beïnvloeden voor Rijswijkers? Voorzitter, de kracht van onze groeiende gemeente ligt bij onze inwoners in de wijken. Juist met alle diversiteit tussen individuen en huishoudens wil de Partij van de Arbeid voortvarende stappen zetten om van Rijswijk een stad te maken waar iedereen zich thuisvoelt en perspectief ziet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Harmsen van de ChristenUnie. Mevrouw Harmsen, u heeft zes minuten spreektijd.

Mevrouw Harmsen: Geachte voorzitter, ChristenUnie Rijswijk wil een constructieve bijdrage leveren aan dit debat voor een gezond en leefbaar Rijswijk waar de financiën op orde zijn. Ik wil aansluiten bij de complimenten voor deze sluitende begroting van het college en ook het werk van onze burgemeester in de strijd tegen femicide afgelopen jaar. We vragen verder voor drie punten de aandacht. We willen als ChristenUnie als eerste kijken naar de meest kwetsbare inwoners, kinderen in arme gezinnen. In eerdere gesprekken met onder andere deze gezinnen, SchuldHulpMaatjes en ervaringsdeskundigen zoals Tim ' S Jongers willen we graag eerst deze gezinnen beschermen als we als gemeente zelf de broekriem moeten aantrekken. We willen daarom pleiten voor sterke gezinnen en een dienstbare overheid. We willen voorrang geven aan en het proactief opzoeken van arme gezinnen voor schuldhulpverleningstrajecten, inclusief kwijtschelding van schulden en het aanbieden van de juiste toeslagen door de gemeente aan deze gezinnen. De stress van schulden en armoede zorgen voor toename van het gebruik van GGZ en jeugdzorg en kan een trigger zijn om als gezin in een echtscheiding of vechtscheiding te belanden, wat weer verdere toename van jeugdzorg en GGZ en woningnood met zich meebrengt. Naar het voorbeeld van Den Haag, waar een uitgebreid onderzoek en experiment is geweest naar de afname van gebruik van JGZ en jeugdzorg door schuldhulpverlening, stellen wij in onze motie voor om dit zonder verder onderzoek en experiment hartelijk uit te gaan voeren hier in Rijswijk. Ten tweede, we kijken in deze begroting verder naar jeugdzorg en de doorlopende stijgende kosten hierin. We zien de wethouder zich ook sterk maken om dat in de regio en zelfs het Rijk voor elkaar te krijgen met de partners. Onze waardering voor de inzet daarin willen we hier ook uitspreken. Maar in de jeugdzorg als totaal systeem van zorg en preventie tot uithuisplaatsing, in dat totale systeem kan zeker nog een kwaliteitsslag gemaakt worden en we steunen daarom de motie van D66 die dit voorstelt. Maar als we denken aan efficiëntie en samenwerken tussen zorgpartners dan denken we nog steeds in het systeem. We willen als ChristenUnie Rijswijk juist prioriteit geven aan een goede omgeving om te kunnen opgroeien in Rijswijk, om gebruik van jeugdzorg en preventie maatregelen als geheel te voorkomen. En dat goed kunnen opgroeien is breder dan het hele jeugdzorgsysteem. En het gaat dus ook, zoals u in ons eerste punt zag, om armoedebestrijding zodat jeugdzorg minder aangeboord hoeft te worden. Psychiater Esther Van Fenema beschrijft verder in de mentale schijf van vijf voor jongeren hoe door simpele maatregelen in je leven het risico op geestelijk lijden kan verminderen. Onder andere door je social media gebruik te beperken, wat nu ook in onze scholen gaat gebeuren en wat hopelijk tot afname van jeugdzorg tot gevolg zal hebben. Maar ook het offline leven is belangrijk. Het gaat om wat Jonathan Hyde bijvoorbeeld noemt in generatie angststoornis, een fysieke leefomgeving creëren

en waarborgen waar kinderen en jongeren buiten elkaar kunnen ontmoeten, waar ze zichzelf kunnen zijn, zelf naar een speeltuin kunnen lopen, zelf kunnen fietsen naar sport en parken. En daarom tekenen we de motie van Wij. Rijswijk bijvoorbeeld mee om groen in onze stad te behouden en waar mogelijk uit te breiden, juist ook voor onze kinderen. En zelfs onze al aangenomen STOMP Mobiliteitsstrategie, eerder al genoemd, is voor kinderen eigenlijk een preventiemaatregel te noemen. Een kind of jongere dat zelfstandig veilig kan fietsen en lopen door Rijswijk is gelukkiger dan een kind dat achterin de auto zit. We steunen daarom dit onderdeel van het amendement van het CDA, de afsluiting van de Van Rijnweg voor autoverkeer, zodat de jongeren van Rijswijk Buiten gewoon zelfstandig en veilig kunnen fietsen naar de andere delen van Rijswijk. Dat is win-win, financieel gezien goedkoper om er een fietspad van te maken en het zorgt voor meer geluk en veiligheid voor jongeren. Ten derde, we kijken naar de begroting met oog op de leefbaarheid voor alle inwoners. Ons klimaat zal de komende jaren veranderen. Een hoosbui zoals in Valencia kan ook in Zuid-Holland gaan vallen. Er zullen meer hittegolven en er zullen meer hoosbuien komen, of we dat nu betaalbaar of haalbaar vinden of niet. We hebben het nodig om het minimale te doen om de stad leefbaar te houden, droge kelders, koele straten. We schieten onszelf in de voet als we geen onderzoek doen hoe we water kunnen bergen en vasthouden en geen calamiteitenplan hebben. We schieten onszelf nog meer in de voet als we niet vasthouden aan het verminderen van ons energieverbruik, bijvoorbeeld door het snijden in het isolatieprogramma, laten we dat gewoon gaan uitvoeren. Kort en goed samengevat, we pleiten er dus voor om in de financiële keuzes in deze en volgende begroting onze jeugd en de leefbaarheid van onze stad als prioriteit te zien voor de raad. Ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Harmsen. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer El Majjaoui van de Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid. Mijnheer El Majjaoui, u heeft zes minuten spreektijd.

De heer El Majjaoui: Ja, dank, voorzitter, voor het woord. Voorzitter, drugsafval, ook wel gevaarlijk afval dat ...

De voorzitter: Mijnheer El Majjaoui. Ik zie het lichtje branden.

De heer El Majjaoui: Even opnieuw beginnen, voorzitter.

De voorzitter: Prima.

De heer El Majjaoui: Voorzitter, drugsafval ofwel gevaarlijk afval dat in de woonwijken ligt in de vorm van afgedankte lachgascilinders, inwoners die wanhopig hun woningen bewaken met zelf aangebracht cameratoezicht, grof afval dat klakkeloos gedumpt wordt en de restafvalcontainers die op oneigenlijke wijze gebruikt worden. Voorzitter, onze leefbaarheid en veiligheid staat onder druk. De drugsdealers, de gebruikers en de distributeurs maken gebruik van onze openbare ruimte voor hun illegale activiteiten. Meestal zijn dat vaste en bekende plekken waar deze illegale diensten plaatsvinden. Ook merkt onze fractie op dat het steeds dichterbij komt, dus niet meer in afgelegen gebieden maar te midden van onze woonwijken. Hoe kan dit gebeuren, voorzitter? Is er een gebrek aan toezicht, aan controle? De drugsdealers zien mogelijkheden en kansen om op een laagdrempelige wijze deze verboden middelen te verhandelen. Voorzitter, heeft u nog andere plannen om deze ongewenste ontwikkelingen in onze woonwijken een halt toe te roepen dan alleen het verwijderen van drugsafval? Misschien is de trant van preventieve maatregelen. Bent u het met ons eens dat door intensief toezicht de pakkans vele malen groter is dan ad-hoc toezicht of de opruimdienst naar plaats delict te sturen wanneer het kwaad al geschied is. Voorzitter, ook de veiligheid in onze wijken en buurten staat onder druk. Zo worden onder andere auto's en scooters van onschuldige burgers in brand gestoken. Ook is er in toenemende mate schade aan ons

straatmeubilair. Zoals u heeft vermeld in uw rapportage moet de straatverlichting het ook steeds ontgelden. Dan heb ik het niet over de financiële schade wat leidt tot een fors tekort op onze begroting. Het gebrek aan blauw op straat is een van de belangrijkste oorzaak hiervan, voorzitter. Waarom moeten steeds meer inwoners ervoor kiezen om hun eigendommen en huizen te beveiligen met de bewakingscamera's? Zo valt dat ook ons op dat er steeds meer woningen bijkomen met cameratoezicht. Goed dat inwoners hun eigendommen middels deze camera's bewaken maar dit hoort eigenlijk niet, voorzitter. Kunt u dit punt van veiligheid onder de aandacht brengen van uw korpschef? Ook de spoorwegpolitie is in ons verwaarloosd en verpauperd station onzichtbaar terwijl onder andere in de Haagse treinstations deze dienders op volle kracht daar surveilleren. U geeft ook aan dat cameratoezicht wordt uitgebreid rondom het station, mooie ontwikkeling, voorzitter. Camera's zouden kunnen helpen om hangjongeren of vandalen af te schrikken. Maar goed ook. Maar gaat u ook lobbyen met de Nederlandse Spoorwegen, dan wel de Nationale Politie om ook het Rijswijkse station te bemensen met deze bijzondere dienders? Voorzitter, er wordt wederom beoogd om de afvalstoffenheffing met circa 7 procent te verhogen. Voornaamste reden is dat het opruimen van drugsafval tot deze stijging leidt. Voorzitter, dit noemen we echt dweilen met de kraan open, ook wel een makkelijke uitweg om de extra kosten af te wentelen op onze inwoners. Alsof heffingen niet hoog genoeg zijn. Via u, voorzitter, waarom gebruikt u de afvalstoffenheffing om drugsafval te laten opruimen? Heeft u overwogen om gebruik te maken van de subsidieregeling genaamd opruiming drugsafval en bent u met deze regeling bekend? De gemeenten kunnen deze subsidieregeling bij de provincie aanvragen en de regeling is overigens sinds 1 januari 2021 beschikbaar en loopt tot eind 2025. Waarom moeten de burgers opdraaien voor de kosten terwijl zij niets te maken hebben met dit drugsafval? Bent u het met ons eens dat dit wederom een onnodige lastenverzwaring is voor onze inwoners? Voorzitter, ik lees dat de uitvoering van de motie, twee keer gratis grofvuil ophalen, moeilijk of zelfs niet uitvoerbaar is. Onze fractie had toen al bedenkingen bij dit voorstel. We hadden liever dat onze motie, terugdraaien regeling betalen voor het grofvuil, was aangenomen. Helaas wilde geen enkele partij ons voorstel steunen. Er zou hiermee recht worden gedaan aan de steeds stijgende afvalstoffenheffing. U stelt ook voor om het tarief voor het ophalen van grofvuil van 12,50 euro naar 17,50 euro te laten stijgen. Voorzitter, dit is precies hoe de burger blij wordt gemaakt met een dode mus. Welke maatregelen gaat u dan wel nemen om de inwoners tegemoet te komen maar ook de illegale dumpingen te verminderen? Bent u het met ons eens dat de afvalstoffenheffing in verhouding moet staan tot de geleverde diensten, zoals het bevorderen van de leefbaarheid en het waarborgen van een schone omgeving? Zijn er mogelijkheden om de afvalstoffenheffing en de bijbehorende dienstverlening met andere gemeenten te vergelijken zodat er inzicht wordt verkregen in waar verbeteringen mogelijk zijn en of de tarieven gerechtvaardigd zijn? En staat u hiervoor open, voorzitter? Door deze stappen te nemen kan het college zorgen voor een eerlijke en transparante aanpak van de afvalstoffenheffing en tegelijkertijd de dienstverlening en leefbaarheid in de wijken verbeteren. Graag ontvangen we uw antwoord. Onze fractie zal overwegen om het amendement verlaging afvalstoffenheffing van Rijswijks Belang te steunen. Immers is het een pleister op de wonden, voorzitter. Mocht dit amendement geen meerderheid halen in de raad dan zullen we overwegen om het amendement van de VVD te steunen waarin wordt voorgesteld om de kosten van het opruimen van drugsafval te schrappen, voorzitter. Beter iets dan helemaal niks. Tot zover, voorzitter, het financiële deel laat ik voor de tweede termijn. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. U bent zeker binnen uw spreektijd gebleven, had nog zelfs een minuut over. Dan zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van uw raad en wil ik de wethouder van financiën, wethouder Van Damme, vragen om hier naast mij plaats te nemen in de binnenring en te reageren en te reflecteren op de eerste termijn van de raad. Het college heeft een uur spreektijd en dat zal wel worden verdeeld afhankelijk van de gestelde vragen

en de ingediende instrumenten. Er zijn 21 moties ingediend en zes amendementen en die staan allemaal op IBabs. Dus ik weet niet of het ons gaat lukken om op alle instrumenten even goed te reageren maar we hebben gelukkig nog een tweede termijn. Aan u het woord, wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Voorzitter, ja, dank aan uw raad voor de inbreng in de eerste termijn. En ja, ook dank voor de complimenten die worden geuit. Ik zal ze zeker overbrengen ook naar de ambtelijke ondersteuning die echt keihard heeft gewerkt om dit voor elkaar te krijgen. Dat was al zo bij de Kadernota en is ook richting de begroting zo gegaan. Deze kan ik trouwens wel lezen zonder bril. Maar zoals al vaker aan uw raad gemeld, die bezuinigingen van het Rijk die raken gemeenten echt keihard dus ook onze gemeente. Dat gevreesde ravijnjaar 2026, dat komt toch gewoon steeds dichterbij. Een klein deel van het ravijn heeft het vorige kabinet bij de Voorjaarsnota bijgeplust, wat voor Rijswijk dus neerkwam op ongeveer een structurele positieve bijstelling van 2 miljoen jaarlijks. Maar dit had wel een prijs, namelijk een eenmalige uitname uit het gemeentefonds van 675 miljoen in 2025. Daarmee maakt het vorige kabinet de Rijksbegroting sluitend voor 2025, maar zadelde de gemeente gewoon op met een plotselinge forse tegenvaller, voor Rijswijk zo'n 2 miljoen euro. Tegelijkertijd nog even veranderde het Rijk de begrotingssystematiek van het gemeentefonds door het afhankelijk te maken van de groei van het bruto binnenlands product. Die systeemwijziging was dus eigenlijk voorzien in 2027, maar werd stel op sprong naar voren gehaald. Al met al omstandigheden waardoor we als gemeente wendbaar en weerbaar moesten opereren en ik zie dat niet snel veranderen. Ik moet u ook als raad complimenten geven want uw afgewogen besluitvorming met aandacht voor de betaalbaarheid en de dekking draagt echt substantieel bij aan gezondere financiële financiën om Rijswijk gezond te laten groeien. Maar wij zijn er nog niet maar er is een forse stap in de goede richting gezet. Voor 2025 ligt er dus ondanks de plotselinge bezuinigingen vanuit het Rijk een positief beeld, hoewel we natuurlijk wel de nodige maatregelen voorstellen. Het nieuwe kabinet heeft in de Miljoenennota nog niet heel veel oog voor de problemen van gemeenten. En de vele lobbyacties die al zijn ondernomen, ook door mij persoonlijk, lijkt het erop dat we echt wel op een muur van onwil stuiten. Zelfs de Raad van State concludeerde afgelopen september nog dat voldoende geld voor gemeenten noodzakelijk is. Te weinig knaken voor de taken blijft dus gewoon van kracht. Het zou dus wel helpen als daar in die relatie wat meer duidelijkheid komt over wat er nou precies van gemeenten wordt verwacht en welke taken we niet meer uit zouden moeten voeren. Het meest prominente voorbeeld van die huidige verhouding met het Rijk is toch wel het proces rondom die Spreidingswet. Waar de gemeente eerst fors extra structurele financiële middelen zijn voorgehouden, om vervolgens die budgetten vanaf 2027 gewoon te schrappen. En dat alles in een tijdsbestek van nog geen jaar. Op meerdere vlakken, zoals de jeugdzorg, schuurt het en ontbreekt het vooral aan het goede gesprek, aan de goede gesprekken tussen Rijk en medeoverheden. Het Rijk is er als de kippen bij om de uitkeringen aan gemeenten voor de Oekraïneopvang te verlagen omdat gemeenten er veel geld aan over zouden houden maar het jarenlange tekort van de Rijksbijdrage voor de jeugdzorg wordt in het geheel niet bijgeplust. Daarom hebben we vandaag ook, wethouder Bentvelzen en ik, een brief gestuurd naar de verantwoordelijk staatssecretaris met een concreet verzoek om dit tekort gewoon bij te plussen. Dus haal je iets weg bij ons, dan plus je ook aan de andere kant bij. Voorzitter, los van die perikelen en de verhoudingen met het Rijk roep ik uw raad ook vooral op om zich in te zetten voor die lobby richting het Rijk voor voldoende knaken voor taken, bijvoorbeeld via Raden in Verzet. En gelukkig zie ik velen van u dat ook gewoon doen dus waarvoor dank in ieder geval. Voorzitter, dan even concreet over de nare gevolgen voor onze begroting zoals die nu voor u ligt, de begroting 2025. We hebben die indeling fors gewijzigd naar beleidsproducten, uitgaven en inkomsten zijn daarom gewoon beter vergelijkbaar met andere gemeenten. Er is ook een flinke slag gemaakt met de toegankelijkheid en leesbaarheid van

deze begroting. Die wijziging in beleidsproducten heeft ook te maken met de implementatie van het nieuwe financiële systeem dat begin volgend jaar in werking treedt. Dit systeem kan voor ons en voor u als raad nog meer handvatten bieden om boven op de cijfers en ontwikkelingen te zitten. Maar zo'n implementatie van een systeem is natuurlijk best wel spannend, maar tot nu toe lopen de testen en de implementatie naar wens dus daar gaan we ook mee verder. Voor het eerst in deze begroting ook een lange termijn investeringsplan opgenomen en op dat vlak is nog zeker wat werk te verrichten en willen we bij de Kadernota '26 de volgende slag maken. Maar het is in ieder geval een eerste stap in een ontwikkelreeks want uiteindelijk is het ook van belang, en meerdere van u hadden daar aandacht al voor gevraagd, om een meerjaren investeringsprogramma te hebben dat past bij de uitvoeringscapaciteit en bij de gemeentelijke financiële kaders. En nog een noviteit in die begroting die voor u ligt is het inzicht in indirecte subsidies op maatschappelijk vastgoed. Daarmee is ook een langlopende toezegging ingevuld. U ziet het dus, we zijn als college zeker niet bij de pakken neer gaan zitten. We hebben wat ons betreft tijdig geanticipeerd en in de Kadernota hebben we u echt uitgebreid inzicht getoond in de bezuinigings- en investeringsopties. De voorlichting, de begroting die volgt gewoon de kaders die uw raad destijds heeft meegegeven. En ja, dat doet inderdaad soms pijn als het gaat om het schrappen of versoberen van beleid over het verhogen van de lasten. De financiële gezondheid, een enkele partij begon erover. Goed, tegelijkertijd krijgen inwoners ook veel terug want we blijven een groene bereikbare gemeente die echt volop invulling geeft aan het oplossen van het woningtekort en ook ons klaarmaakt voor de energietransitie. Maar die financiële gezondheid die behoeft aandacht, het CDA gaf er al een voorzet aan. Want daarom zijn we het Kadernotaproces ook ingegaan waarbij we hebben gepoogd u zo goed mogelijk mee te nemen. Maar die financiële aandacht is vooral omdat we voor de meerjarenbegroting vanaf 2026 negatieve saldi laten zien. Ook hierom zijn we voor die begroting 2026 al gestart met het volgende Kadernotaproces, het Kadernotaproces '26. Die kengetallen die geven wel een waarschuwingssignaal af, zeker in de nabije toekomst. We laten die begrotingstekorten vanaf '26 zien, omdat het gewoon realiteit is, maar ook omdat dit in lijn is met het advies van de VNG. De VNG heeft namelijk geadviseerd om op dit moment in de gemeentelijke begroting nog niet kunstmatig rode cijfers zwart proberen te maken, maar om de gevolgen van het Rijksbeleid gewoon echt inzichtelijk te maken. Maar ondanks die horrorbezuinigingen vanuit het Rijk blijft Rijswijk investeren in haar toekomst. Het groenbeheerplan en het wegenbeheerplan hebben echt een structurele plek gekregen in de meerjarenbegroting. Op het gebied van veiligheid wordt fors geïnvesteerd rondom het stationsgebied, de Pandbrigade die echt zijn nut wel bewijst. En we investeren ook nog extra in het gebruik van het integriteitsinstrument Bibob. De aanpak van armoedeproblematiek krijgt een impuls en we investeren echt in mobiliteit en verkeersveiligheid, daar blijven we gewoon mee doorgaan. Dan kom ik eigenlijk wel bij de wat specifiekere vragen die u heeft gesteld ook om bijvoorbeeld een taakveldanalyse op de motie die u herhaald heeft ingediend vanuit Wij. Ik denk daarvan zou ik zeggen, ja, dat advies van een taakveldanalyse staat al jaren in de brief van de provincie. Dat staat er al jaren in over de taakveldanalyse. In de auditcommissie was ook aangegeven dat we nu ontzettend druk zijn met de implementatie van dat financiële systeem dus de ambtelijke capaciteit is nauwelijks beschikbaar om die taakveldanalyse uit te voeren. Bovendien denk ik, ligt er ook echt wel een heel uitgebreid pakket, 150 pagina's in die Kadernota waarin nu eigenlijk allerlei aan inventarisatie is gemaakt, zeg ik ook richting de collega's van Wij. Maar desalniettemin denk ik dat het in de toekomst wel goed kan zijn om eens te kijken of die taakveldanalyse nuttig kan zijn. We hebben ook in de auditcommissie zo afgesproken dat we een aantal voorbeelden van taakveldanalyse die zijn uitgevoerd in andere gemeenten even terug te leggen in de auditcommissie om te kijken of dat dan een nuttig instrument kan zijn. Dus op die manier zou ik u daarop willen antwoorden. En tegelijkertijd, u geeft al aan, de provincie maant. Ja, kijk, de provincie schrijft gewoon letterlijk in de brief, wij vinden het verstandig dat u concrete stappen zet om het structureel resultaat te herstellen.

Dus ze zeggen letterlijk, u bent verstandig bezig naar ons inziens. Met dat verstandig bezig zijn gaan we ook gewoon door. Bij aantreden zat de begroting nog vol met de taakstellingen, inmiddels zijn al die taakstellingen eruit. Ik zou geen voorstander zijn om de begroting weer vol met taakstellingen te stoppen zoals u in uw amendement dat beoogt.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van Enk u wil interrumpen. Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Er staat ook in de brief, voorzitter, dat we als provincie die bezuinigingen zullen beoordelen en we adviseren u om deze goed te onderbouwen. Dat betekent dat deze bezuinigingen concreet en haalbaar moeten zijn en we adviseren u deze bezuinigingen vooraf met ons af te stemmen. Dat staat niet bij elke gemeente in het tussenbericht en dat is wel degelijk een waarschuwing. Ik heb zelf met afdeling financieel toezicht gebeld, Rijswijk staat behoorlijk scherp in beeld bij de provincie.

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Ja, dat is de constatering die u heeft gedaan. Wij hebben voortdurend contact met de provincie en ook nog naar aanleiding van de auditcommissie hebben we contact gehad met de provincie. En uw berichtgeving daarover heeft u ook gezien. En net als de andere 52 gemeenten staan wij goed op de radar bij de provincie maar de laatste jaren vooral in gele cijfers om het zo maar te zeggen.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, uw tweede interruptie. Wilt u de microfoon aanzetten?

De heer Van Enk: Toen ik in de auditcommissie vroeg aan de wethouder of er contact was geweest over deze brief, was het antwoord nee. En toen heb ik hem moeten vragen, ik zal het woord manen niet gebruiken, om met uw collega te bellen. En het antwoord is alleen maar, ja, dat dit nog geen preventief toezicht is, dat mailtje wat ik heb gekregen. Maar het is wel de volgende stap.

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Kijk, welk stappen de provincie zet daar kan ik natuurlijk geen uitspraak over doen. Wij hebben er vertrouwen in dat hier een goede gedegen begroting ligt die de toets van de provincie kan doorstaan en die ook gespeend is van taakstellingen. Alle bezuinigingen zijn onderbouwd, zijn ook overlegd met de provincie, daar is overigens goed contact. Dus ja, dan verschillen wij op dat punt van inzicht, mijnheer Van Enk. Vervolg ik de individuele vragen die nog zijn gesteld. Ik zal daar even kijken, ik zal toch maar alvast een beetje ingaan op alle amendementen en moties die zijn ingediend. Ook al heeft Beter voor Rijswijk aangegeven ze pas in tweede termijn in te dienen. Ik zal er toch proberen op in te gaan. De visie op college, vroeg de VVD eigenlijk, op het vraagstuk of de raad goed in positie is op verschillende dossiers met financieel risicovolle projecten. Ja, ik denk dat het ook wel iets is, dat is ook de terechte vraag, de visie is natuurlijk dat we uw raad altijd zo goed mogelijk proberen mee te nemen in alle besluiten die we nemen en alle trajecten die lopen. Als u vindt dat dat op bepaalde punten wat minder is dan denk ik dat het goed is dat we daar met elkaar nog verder in gesprek gaan treden over hoe die informatiepositie op dat punt kan verbeteren. We hebben daar ook over gesproken in de Werkgroep Samen naar Beter over de informatievoorziening naar uw raad dus het is in ieder geval geenszins de bedoeling om uw raad onvoldoende te informeren. Dus dat wil ik in ieder geval wegnemen als dat beeld bij u zo bestaat en we proberen natuurlijk altijd uw raad zo goed mogelijk in positie te brengen. De BvR had nog een vraag over de BIZ. Ja, de BIZ is ook iets wat we op verzoek van ondernemers doen dus daar zijn we eigenlijk faciliterend in richting de ondernemers. De BIZ is ook vaak bedoeld voor de promotie van een winkelgebied dus in die zin betalen ze daaruit hun eigen promotie en ook hun eigen

evenementen. Wij doen daar als gemeente, heb ik al eens eerder gezegd, ook een bijdrage in door een deel van het centrummanagement te betalen maar ook soms een deel van de evenementen of de schaatsbaan die altijd is bij het Dickensfestival. Voor wat betreft de promotie in de Bogaard gaat de ondernemingsvereniging daar zelf over. Daar is overigens geen BIZ, want dat is gewoon een eigenaarsbijdrage die daar wordt gegeven. Maar het is aan de Bogaard dan zelf om die promotieactiviteiten voor elkaar te krijgen. Dan kijk ik nog even naar, D66 had het over digitale veiligheid en mij een vraag gesteld. Ja, fijn dat u daar een vraag inderdaad over stelt. Het is geenszins de bedoeling, en dat gaan we ook zeker niet doen, dat we daarop gaan bezuinigen. Want daar volgen allerlei regels lokaal of vanuit de Europese Unie waaraan we moeten voldoen en het streven is gewoon om daar ook echt aan te voldoen. Dat doen we ook samen met de informatiebeveiliging van de VNG maar we proberen daar ook samen in op te trekken als het gaat bij de VNG met de zogenaamde Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoeringstrajecten, de GGU-budgetten. Dus we zitten daar gewoon wel dicht op en we houden dat allemaal nauw in de gaten. Zeker waar het gaat om digitale veiligheid, mocht die indruk zijn ontstaan, ja, hebben we gewoon te voldoen aan de eisen en regels die daarover zijn. En u weet zelf net zo goed als ik dat dat een enorm groot risico is als dat niet op orde is. Dan ga ik even naar een vraag over, ik denk dat ik dan toch even naar de amendementen ga over de parkeerreserve van Wij. Ik heb de parkeerreserve gezien, u wilt eigenlijk het besluit terugdraaien wat afgelopen zomer is genomen, maar het besluit is genomen op basis van een breedgedragen motie om die bestemmingsreserves te herzien. Ik zie niet de noodzaak om dat nu alsnog te doen, een apart potje voor die investeringen voor dat soort investeringen te maken. Het zit gewoon in het volledige investeringsprogramma, dan kunt u zelf daar een gewogen integrale heroverweging of een afweging op maken dus ik zie geen aanleiding om daar nu op terug te komen. Dus in die zin, ja, de investeringen mobiliteit vinden ook gewoon plaats dus ik zou die dan willen afraden of ontraden. En het amendement van de begroting van het CDA en de Partij voor de Gelijkheid en Rechtvaardigheid. Ja, er staat heel veel in. Ik denk ook serieus dat daar een aantal punten in zitten die we zeker gaan meenemen richting het Kadernotatraject maar om de begroting daar op dit moment die nu op deze manier zo solide in elkaar zit op te gaan aanpassen, ja, dat gaat mij toch wel echt iets te ver. Dus die zou ik in die zin ook willen ontraden, te meer omdat het derde punt van dat amendement een taakstelling voorziet op jeugd eigenlijk van 1 miljoen. Ja, die gaat dus de toets van de provincie echt niet doorstaan als taakstelling. Want dan, als ik met zo'n stelpost of taakstelling naar de provincie ga dan sturen ze me terug naar de raad om u daar alsnog te vragen om daar een goede onderbouwing voor te krijgen en alsnog een besluit over te nemen. De taakveldanalyse heb ik al even over gesproken, heb ik het idee.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, dat is uw derde interruptie.

De heer Van Enk: Voorzitter, de heer Van Damme reageert alleen op één onderdeelje van het amendement maar kan hij de rest dan ook beargumenteren waarom die dat niet verstandig vindt?

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Ja, nou kijk, daar zitten natuurlijk ook een aantal voorstellen die u doet in waar de raad al een uitspraak over gedaan heeft, nog niet eens zo lang geleden. Dus ik zie daar, ik zie uw raad daar ook niet zo snel een andere positie innemen. En als het gaat om een bezuiniging die je inboekt op het feit dat ik overal aan tafel zit, nou, dat getuigt wel van veel vertrouwen in mij. Maar is echt niet nodig want wij hebben niet alleen het vierogenprincipe hier maar misschien wel het tienogenprincipe. Want we kijken gewoon integraal collegiaal met elkaar mee naar alle stukken die langskomen en we coachen elkaar en we werken gewoon collegiaal samen om het goede te doen voor Rijswijk. Dus dat nog even ter inkleuring van mijn waardering van die motie. Amendement is het, sorry, ja. Amendement kapitaallasten, ja, ik zie dat wel als een, ook van het CDA, als een wens

om het investeringsprogramma eigenlijk verder te rationaliseren. Want daar zit nu wel wat te veel ambitie in, en de VVD begon daar ook in en ik denk dat het ook een van de punten is waar we zeker aandacht voor hebben richting het Kadernotaproces 2026. Waar we overigens al mee begonnen zijn, we hebben vorige week, twee weken geleden al de besprekingen gevoerd in het college dus wij zijn daar nu al volle kracht mee bezig. En het sluit eigenlijk ...

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie dat mevrouw Woudstra, u wilt een ordevoorstel doen?

Mevrouw Woudstra: Ja, we kunnen de wethouder niet heel goed horen of tenminste met wat moeite. Zou de microfoon een stukje omhoog kunnen?

De heer Van Damme: Ja. Dichterbij waarschijnlijk dan? Oké.

De voorzitter: Is beter.

De heer Van Damme: Dan moet ik echt voorover gaan hangen. Zo. Heeft u de vermindering kapitaallasten wel kunnen volgen, mevrouw Woudstra? Oké. Voorzitter, dan vervolg ik mijn betoog ...

De voorzitter: Vervolgt u. Ja, dank u wel.

De heer Van Damme: ... dichtbij de microfoon. Maar ik was bezig met de vermindering kapitaallasten en ja, die sluit eigenlijk wel prima aan bij de motie die de VVD heeft ingediend met GroenLinks en andere partijen over structureel gezonde financiën. De overweging dat de vermogenspositie slecht zou zijn, ja, die volg ik niet. De algemene reserve is 35 miljoen dus ik vind die overweging niet zo prettig. Maar in die zin, zekere zin, ja, sluit die gewoon prima aan bij die motie. Dan Rijswijks Belang over de hoteloverleggen. De motie over tientallen miljoenen euro's omzet per hotel en 30.000 euro voor Stichting Hoteloverleg. Kijk, het is gewoon zo, mijnheer Weterings, dat daar een overeenkomst ligt met de Stichting Hoteloverleg Rijswijk. En ja, ik kan niet tussentijds even die overeenkomst gaan opzeggen want afspraak is immers afspraak. En het is ook niet zo dat alle hotels in Rijswijk miljoenen euro's verdienen aan die opvang. Dus ja, in die zin kan ik toch niet meegaan met dit amendement, ik heb afspraken met ze gemaakt. Ik ga ook nog een bijeenkomst organiseren met ze om te kijken hoe we arrangementen voor Rijswijk kunnen gaan regelen. Dan het amendement van de toeristenbelasting, die ga ik er even meteen aan vastknopen. Kijk, het is die toeristenbelasting, ik heb juist afspraken gemaakt met de hoteliers dat die voorzienbaarheid wordt vergroot voor ze. Dat ze niet op het eind van het jaar in één keer worden geconfronteerd met een enorme stijging. Dus vorig jaar in de voorstellen die lagen bij de begroting hebben we dit tarief voorgesteld, dat is voorzienbaar, heeft niemand iets over gezegd. Het was dan weliswaar geen besluit, maar ik denk dat het goed is om die voorzienbaarheid voor die ondernemers gewoon te vergroten door niet zo stel op sprong die toeristenbelasting te verhogen. Bovendien denk ik ook dat, want ze hebben mogelijk al kosten gemaakt en ik zou ook graag op dit moment op dit punt aan de afspraak houden.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Koegler u wil interrumperen. Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, dank u wel. Ja, de voorzitter geeft aan over voorzienbaarheid. Tegelijkertijd is het aan de raad om de verordening vast te stellen. Heeft u dan niet een beetje voor uw beurt gepraat?

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Ja, nee, het is natuurlijk gewoon een voornemen, daarom staat het er ook niet in als besluit. En je maakt natuurlijk wel afspraken, je probeert wel afspraken te maken langdurig. Dus ik heb zeker niet voor mijn beurt gepraat want ik heb gepraat in lijn met hoe het beleid is en het beleid is dat we die voorzienbaarheid voor die hoteliers optimaal maken. Dus dat we in het jaar

daarvoor liggend al aangeven wat de richting zou zijn voor het tarief van de toeristenbelasting voor komend jaar. En zeker, uw raad heeft daar, kan daar een afwijkend besluit over nemen, dat is in zeer zekere zin. Dat betreft voor al degenen die daar verblijven dan dus het wordt één op één doorgerekend.

De voorzitter: Mevrouw Koegler, tweede interruptie.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja. Ja, de wethouder heeft best wel moeite gehad om de begroting dekkend te krijgen dus complimenten daarvoor, dat is echt wel een hoop rekenwerk en een hoop keuzes maken. Maar is de wethouder het dan niet met ons eens dat we ook creatief mogen kijken en dat we hiermee toch 91.000 euro vrijspelen waarmee we misschien andere dingen voor onze inwoners niet hoeven terug te draaien?

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: O, ik ben het zeker met mevrouw Koegler eens dat u creatief naar zaken kan kijken maar op dit punt ontraad ik het amendement, zoals ik u al eerder heb aangegeven dus ja.

De voorzitter: Vervolgt u uw eerste termijn.

De heer Van Damme: Ja, amendement afvalstoffenheffing van Rijswijks Belang, ja, dat is ook ... Kijk, dat begrotingsoverschot is er natuurlijk wel in 2025 maar niet in 2026. Dus als u dit amendement aanneemt dan zadelt u eigenlijk de gemeente in 2026 op met een half miljoen extra aan kosten. Dus in die zin vind ik het ingewikkeld, ook al omdat het om een bestemmingsheffing gaat. Dus in feite hebben we de afspraak gemaakt dat we de kosten voor afvalinzameling doorbelasten, 100 procent doorbelasten of maximaal 100 procent doorbelasten aan de inwoners. Daar wijken we al vanaf, ook door het amendement van uw raad van vorig jaar erin te verwerken, maar we moeten denk ik toch ook deels vasthouden aan de afspraken die we daarbij gemaakt hebben. En het afvalbeleid, en uw partij heeft daar ook voor gestemd afgelopen december, ja, dat kost nou eenmaal geld. En dat is dan de consequentie die daaraan verbonden is, dat die afvalstoffenheffing stijgt. Dus ik zou het wel een uitdaging vinden om die half miljoen in '26 extra nog ergens te gaan vinden. In die zin denk ik ook dat ik niet heel enthousiast ben over dit amendement. Dan is er nog het amendement van de parkeertarieven, ik heb u er eigenlijk niet over gehoord. Ja, ik begrijp ook het chagrijn inderdaad over het verhogen van die tarieven van het straatparkeren. Ik denk dat we bij het parkeren ook echt wel hebben geprobeerd om onze eigen inwoners zoveel mogelijk te ontzien door de bewonersvergunningen niet te veel te verhogen, de bezoekerssuren die blijven hetzelfde. Maar ik begrijp uw chagrijn en ik zie dat er ook dekking is gevonden dus wat dat betreft kan ik het oordeel wel aan de raad laten. We blijven dan net iets onder het regionaal gemiddelde zitten. En het amendement, verlaging afvalstoffenheffing, inwoners niet laten betalen voor lachgasgebruik, van de VVD, Beter voor Rijswijk en ChristenUnie. Ja, dat is ook een mogelijkheid dat via die egalisatiereserve doet. In feite haalt u dan de opbrengsten van de afgelopen jaren van die nascheiding, ja, die reserveert u en dan wordt het tarief daarop aangepast. Dus in die zin laat ik het oordeel ook aan de raad. Wel met de wetenschap dat als die bodemprocedure wordt verloren, ja, dan worden die kosten gewoon wel in die afvalstoffenheffing gestopt want dat zijn tenslotte dan kosten die je maakt. Dan heb ik tot slot nog de motie structureel gezonde financiën. Ja, die kunnen we omarmen want dat is voor ons een goede, geeft echt wel goede richtingspunten en richtingsnoeren ook wat uw raad wenst, ook richting die Kadernota '26. Ik kijk eigenlijk al behoorlijk uit naar dat proces waarin we u ook zo goed mogelijk proberen te bedienen. Voorzitter, ik denk dat er een mooie en werkbare begroting ligt voor volgend jaar. We zien dus al aankomen dat we voor 2026 nog iets te doen hebben en we blijven ons echt keihard inzetten voor die knaken voor taken.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van Dam u wil interrumperen. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Ja, sorry voor het onderbreken van een slotpleidooi. Ik had u daarstraks graag de ruimte voor gegeven. Maar ik heb nog één ding niet gehoord. Wij vroegen u direct waarom u nu de keuze heeft gemaakt om eerst te grijpen naar een lastenverhoging voor de inwoners terwijl er nog wel wat aantal andere zaken waren waarop we konden bezuinigen, zoals ook in de moties van andere partijen naar voren komt zoals bijvoorbeeld die inhuur. Waarom wordt daar niet eerst naar gegrepen en wel zeg maar de lastenverhoging voor inwoners?

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Ja, nee, ik denk dat er een afgewogen pakket ligt waar op allerlei vlakken, op viertal vlakken, en visuele maatregelen versoberen, stoppen van beleid, ook naar eigen organisatie kijken en ook het verhogen van belastingen wordt gekeken. Dus in die zin hebben we eigenlijk alle aspecten in die Kadernota afgewogen en zijn we tot dat voorstel gekomen waar uw raad mee akkoord is gegaan. Dat betekent, ja, dat is het antwoord op uw vraag. Ik besef me, voorzitter, dat ik misschien nog één vraag vergeten ben over de precariobelasting die ...

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van Dam u een tweede interruptie wil plegen. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Ja, u zegt afgewogen beslissing. Er wordt 2 miljoen bezuinigd door in onze eigen organisatie zelf te kijken en 4 miljoen wordt er bezuinigd door dat neer te leggen in de samenleving. Dus ja, die hele in balans zijn tussen die twee die vind ik wat discutabel. Kunt u daar misschien nog een reflectie op geven?

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Ja, ik begrijp dat u het discutabel vindt. U heeft ook tegen gestemd in de Kadernota dus het punt heeft u helder gemaakt. Het punt is alleen dat we in de meerderheid wel hebben besloten dat dit wel in balans is. Dus ja, mijn reflectie is dan ook, ook als ik kijk naar het afwentelen van de lasten op de samenleving, dat we nog steeds bij de laagste in de regio horen als het gaat om de woonlasten. Ondanks dat we voor die afvalstoffenheffing kiezen voor een beleid wat meer kost dus eigenlijk wat meer service verleend aan de inwoners. Dus dat is de reflectie die ik nog kan geven, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. U had nog één vraag niet beantwoord zei u zelf.

De heer Van Damme: Ja, de precariobelasting. Ik geloof dat D66 vroeg mij ernaar van of we kunnen meenemen bij de Kadernota of er niet een ingroeipad mogelijk is voor grote uitstallingen en terrassen? Ik denk, dat kunnen we prima meenemen erin. Het is natuurlijk wel een wijs voornemen wat uw raad heeft geuit en ik zie daar nu ook geen reden voor om van af te wijken. Als dat anders zou moeten dan horen we dat graag maar we kunnen daar wel wat inzicht in geven in die Kadernota. Nou, we blijven ons inzetten voor die goede samenwerking met andere gemeenten, met de provincie, ook met het Rijk. We blijven gewoon in gesprek en we blijven ons echt keihard gewoon inzetten voor een leefbaar en financieel gezond Rijswijk. Wij nemen als college daar echt wel de verantwoordelijkheid in om onze financiën op orde te houden voor de gezonde groei van onze stad. Voorzitter, dat was tot zover mijn eerste termijn dus.

De voorzitter: Ik zie dat u nog één interruptie krijgt van mevrouw Koegler. Dat is een interruptie.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, en de laatste. Ja, ik had nog een vraagje over de afvalstoffenheffing want u geeft bij ons aan, bij ons amendement dat het dan alleen voor 2025 is en dat we dan in de jaren daarna zeg maar extra zouden moeten compenseren. Maar bij de motie van de VVD over de

kosten voor de drukhouders lachgas hoor ik u dat argument niet geven. Nu snap ik dat voor 2025 want er moet eerst een bodemprocedure komen, maar voor de jaren daarna laten zij ook gewoon de bedragen staan die nu beoogd zijn. Dus ik kan het verschil in het ene amendementen ontraden en de andere eigenlijk zeggen dat het een goed idee is, ik kan het verschil daartussen niet helemaal duiden. Maar dat kunt u mij vast wel uitleggen, waarom u ons amendement ontraadt en voor het lachgas eigenlijk ook voor 2025 alleen maar de bedoeling is en de jaren daarna blijven staan zoals ze nu ook staan?

De voorzitter: Wethouder Van Damme, wilt u daarop reageren?

De heer Van Damme: Ja, ik denk ook dat ik in de appreciatie heb aangegeven dat als die bodemprocedure verloor, het gewoon in de afvalstoffenheffing wordt meegenomen. Dus het principe wat erin wordt aangegeven blijft wel binnen dezelfde bestemming dus de dekking die wordt gevonden in dat amendement is de extra opbrengst van die PMD-verkopen of beter inzamelen van '23 en '24. Dus dan blijft het in de afval, ja, in de bestemmingsheffing zitten. Dus dan heb je op die manier ... Ja, dat is niet goed? Ja, ik zie u nee knikken maar misschien kunt u uw vraag dan nog verduidelijken want dan kan ik misschien nog een beter antwoord geven.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Zoghbi ook wil interrumperen. Mijnheer Zoghbi.

De heer Zoghbi: Ja, voorzitter, dank u wel. Maar de wethouder geeft net aan dat dat eenmalig is en dat is dit ook toch? Dus die afvalstoffenheffing van die PMD dat is maar eenmalig en niet structureel en dat ontraadt u bij Rijswijks Belang amendement en bij de VVD niet.

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Dat heeft dus met de dekking te maken dat het ding gehaald wordt uit de meeropbrengst van de verkoop van die PMD dus dat blijft in het gesloten afvalstoffencircuit, dat is het verschil. Rijswijks Belang stelt een amendement voor gewoon van, ja, we hebben een begrotingsoverschot van een half miljoen dus hier, haal het er maar meteen uit. Maar dan moet ik dat meteen opplussen voor 2026 en verder dus dat is in feite een incidentele ontwikkeling.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Zoghbi een tweede interruptie wil plegen.

De heer Zoghbi: Zeker, dank u wel, voorzitter. Maar het PMD is nu met het nieuwe beleid uit het systeem gehaald dus dit is ook eenmalig, 2026 heb je geen opbrengst of structurele opbrengst zoals deze. Toch?

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Ja, nee, dat klopt. In de tweede halfjaarrapportage staat dus dat die opbrengsten in principe van die PMD-naheffing naar de algemene middelen worden gezet. En volgens mij probeert de indiener van dat amendement iets anders te beogen dus.

De voorzitter: Mijnheer Van 't Eind, wilt u een interruptie plegen?

De heer Van 't Eind: Ja, voorzitter, om de wethouder even te helpen en het is niet mijn amendement en de VVD. Maar het amendement van de VVD is niet structureel, is voor één jaar.

De voorzitter: Dat is ook, dan geef ik het woord aan mijnheer El Majjaoui, wil ook een interruptie.

De heer El Majjaoui: Ja, voorzitter, dank voor de beantwoording. Maar we hebben nu een meevaller, een eenmalige meevaller dus niet structureel van 280.000 euro of zoiets dergelijks. Zowel het amendement van Rijswijks Belang en de VVD is ook een eenmalige kwestie. Waarom kunt u daarmee

niet de kosten nu tijdelijk doordrukken en dan reduceren tot de inflatiecorrectie van 2,8 in plaats van 7 procent? Waarom moeten wij ineens de burger opzadelen met weer een extra verhoging en dus dat dit gewoon een eenmalige kwestie is? Of je nou A of B kiest, ik denk dat als wij voor Rijswijks Belang amendement kiezen, dat het vele malen voordeliger is. Want stel voor dat de bodemprocedure in ons voordeel komt, dan hebben wij ook een meevaller straks. Dank u.

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Ja, voorzitter, volgens mij, maar goed, ik ben niet de indiener van het amendement, beoogt dat amendement juist om die 280.000 euro in te zetten voor tijdelijke demping van die afvalstoffenheffing. Het amendement van Rijswijks Belang beoogt de algemene middelen te gebruiken voor een tijdelijke demping, eenmalig dan, van de afvalstoffenheffing. Daarin zit het grote verschil wat mij betreft want met die 280.000 euro die extra opbrengst die in 2023, 2024 is geweest, die inderdaad niet meer komt na invoering van het nieuwe beleid, dat is nog niet helemaal ingevoerd, misschien hebben we dit jaar weer, soms is ook papier wat meer oplevert, dat daarmee hou je het dus binnen die afvalstoffencircuit. Dus het amendement van Rijswijks Belang doet dat dus niet, dat is het verschil.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. U bent klaar denk ik met de beantwoording van uw vragen. Mag ik dan wethouder Bentvelzen naar de binnenring uitnodigen? We hebben, mijnheer Van Damme heeft 25 minuten gesproken. Ja, 25 minuten, exclusief interrupties. Ja, wethouder Bentvelzen, u bent zover? Geef ik graag nu het woord.

Mevrouw Bentvelzen: Ja, ik ben zover. Het is wel goed voor je heel even een klein stukje opstaan en lopen denk ik. Voorzitter, allereerst wil ik de raad danken voor de woorden die zijn uitgesproken richting het ambtelijk apparaat want ik ben daar zelf ook altijd heel erg blij mee. Zij werken hard, zoals mijnheer Weterings al aangaf, als je kijkt naar wat er gepresteerd is voor kinderboerderij Het Akkertje maar ook voor onze mensen, onze inwoners als het gaat om sport. Ik heb meerdere partijen vanavond gehoord dat er niets gedaan wordt aan de voorzieningen. Nou, met die twee dingen, zoals mijnheer Weterings al aangaf, dat Het Akkertje in ieder geval wat mee gedaan wordt en dat er een tweede kunstgrasveld geplaatst wordt bij voetbalvereniging Vredenburg, doen we toch wel iets aan voorzieningen. Al ben ik het met u eens dat dat misschien nog iets sneller kan. Maar ik wil ook altijd sneller dan dat het af en toe lukt. Voorzitter, er zijn mij een aantal vragen gesteld. Hondenspeeltuin uitbreiden. Ja, ik zal het meenemen in 2025 om te onderzoeken. Verpleegzorgplekken, zeker een groot tekort. Verpleegzorgplekken in algemeen zin vallen onder de Wet langdurig zorg maar je hebt wel het volledig pakket thuis plekken en ik denk dat de fractie van Beter voor Rijswijk daar mij op heeft bevraagd. We proberen vanuit de Woonzorgvisie dat woonaanbod te realiseren. We hebben onlangs, zijn de eerste bewoners hebben de sleutel gekregen van hun studio aan het Hof van Kastanje van Cardia, daar wordt bijvoorbeeld volledig pakket thuis gegeven. Maar goed, dat zijn maar 54 studio's of al 54 studio's, het is maar net hoe je het bekijkt. Daarin hebben we zeker nog een grote opdracht met elkaar te vervullen met de vergrijzing die ook in Rijswijk al gaande is en alleen maar groter groeit. Kunnen we wat eisen stellen bij de uitbater van De Schilp? Nou het antwoord eigenlijk daarop is nee, dat is namelijk eigen verantwoordelijkheid van Optisport. De exploitatieovereenkomst die moet zorgen dat de schoonmaak voldoet aan de eisen volgens het Keurmerk Veilig en Schoon, dat ze dat keurmerk behouden. Mij is verteld dat ze zich daar ook aan houden. Maar goed, ik ben altijd bereid om met u even een rondje door De Schilp heen te lopen om met mijn eigen ogen te bekijken of dat zo is of dat we misschien toch een keer met elkaar in gesprek moeten gaan. Complimenten voor de sportvereniging met de sportdagen. Nou, ben ik met u eens. In 2023 en 2024 zijn er twaalf sportverenigingen betrokken bij de organisatie van de sportdagen dus dat is echt fors dus ben ik ook heel blij mee. Voorzitter, dan is mij gevraagd door de fractie van Wij., tenminste

gevraagd, er is meer een opmerking gemaakt dat er eigenlijk niets gebeurt rondom de jeugdzorg in de juiste zin van het woord dat er niets helpt. De kosten blijven maar stijgen en stijgen en de noodklok wordt door hen geluid richting het college. We zouden moeten normaliseren. Nou, daarvoor is ook de normaliseringsagenda vastgesteld in 2023, mijnheer Van Dam. En denk ik dat we bij man en macht zowel landelijk, regionaal als lokaal echt doen wat we kunnen doen. Er is vandaag door mij en mijn collega Werner die het al heeft aangegeven, mijn collega Van Damme moet ik zeggen, ook een brief gestuurd naar de staatssecretaris en ik hoop dat die daar ook op gaat reageren. Dat die met ons ieder geval in gesprek wil gaan om te kijken of we daar iets in kunnen doen, op een andere manier naar de financiën kunnen kijken, bijvoorbeeld hoe dat gedaan wordt bij de BUIG-budgetten. Maar goed, daar ben ik ook in afwachting van dus zodra dat gebeurt ga ik u uiteraard informeren. Voorzitter, de fractie van D66 heeft mij gevraagd iets over 5 procent van de bouwkosten van een nieuwe school, of die gereserveerd worden voor de schoolomgeving. Nou, in de normvergoedingen in de Verordening onderwijshuisvesting zit alles, ook de inrichting van het schoolplein. Alleen daar gaat het schoolbestuur wel zelf over hoe zij dat inrichten, daar heb ik dan weer niks over te zeggen. Gelukkig maar denk ik daarbij. Voorzitter, dan was er een vraag vanuit, waren er meerdere moties. Maar ik heb nog wel een vraag van VVD, het MFA Sportpak Elsenburg, stand van zaken. Mijnheer Loof, de contracten zijn getekend, de aanbesteding gaat in Q1 van start. Het CDA die verwijst, wederom zou ik zeggen, naar de invoering van het Haagse model. Nou, het Haagse model is pas kort ingevoerd, de resultaten zijn nog absoluut niet waarneembaar. En dan rijst ook nog de vraag of Rijswijk daar op dit moment wel beter bij af is? We werken regionaal op een aantal structurele veranderingen in de jeugdzorg. We volgen het Haagse model, dat heb ik al eerder aangegeven. Ik kijk daar met kritische belangstelling naar, zeker naar de resultaten maar ook naar de ervaring van onze Haagse inwoners omdat kwaliteit iets anders is dan kwantiteit. En deze raad mij ook altijd heel erg op het hart drukt, let op dat de kinderen die dit betreft of de jeugdigen ook bepaalde kwaliteit ontvangen. Voorzitter, dan is mij nog gevraagd door de Partij van de Arbeid, mogelijkheden om samenwerking preventieve veld te verbeteren met onder andere consultatiebureaus en de verloskundigen in Rijswijk. Nou, daar zullen we meer op inzetten via bijvoorbeeld de Kansrijke Start van de SPUK GALA. Het is nog niet helemaal concreet. Wat wel concreet is dat we bijvoorbeeld kinderen naar gezond gewicht, maar misschien dat mijn collega Wit daar ook wat over wilde zeggen. We zetten in op de ketensamenwerking tussen jeugdverpleegkundigen, consultatiebureaus en we hopen dat die samenwerking ook doordat we dat breder trekken de vruchten afwerpt. Maar we doen dit nu tot op heden wel met zoveel mogelijk als we kunnen maar wel met heel weinig middelen, laat ik het zo formuleren. Voorzitter, dan heb ik ook een aantal moties mogen ontvangen. Ik begin bij de motie van D66 die ook oproept wederom tot kostenbeheersing onder andere. En dan loop ik hem even puntsgewijs af, ik denk dat dat het handigste is want op één geeft u aan goed en zichtbaar te blijven. Nou, in de jeugdhulp gebeurt dat al door in te zetten op ondersteuning dichtbij de jeugdigen door onder meer inzet van stichting Buurtgezinnen bijvoorbeeld. De consulent zorg en onderwijs, dat is het project consulent in de school maar ook het Kenniscentrum Kind en Scheiding is daar een goed voorbeeld van. Op verschillende vlakken werken we samen met de lokale welzijnsorganisaties, zoals bijvoorbeeld ondersteuning van mantelzorgers belegd bij Stichting Welzijn Rijswijk. U heeft als tweede punt in de motie aangegeven te zorgen dat de toegang tot jeugdzorg in niet-essentiële Wmo-voorziening alleen maar wordt vergoed wanneer er sprake is van een verwijzing. Nou, voor de jeugdhulp geldt dit al. De toegang is namelijk geregeld via de Jeugdwet en dat betreft de genoemde instanties, de huisarts, de jeugdarts, de gecertificeerde instellingen dan wel de GI en ons eigen jeugdteam. Maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo lopen altijd via het zorgloket en het zorgloket kijkt ook altijd, wettelijk bepaald wel, maar naar voorliggende voorzieningen voordat er überhaupt een maatwerkvoorziening wordt afgegeven. U geeft aan in de motie in te zetten op groepsbegeleiding in plaats van individuele begeleiding. Vorig

jaar is er, zoals ik al aangaf net bij mijnheer Van Dam, dus de normaliseringsagenda aangenomen door uw raad en die gaat dus uit van het versterken van de eigen kracht van zowel de jeugdige als de ouders, het gezin en de directe omgeving. We zoeken daarbij naar de oorsprong van de problematiek, naar de oorzaak en die pakken we aan. En dat doen we ook door middel van steeds meer collectieve interventies. Dus ons uitgangspunt is nu collectief, tenzij door deskundigen een individuele benadering kansrijker of wenselijker wordt geacht. Als laatste de uitkomst van lopende acties om daar zelf maatregelen voor te treffen voorafgaand aan het Kaderdebat naar de raad te sturen, et cetera. Ik onderschrijf of het college onderschrijft de behoefte van de raad en de noodzaak tot kostenbeheersing is mij echt bekend. Vandaar dat we ook op verschillende fronten hard, echt keihard werken. Naast lokaal dus ook regionaal en landelijk, ook al eerder gezegd vanmiddag. In de planning staat ook dat de raad in het eerste kwartaal van het nieuwe jaar van mij een uitgebreide informatiebrief zou ontvangen over de jeugdhulp in Rijswijk. Dat zal zijn een rapportage waarin, die genoemd wordt, de staat van de Rijswijkse jeugd. Nou, dat klinkt niet heel gezellig maar toch is dat hetgeen wat we naar u toe gaan sturen. Ik denk dat daar heel veel informatie in staat die u zoekt. Al met al ontraad ik de motie om die reden. Voorzitter, dan heb ik een motie van de ChristenUnie ontvangen waarin u aangeeft de schuldhulpverleningstrajecten actief en met voorrang aan te bieden op arme gezinnen bij jeugdzorg en partners. Dat dat ook gedaan wordt in buurgemeenten. Voorzitter, bij onze hulp aan jeugdigen merken we dat armoede of schulden in het gezin soms een medeoorzaak kunnen zijn voor problematiek. We kijken altijd naar de gehele gezinssituatie. Daarbij komt dus ook de financiën aan de orde. We zullen ons in ieder geval nader verdiepen in de informatie die u heeft ingesloten bij de motie en we zijn heel erg benieuwd naar de resultaten van de genoemde pilot in Den Haag. Dus met dank voor uw motie gaan we dit nader onderzoeken maar als u de motie alsnog wil indienen voor de 100 procent zekerheid, dan mag u dat natuurlijk doen en dan ben ik daar niet negatief over. Als laatste motie, voorzitter, en dan is mijn eerste termijn als het goed is klaar, is de motie van de Partij van de Arbeid, doorgaan met wat werkt. Ik vind het ook belangrijk, het college vindt het belangrijk om de mogelijkheden voor financiering van de consultants binnen onze huidige budgetten te onderzoeken. Die uitkomsten zal ik delen met u voor het Kaderdebat van de raad van 2025. De eerste tussentijdse resultaten had ik gehoopt al op tafel te hebben liggen, dat is niet gelukt. U zult dat eind november, begin december dit jaar nog van mij ontvangen middels een raadsinformatiebrief. Ik sta dus positief tegenover de motie.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Harmsen u wil interrumperen. Mevrouw Harmsen.

Mevrouw Harmsen: Ja, meer een ordekwestie, u heeft mijn motie nog vergeten.

De voorzitter: Volgens mij is de wethouder er uitgebreid op ingegaan.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, dan heeft u, dat bedoel ik niet lelijk maar dan heeft u net echt niet geluisterd want die heb ik hiervoor gedaan. Maar ik zal het zo even op de mail zetten.

De voorzitter: Ja. Ik heb mevrouw Bentvelzen uitgebreid hierover gehoord. Mevrouw Bentvelzen, ik zie dat mevrouw Van Nunen u wil interrumperen.

Mevrouw Van Nunen: Ja, voorzitter, dank en dank voor de appreciatie van de motie. Maar misschien kunt u toch mondeling al iets een tipje van de sluier van de RIB die nog komt oplichten? Vooral ook omdat ik van verschillende andere fracties hoorde, bij een positief tussentijdse evaluatie zijn wij voornemens om de motie te steunen. Dus dan hoor ik dat graag. U weet ongetwijfeld wat er over twee weken in de RIB komt te staan, graag een reactie.

De voorzitter: Wethouder Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, ik ga mijn best doen om tijdens een schorsing in ieder geval wat feiten op tafel te krijgen en dan heb ik ook nog wat leuks te melden in tweede termijn. Maar u kunt van mij aannemen dat het heel, dat het positief is.

De voorzitter: Dank, wethouder Bentvelzen voor uw eerste termijn. Dan vraag ik wethouder Van de Waart naar de binnenring. Rustig aan hoor. Dan geef ik u graag het woord, wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Ja. Dank u wel, voorzitter. Vandaag is het zes weken geleden dat ik ben geïnstalleerd als wethouder. Eerste keer trouwens dat ik hier mag zitten. Een hele mooie, eervolle functie in onze fijne stad en ik ben ook in volle vaart begonnen. Je weet niet altijd precies waar je aan begint maar natuurlijk wist ik wel aan het begin als nieuwe wethouder dat ik heel veel dingen moest leren en ook de volgende twee dingen. Ik wist namelijk dat ik instapte in een periode waarin we het als Rijswijk net als de meeste andere gemeenten financieel zwaar hebben, dat er over lastige gesprekken gevoerd moest worden. En ik wil u allen hiervoor een compliment geven want ik tref namelijk een hele constructieve houding van u allemaal aan, iedereen denkt mee. En natuurlijk heeft iedereen soms een andere oplossing maar mij geeft het in ieder geval moed, ook voor de aankomende jaren, om hieraan samen te werken. Natuurlijk wist ik ook, toen ik deze functie kreeg, dat Rijswijk een groeiende gemeente is en dat ik met de portefeuille stadsontwikkeling en mobiliteit daarover zorgen van bewoners en vragen van de raad tegemoet kon zien. Dat door uw raad eerder gemaakte beslissingen beginnen namelijk nu echt vorm te krijgen in de stad. Dat zorgt namelijk, dat zorgt in eerste instantie voor het terugdringen van verloedering van panden die al lang leegstaan, voor woonplekken voor mensen die daar lang op zaten te wachten, misschien soms ook wel hun ouders, en voor nieuwe bewoners heel vaak door de betaalbare woningen jonge mensen en gezinnen en daarmee vitaliteit voor onze stad. Tegelijkertijd zorgt het ervoor dat we samen midden in een grote verbouwing zitten en dat is soms ook wel een beetje vergelijkbaar met een grote verbouwing thuis. Ook al is het besluit genomen komen er bijvoorbeeld, ik noem maar even, een hele mooie badkamer, dan is het toch gaandeweg mogelijk dat er twijfels komen. Al die rommel en die stof, al die extra beslissingen, tegenvallende kosten, de planning. Misschien heb je wel eens momenten waarop je denkt, gaat dit ooit nog goedkomen? Ik weet niet of het voor u herkenbaar is. En kun je dan nog zien wat je wilde bereiken? Wat je wilde bereiken met die verbouwing. En is dan ook de communicatie met degene die aan het verbouwen is, de onderlinge communicatie nog goed? Kun je samen nog leren van wat je aan het doen bent en kun je eventueel daar waar nodig nog bijsturen? Nou, volgens mij is het zo nu ook in Rijswijk, we zitten gewoon midden in een verbouwing. En ik hoop dat we samen dat eindplaatje kunnen vasthouden van de gebiedsontwikkelingen die u eerder heeft vastgesteld. En dat als het nodig is we samen kunnen spreken over leren en zo nodig bijsturen. Onlangs was daarom bijvoorbeeld de raadspresentatie over het havengebied. Niet om het gelijk met elkaar eens te zijn maar juist om in gesprek te blijven. Juist om er samen voor te zorgen dat we het eindplaatje kunnen vasthouden voor een gezond groeiend Rijswijk dat een fijn thuis biedt aan de huidige maar ook zostraks de toekomstige bewoners. Als nieuwe wethouder stadsontwikkeling kan ik u zeggen, stadsontwikkeling gaat ook voor mij niet alleen om de woningen. Ja, ook die zijn nodig maar het gaat ook om groen, biodiversiteit, voorzieningen voor jong en oud, leefbaarheid en plek voor ondernemers. Dat gezegd hebbende, voorzitter, zou ik heel graag eerst de vragen willen beantwoorden die gingen over de stadsontwikkeling. Even kijken hoor. Allereerst, ik doe het wel op volgorde van binnenkomst want anders worden jullie helemaal ... GroenLinks die stelde een aanvullende vraag over The Orchard en de subsidie die daarover gaat. U had daar al een antwoord op de vraag gekregen maar ik begreep dat u nog niet helemaal gerust was daarover. Wat ik daar eventueel aanvullend aan kan zeggen is dat de afspraken die gemaakt zijn, is dat de gemeente zelf de eerst mogelijke huurder is van 300 vierkante meter ten behoeve van een maatschappelijke voorziening. En dat wij zelf ons uiterste best doen om daar een maatschappelijke partij in te krijgen

dus u kunt denken aan huisartsen of een andere voorziening die daar in kan. Er is er nog niet één dus, nou ja, daar is nog werk aan te doen en mocht u iemand weten, wij houden ons aanbevolen. Wat ik u niet toe ga zeggen, en dat is misschien ook wel even goed om te doen, is dat we daarmee zelf dan de huur gaan doen. In het kader van de begroting is dat misschien wel goed om even te melden. Dus we gaan niet de verantwoordelijkheid van de huur nemen als we geen partij hebben die dat doet.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van 't Eind u wil interrumpen.

De heer Van 't Eind: Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, nee, ik vraag ook niet om de huur over te nemen. Wij hebben een verantwoordelijkheid bij de ontwikkelaar gelegd om daar een maatschappelijke functie aan te geven. In mijn beeld was dat niet per se een huisarts, dat was een toegankelijke voorziening om bijvoorbeeld tegen eenzaamheid voor ouderen om daar te kunnen kaarten, dat soort voorzieningen. Dat was degene, ik zit ook even te kijken naar mijn collega van de VVD aan de overkant want daar heb ik toen het amendement mee gemaakt volgens mij als ik me goed kan herinneren, en niet een huisarts. Ja, daar hebben we ook voorzieningen voor nodig maar daar was die niet voor bedoeld. Dus u stelt mij nu helemaal niet gerust in wat de bedoeling was. Mijn vraag is niet om de huur over te nemen, mijn vraag is om te zorgen dat de gebiedsontwikkelaar de afspraak nakomt ten opzichte van die voorwaarden die wij gesteld hebben aan toch een behoorlijk bedrag wat wij bijdragen aan deze gebiedsontwikkeling. En dat is dus niet het vestigen van een huisarts, dat is dus echt iets maatschappelijk sociaal doen.

De voorzitter: Wethouder Van de Waart, aan u het woord.

Mevrouw Van de Waart: Ja, de informatie die ik natuurlijk heb, want het is voor mijn tijd, is dat wij een bijdrage hebben gedaan aan een niet-rendabele zeg maar ontwikkeling. Dus daarmee los je een financieel probleem op. Daarmee hebben we een aanvullende vraag gesteld en dat is gebeurd, dat staat ook in die overeenkomst als het gaat om maatschappelijke voorziening. Dan zit er natuurlijk in, als wij nu dwingen dat er een maatschappelijke voorziening is die de huur niet kan betalen, dan is daar ook weer een onrendabel gedeelte op. Dus wat ik nu zeg is dat wat we hebben afgesproken, en dat ligt vast in die AOK, is dat de ruimte in de plinten van 300 vierkante meter die voorlopig gereserveerd blijft voor een maatschappelijke voorziening, nader te duiden wat, die uiteindelijk wel zijn eigen huur gaat betalen.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Waart. Ik zie, nou, u kunt volgens mij verdergaan met het beantwoorden van de vragen.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel. D66 heeft twee vragen gesteld. Allereerst gaat het over, hoe kunt zorgen dat de huidige inwoners zich thuisvoelen maar ook de toekomstige? Nou, ik zou willen zeggen, volgens mij hebben we onlangs een heel mooi participatiebeleid vastgesteld met elkaar die daar een belangrijk instrument in is om mensen zeg maar eigenaarschap te geven in wat er in en om hun omgeving gebeurt. Ik ben samen met u daar ook voornemens om dat ten volle te benutten. Verder vroeg u om de toezegging te doen over bouwtitels en dat gaat dan met name over de Landgoederenzone. Nou, eigenlijk is daar al jarenlang een rood voor rood afspraak, er worden dus ook geen bouwtitels verruimd. Wat er wel wordt gedaan is dat er compensatie is of verplaatsen of verminderen. U vraagt om enkel maatschappelijke en recreatieve functies toe te staan. Daar ben ik geen voorstander van want er zitten natuurlijk ook een aantal andere functies die duidelijk ook een leisure component hebben in de Landgoederenzone die daar natuurlijk ook gewoon nog een prachtige plek hebben waar veel Rijswijkers gebruik van maken. Maar wat ik dus eigenlijk kan doen is, u vraagt het toe te zeggen, dat gebeurt dus eigenlijk al. Dus als er een voorziening is en we kunnen wat schuiven, er is niet heel veel meer in titels, dan is dat zeker mogelijk. Even kijken.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Woudstra u wil interrumperen. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Ja, misschien voor het goede begrip. We weten dat een titel is een beetje om dat voor mensen wat duidelijker te maken. Er hoeft nu geen gebouw te staan, het kan weg zijn maar er ligt ergens nog wel een plek waar toch gebouwd kan worden. Nou hebben we in het coalitieakkoord gezegd, we houden het zo groen mogelijk. Dan heb je het ook over wat voor soorten er gebouwd kan worden dus rood voor rood kan nog steeds. Nou ja, we hebben bij een eerdere aanvraag wel eens gemerkt, dat betekent soms ook dat je drie etages neer kan zetten waar voorheen één etage stond, of het nu nog leeg is. Ons gaat het om de balans in het gebied en dat we ook hebben gezegd dat het groener en biodiverser moet worden. Kan de wethouder dat in elk geval steunen en ook toezeggen om de titels die er zijn ons inzichtelijk te maken? Mogelijk ook, nou ja, als dat vertrouwelijk moet dan kan dat ook maar we horen het graag.

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Ik kan wel toezeggen om de titels voor u inzichtelijk te maken. Ja? Even kijken want dit is mobiliteit. Over Rijswijk Buiten is de vraag gesteld of het college nog op koers is met de grex. Ja, moet ik even kijken want dat was van de VVD. Ik wou zeggen, dat is eigenlijk going concern. Daarbij moet ik wel even zeggen dat er natuurlijk ook een aantal zeg maar maatschappelijke vragen zijn gesteld die van invloed zijn op de grex. Dus zoals het percentage sociale huurwoningen, de ambitie om het gebied klimaatadaptief te maken, de ruimtelijke kwaliteit. Dat zijn natuurlijk allemaal hele mooie dingen waar we graag aan bijdragen, dat heeft gewoon invloed. Maar misschien het allerbelangrijkste zijn de macro-economische omstandigheden waar we als gemeente Rijswijk bijzonder weinig aan kunnen doen, bijvoorbeeld het rentepercentage. Dus daar kan ik u zeker geen toezegging over doen, over deze macro-economische omstandigheden. Maar weet dat wij zeker scherp aan de wind varen als het gaat om deze grex.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Loof u wil interrumperen. De heer Loof.

De heer Loof: Ja, dank, voorzitter. Een korte vraag aan de wethouder. Er is ook een motie aangekondigd over biodiversiteit onder andere in Pasgeld in dat gebied. Wat zou dat eventueel voor gevolgen hebben voor de grex?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Ja, de motie over biodiversiteit zal beantwoord worden door wethouder Wit. Maar ik denk dat we op dit moment al heel veel doen aan biodiversiteit in de plannen die u binnenkort trouwens ook te zien krijgt als raad. Dus mocht u er daarna nog vragen aan mij over hebben dan hoor ik deze graag.

De voorzitter: Kunt u verdergaan met het beantwoorden van de vragen?

Mevrouw Van de Waart: Ja. Heel even kijken. O ja, PvdA vroeg nog over herbestemmen van kantoorpanden en bedrijfspanden voor wonen. Nou, dat is natuurlijk eigenlijk wat we volop doen. Eigenlijk de plannen die u al eerder heeft vastgesteld. Daarbij wel zeggende dat we het vooral doen voor panden die niet meer courant zijn of leegstaan en dat we heel duidelijk ook ruimte overhouden, zeker in het middengebied van de Plaspoelpolder voor de ondernemers. Dat gezegd hebbende ben ik namelijk ook blij dat u een aantal vragen heeft gesteld over mobiliteit. Want op weg naar de toekomst zeg maar van Rijswijk zijn we natuurlijk ook druk bezig met de uitvoering van de vastgestelde Mobiliteitsstrategie. Daarin zorgen we namelijk samen ervoor dat die stad die groeit bereikbaar, veilig en leefbaar blijft. Dat is niet alleen nodig omdat we in Rijswijk bouwen maar ook omdat onze buurgemeenten bouwen. Dat levert natuurlijk wel vragen op want dit vraagt ook om

verandering in Rijswijk. Het levert vandaag in eerste instantie vragen over parkeren en parkeertarieven. Daarbij wil ik wel gezegd hebben, want wethouder Van Damme heeft al antwoord gegeven op die moties, maar ook met de iets minder hoge parkeerterreinen kunnen wij prima een kwalitatief goed nieuw parkeerbeleid maken. Een parkeerbeleid dat inderdaad, zoals Van Damme al zei, zorgt in eerste instantie voor ruimte voor parkeren voor eigen bewoners en voor bezoekers bij hun. We gaan het parkeerbeleid verder volgend jaar bespreken. Fijn vind ik het ook dat een aantal van uw insprekers het heeft gehad over verkeersveiligheid want daarin investeren we ook nog steeds volgend jaar. Verkeersveiligheid is zeker niet alleen voor de volwassenen maar zeker ook voor onze kinderen en dus voor onze toekomst. Daarover waren ook een aantal vragen over mobiliteit. In eerste instantie over flitspalen van Beter voor Rijswijk. Nou, er zijn natuurlijk al bestaande flitspalen. Volgens mij had ik deze vraag ook van u gekregen vooraf dus ik ga niet allemaal opnoemen. Maar u vroeg ook om de nieuwe flitspalen, beoogde flitspalen bij de Terras van Sion, Beatrixlaan. Deze zijn in voorbereiding. De exacte, moet ik even oplezen hoor, de exacte uitvoering hangt af van OM en de werkzaamheden van WarmtelinQ moeten dan echt afgerond zijn. Maar die hopen we dus dat het niet te lang meer duurt. En de Huis te Landelaan richting Den Haag, dat wordt een flexibele flitspaal, die is in behandeling. Dus daar hopen we ook uitslag over te krijgen. U vroeg ook om ... Sorry?

De heer Kruger: Mag ik even?

De voorzitter: Mijnheer Kruger wil u interrumperen.

De heer Kruger: Ja, het is leuk dat er een paar mobiele camera's zijn bijgekomen maar we zouden er, oorspronkelijk hebben we het gehad over acht palen dus dan blijft er natuurlijk een stuk minder van over die erbij zouden komen. Een heleboel palen stonden er al dus misschien kan daar nog enige opheldering over worden gegeven?

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Nou, dan neem ik die even mee naar de tweede termijn want ik heb er hier één, twee, drie, vier, vijf staan die er dus al staan en dat gaat over palen in twee richtingen bij de Beatrixlaan en het gaat om een flexibele paal bij de Huis te Landelaan. Ja? Mocht u er dan nog één missen dan kom ik daar nog op terug. U vroeg ook of er maatregelen in Rijswijk Buiten worden genomen als er verkeersmaatregelen. Er zijn eigenlijk meerdere verkeersmaatregelen genomen in Rijswijk Buiten en dat zijn eigenlijk diverse maatregelen. Drempels, er zijn ook een aantal dingen nog voor uitvoering gereed. Wij, Rijswijk heeft eigenlijk een vrij brede vraag, heeft eigenlijk niet echt een vraag gesteld maar meer een zorg geuit over de doorstroom. Ik moet heel even die kant opkijken maar Danny is verdwenen. In ieder geval over de mobiliteit en de doorstroom zeg maar in de stad. Nou, dat is natuurlijk juist met de Mobiliteitsstrategie een aandachtspunt. Dus wat we daar kunnen zeggen is dat we daar natuurlijk hard aan werken dus dat er alternatieven komen. Dat er ook op de genoemde punten die u noemde zoals de Lange Kleiweg, de kruispunten Volmerlaan, Kessler Park en het Assenkruis van de Plaspoelpolder, daar staan aankomende jaren werkzaamheden gepland dus die zijn meegenomen in de investeringsagenda. Daarnaast zijn we ook regionaal aangesloten bij diverse trajecten die genoemd zijn door u, zoals de Hoornbrug maar ook eigenlijk het verkeer wat vanaf CID Binckhorst komt. Daar kan ik op dit moment geen planning van geven want er is net weer even iets extra's binnengekomen maar ik verwacht dat we in ieder geval voor de zomer 2025 met een nieuw stuk bij u komen. Over de Beatrixlaan daar kom ik binnenkort bij u op terug want daar zijn wel wat veranderingen, daar kom ik binnenkort bij u op terug. Dus daar loopt van alles, hoop ik daarmee in ieder geval uw zorg te hebben aangeraakt over de doorstroom zonder dat ik dus kan beloven omdat we middenin die verbouwing zitten dat morgen alles geregeld is. Mobiliteit. De vraag is, moet ik heel even kijken want de vraag is geweest van D66, uw vraag ging over verkeersveiligheid

en fietsen. Zeker voor de schoolomgevingen en fietsenstallingen. Nou, in ieder geval voor de schoolzones, er zijn de laatste vier scholen gaan nu aan de veilige schoolzones. En daarmee als dat klaar is zijn ze allemaal geweest, alle scholen. Nou, u had heel veel vragen over maar er wordt dus ook vanuit de investeringsagenda flink geïnvesteerd in allerlei verkeersveiligheidsmaatregelen zoals van 50 naar 30 wegen, de flitspalen heb ik al heel even genoemd. U zegt ook nog fatbikecontrole. Nou, daar staat in ieder geval een contact met de scholen en een brief naar scholen op de planning over fatbikes, met name informatief. Even kijken hoor. Dit is Rijswijk Buiten. Ja, en dan als laatst, last but not least, de vraag van de VVD over de brug of eigenlijk met veiligheid op de Beatrixlaan. Nou, allereerst, ik heb natuurlijk meegekregen dat u al een vrij uitgebreide discussie over deze voetgangersbrug heeft gehad in de raad. En u zegt ook letterlijk, gooi het over een andere brug. Dat toont lef zou ik willen zeggen. Kijk, ik ben zelf ook erg voor verkeersveiligheid maar ik zou wel eigenlijk even willen vragen, want u vraagt mij een RIB en u wilt dat dan zeg maar de ontwikkelingen met de brug worden stopgezet. Dan zou ik u eigenlijk heel even willen vragen, wat wilt u daar precies mee doen? Want er was een raadsmeerderheid om de brug wel te doen dus in principe staat die niet ter discussie, wordt die nu ook niet uit de begroting gehaald. Dus ik zou graag van u willen horen, zeg maar wat wilt u dan met die RIB doen en hoe zou u daar de rest van de raad dan mee willen betrekken?

De voorzitter: Ik stel voor dat mijnheer Loof dat in de tweede termijn beantwoordt.

Mevrouw Van de Waart: Lijkt me een goed idee. Dat was ...

De voorzitter: Bent u aan het einde?

Mevrouw Van de Waart: Dat ben ik, ja.

De voorzitter: Was het laatste punt? Want we hebben eigenlijk formeel één minuut voor de rest van de wethouders.

Mevrouw Van de Waart: Ik moet nog een beetje oefenen, voorzitter.

De voorzitter: Ik zie mijnheer Van Dam, u wil een interruptie plegen?

De heer Van Dam: Ja, klopt. Ja, ik hoorde u aan het begin van het betoog zeggen van, joh, het is hartstikke belangrijk dat we in gesprek blijven. Nou, daar ben ik het ontzettend mee eens. Juist om dezelfde reden als u, we moeten de visie die we ooit hebben uitgezet moeten we ons aan houden en zorgen dat we op het goede spoor blijven. Nou ging het eerste gedeelte van mijn eerste termijn juist over die visie, over onze Stadsvisie van 2030 waar 65.000 inwoners, dat was ons doel voor 2040. Nou zien we in de berekeningen van het CBS dat we groeien naar 80 en ook als we kijken naar de woningbouw die we toevoegen dan is dat geen onreëel mikpunt zeg maar. Tussen de 80.000 inwoners en 65.000 inwoners, daar zit wel een heel groot verschil terwijl de 65 onze visie was. Dus ik hoopte nog dat u daarop zou kunnen reflecteren en kunnen uitleggen waar we nou die afweging hebben gemaakt om zoveel meer te gaan bouwen? Want dit stond wel in de visies die we nog steeds in stukken zeg maar aanhalen, die Stadsvisie wordt nog steeds aangehaald als leidend document.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam, is dat uw interruptie? Wilt u daar in tweede termijn of wilt u nu, kan het heel kort?

Mevrouw Van de Waart: Ik weet niet of het antwoord bevredigend gaat zijn voor de heer Van Dam. Maar in ieder geval is het zo dat de afspraken die ook met de coalitie zijn gemaakt is dat er circa 10.000 woningen bij worden gebouwd. Dus uw rekensom kan wel kloppen, het ligt eraan wie er

precies in gaat wonen, maar dat is eigenlijk het referentiepunt wat we nu hebben als het gaat om het bijbouwen van de woningen.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van de Waart. Dan wil ik wethouder Wit uitnodigen, die staat al klaar. U heeft één minuut. Nee, met uw goedvinden kijk ik naar uw raad en zou ik wel willen dat alle wethouders en inclusief ikzelf ook het woord kan voeren. Dus wethouder Wit. Maar als u wilt focussen vooral op de gestelde vragen, dan zou het fijn zijn, en misschien uw reflectie voor de tweede termijn bewaren.

De heer Wit: Ja, dank, voorzitter. Ik zal mijn volledige algemene beschouwingen achterwege laten. Nee, we gaan direct de vragen in. Beter voor Rijswijk heeft vragen gesteld eigenlijk heel specifiek over een trapveldje in Rijswijk Buiten. Dat gaan we in 2025 verder onderzoeken, dat is eigenlijk de toezegging die ik daarmee kan doen. GroenLinks heeft mij gevraagd of ik een toezegging kan doen over het opnemen eigenlijk van langetermijnvisie op het groen een omgevingsvisie en het groenbeleidsplan. Dat gaan we ook zeker doen. Dat het groenbeleidsplan komt binnenkort ook naar u toe, de omgevingsvisie komt begin volgend jaar naar u toe. We zullen daarin zeker een visie geven over hoe wij de komende jaren verwachten groenverbindingen, ecologische verbindingen en de ecologische structuur van Rijswijk te versterken. Daar is ook een balans in gevonden, in ieder geval, daar zoeken we ook een balans in met recreatie en groen en natuurgroen. U weet, met de nieuwe inwoners waar we het net over hadden zullen we ook zien dat er meer druk op die groengebieden komt dus ook die recreatiemogelijkheden moeten daarvoor op orde zijn en daar zijn we ook druk mee bezig. U vraagt mij tegelijkertijd ook om de benodigde investeringen daarvoor bij te geven en dat vind ik wel een lastige. Dat sluit ook denk ik aan op de motie die is ingediend door Wij. Rijswijk. Kijk, ik wil natuurlijk heel graag groen zoveel mogelijk als mogelijkheden hebben om te investeren. GroenLinks vraagt mij om dat te doen wanneer de financiële middelen weer beschikbaar zijn. Ja, dat ga ik zeker doen. Als we weer wat ruimer in ons jasje zitten dan zullen we ook proberen wat meer te investeren in groen en de ecologische kwaliteit versterken. Maar tegelijkertijd weten we ook dat de financiële situatie momenteel niet zo is dat ik daar nu al direct de stap op kan zetten. Dus ik wil wel graag, als we kijken naar de motie ...

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van 't Eind u wil interrumpen.

De heer Van 't Eind: Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, om even te verduidelijken richting de wethouder. Nee, ik verwacht niet dat u al met cijfers een precieze investeringsagenda maakt. Ben ik nog te horen? Ja. Wat ik verwacht, waar ik naar vraag is om in ieder geval in beeld te brengen waar op het moment dat je zou gaan investeren in de hoofdgroenstructuur bijvoorbeeld, waar je dan als eerste de plekken niet zozeer waar je dan als eerste moet gaan investeren, waar de uitbreidingen daar moeten plaatsvinden. Zodat je iets hebt om op voort te bouwen op het moment dat want het is natuurlijk een langetermijnvisie. Dank u wel.

De voorzitter: Wethouder Wit.

De heer Wit: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, het punt is duidelijk. We hebben in het groenbeleid, We hebben toevallig vanochtend ook een presentatie daarover gehad in het college, hebben we ook de knelpunten in Rijswijk benoemd. We weten ook waar we nog de investeringen zouden moeten landen als het gaat om de groenstructuren, boomstructuren, et cetera. Toch nog even verder ingaan op de motie van Wij. Rijswijk want u vraagt mij daadwerkelijk ook om projectplannen vast al op de plank te leggen om te kijken, ja, mocht er geld beschikbaar komen, kunnen we dan die plannen direct gaan uitvoeren? Ja, ik vind het heel lastig om plannen te gaan opstellen bijvoorbeeld voor Landgoederenzon fase 2 terwijl we weten dat we de komende jaren eigenlijk A, de capaciteit er niet voor hebben om daar al iets echt daadwerkelijk ook qua projectleiderschap die investering te doen

en omdat we ook absoluut zien dat de komende jaren die investering die aanzienlijk zal zijn gewoon de financiële middelen niet voor hebben. Dus ik wil plannen maken op het moment dat ik ook weet dat ik daar de financiën voor kan hebben zodat ik die ook met een gegronde fundering daarvoor bij u in de raad kan neerleggen om die investering te gaan doen. Dus in die zin vind ik de motie die u indient te ver gaan en zal ik hem dus ook, ontraad ik hem dus ook. GroenLinks heeft ook nog een aantal moties ingediend, en daar moet ik even mijn bril voor afzetten helaas. Dan beginnen we even bij de motie met een hele mooie titel, iedereen verdient een tweede kans, ook een afvalbak. Ja, ben ik natuurlijk volstrekt mee eens. Het is ook iets waar we momenteel mee bezig zijn. U weet, u heeft ook in het verleden mij de contactgegevens van een persoon doorgegeven die die bakken opkoopt om ze in het buitenland of gebruikt om in het buitenland uit te zetten of op andere plekken uit te zetten dat ze een tweede leven krijgen. Mijn voorkeur gaat ook naar een tweede leven voor dezelfde bak. Dat is een stapje terug, nou ja, een stapje hoger op de circulatieladder zullen we het maar even noemen. Uiteindelijk het versnipperen wat we nu doen met die bakken, de bakken die we gebruikt hebben zijn versnipperd en zijn als grondstof opgekocht door het bedrijf die daar meubels van gemaakt heeft. Avalex heeft ook een aantal van die meubels in gebruik momenteel. Ja, de minicontainers die nu in gebruik zijn, bijvoorbeeld om PMD in te zamelen, zijn verschillend van leeftijd en soms ook te versleten om her te gebruiken. Maar waar er mogelijkheden zijn zullen we met Avalex in gesprek gaan om dit buiten de regio voort te zetten en of ze duurzaam te laten verwerken. Dus zowel het verwerken als het ergens anders gebruiken zullen we ook met Avalex verder bespreken dus in die zin kan ik de motie omarmen. De motie, stook geen hout bij een slechte luchtkwaliteit. Ja, dat is denk ik, u haalde terecht het rapport van de GGD aan, de luchtkwaliteit in Rijswijk is nog steeds niet fantastisch en ongeveer een derde daarvan is te wijten aan wat we noemen consumentengedrag dus houtstook. Dus we willen, we zullen zeker, deze motie is daar een mooie aanleiding voor om te zeggen, we gaan die stap zetten om ook binnen het beleid zoals u aangeeft en binnen de middelen die we daarvoor hebben aan te sluiten bij campagnes die lopen. En ook op die manier onze samenleving op te roepen om prudent om te gaan met het moment wanneer je houtstook inzet. We weten ook dat daar behoorlijk wat klachten van mensen komen die last hebben van luchtwegen. Even kijken, gaan we even verder met de vragen. Wij heb ik investering in het groen heb ik net behandeld. Dan de motie over de subsidies. Ja, in principe doen we dat ook al. Wat wij zien, we kijken altijd kritisch naar uitgaven bij het verlenen en vaststellen van subsidies. Dus we kijken ook daadwerkelijk of de subsidieaanvrager rekening heeft gehouden met het beleid wat erachter ligt, in dit geval de cultuurvisie. Dus op het moment dat daar afwijkingen zitten dan zal daar ook of extra informatie gevraagd worden of zal daar ook, nou ja, wellicht een lagere subsidie dan verstrekt worden. Het verlagen van subsidies en uitgaven echter, zoals u nu vraagt om dat onderzoek te doen, dat is, dat gaat vrij ver en ook binnen de termijn die u mij vraagt kan ik dat absoluut niet opleveren. Want dit vraagt ook daadwerkelijk om alle subsidieontvangers te vragen, als wij minder geld geven, wat gaat het dan voor gevolgen hebben? En dat vraagt voor hen ook intern best wel een grote exercitie. Tegelijkertijd snap ik ook, we hebben ook met het college afgesproken dat we de komende maanden al en eigenlijk komende maand al, deze maand geloof ik zelfs al gaan starten met een integrale kijk van, waar moeten we dan nog gaan kijken om voor 2026 een dekkende begroting op te leveren? En daar zit ook subsidies zullen daar bekeken worden. Tegelijkertijd geef ik hierbij wel aan dat de subsidies op cultuur zoals we die nu hebben gaan deels uit van wettelijke verplichtingen die we hebben, zoals bijvoorbeeld bij de bibliotheek, en gaan voor een groot deel uit ook van, vervullen een best wel belangrijke spil in onze samenleving als het gaat om welzijn van mensen. Dus daar zit echt wel een uitdaging om dat goed te doen. Maar zo'n motie als die nu gesteld is zal ik toch moeten ontraden want ik krijg het ook niet voor elkaar op korte termijn. Maar ik kan u wel de toezegging doen dat wij kritisch kijken naar de vergunning of de subsidieaanvragen die ingediend worden en tegelijkertijd dus ook integraal kijken naar, hoe gaan wij om met het totale financiële

beeld? D66 heeft vragen, heeft een motie over biodiversiteit ingediend. Of nou, biodiversiteit, daar doe ik hem eigenlijk mee tekort. Het is een veel bredere motie, het gaat eigenlijk om Pasgeld en groen in het algemeen en natuur. Die motie is voor mij denk ik een versteviging en een versterking van het beleid wat we voeren dus in die zin kan ik hem ook overnemen. Als we kijken over het inpassen van nieuwe woningen en daar kritisch te kijken, dat is eigenlijk wat we al doen. Het rapport van Touw is om die reden ook opgesteld dus groen tot aan de voordeur en tot in de haarvaten is daarop gebaseerd. Dus met het vaststellen van de bestemmingsplannen van Pasgeld-West in september en Oost in mei is rekening gehouden, september '23 moet ik zeggen en mei '24, is rekening gehouden met en met een kritische blik gekeken naar de inpassing van die nieuwe woningen in Pasgeld en dus ook met ecologie en leefbaarheid. Tegelijkertijd, als we het over leefbaarheid hebben gaan we ook kijken naar de Lange Kleiweg om die van 50 naar 30 te realiseren. Verwijzing naar de aangenomen motie daarover. Overleg met ProRail, Synchron en TNO, ook dat is vrij breed. We hebben natuurlijk wel overleg met allen maar ProRail zijn we verzoekende partij en die zijn niet waanzinnig flexibel als het gaat om natuurverbindingen over hun of onder hun sporen door. Maar de gesprekken worden wel gevoerd. En Synchron wil tegelijkertijd het bestemmingsplan ook uitvoeren voor, gaat voor het groenste plan van Nederland, waar ook onlangs een artikel over verschenen is. Dus dat is op zich denk ik een mooie opsteker ook voor ons en dat is ook het uitgangspunt dat we altijd aan hen meegegeven hebben. Tegelijkertijd, kijk, TNO vraagt u omdat het is ook weer zo'n volgend hoofdstuk waar we dan wel mee bezig zijn met het TNO-terrein. Maar hoe we daar precies uit gaan komen en of wij dat, hoe dat in de tijd gaat zitten, daar heb ik momenteel niet direct een antwoord op. Maar het is wel, ja, borduurt voort op de ingeslagen weg en de ambities. Tegelijkertijd zijn we ook met hoogheemraadschap natuurlijk nog druk bezig om ook de waterstructuur en waterkwaliteit te verbeteren. Ja, dus ik kan, als ik ze allemaal langsga, we kunnen dit omarmen. Ik moet wel, ik wil nog één punt nog wel benoemen en dat is de biodiversiteit, de monitoring daarvan. Daar hebben we het ook met u over gehad, zowel met de fractie van GroenLinks als met de fractie van D66 daar een gesprek over gevoerd om te kijken, hoe gaan we dat dan omdat ook die eerdere vragen daar bij u vandaan kwamen. Die operationele doelen over diversiteit die leggen we dan ook vast in het beoordelingskader klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen in Pasgeld-West. Dus dat wat we ook met u besproken hebben. Een sleutel- of doelsoort, inclusief een monitoringssystematiek zullen we ook te zijner tijd Rijswijk breed gaan vaststellen met de natuurwaardekaarten die we aan het opstellen zijn momenteel en waar echt nog wel wat tijd overheen gaat voordat we die hebben.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Weterings u wil interrumperen. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Een punt van de orde, voorzitter. Het college had toch ook maar een uur toch of niet, met zijn allen een uur toch? Oké, dat wordt heel goed bijgehouden.

De voorzitter: Ja, dat wordt bijgehouden maar ik heb u net aangegeven, in feite ...

De heer Weterings: Ja, het is dat ze behoorlijk aan het praten zijn want wij waren er zo doorheen met zijn allen. Maar oké, als het eerlijk gaat dan gaat het eerlijk.

De voorzitter: In feite was er nog maar één minuut over maar er zijn 21 moties en zes amendementen en heel veel vragen in de eerste termijn ook gesteld. Dus daarop wil ik u even wat meer ruimte, dat u ruimte geeft aan het college om ook de vragen die gesteld zijn te beantwoorden. Anders hebben we straks een tweede termijn waar al die vragen opnieuw worden gesteld. Dus als mijnheer Wit snel door wil gaan.

De heer Wit: Ja, ik ga snel door. Nou ja, ik heb een aardige tijd aan deze motie maar ik denk, ik kan hem omarmen dus binnen de kaders die we al hebben en de stappen die we momenteel al zetten.

Even kijken hoor, de Partij van de Arbeid heeft mij een vraag gesteld over, ja, welke stappen zetten wij om mensen te helpen aan een warm thuis? Of ja, dat is eigenlijk de stappen die we al zetten op dit moment met de energiefixers die steeds langs de deuren gaan waar we nog weer een groot aantal woningen in de duizenden de komende tijd gaan bezoeken. Het armoedebeleid is nog steeds van kracht. Het isolatiefonds gaan we niet op bezuinigen. Ik zag dat ook, hoorde dat ook even ergens voorbijkomen. Maar er wordt niet op bezuinigd, er wordt alleen in getemporeerd momenteel.

Mevrouw Van Nunen: Ja, voorzitter, ik had het ...

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: O, dank, voorzitter. Ik had het specifiek over een andere doelgroep dan die tot nu toe centraal stond namelijk niet de sociale huurders maar de kleine kopers.

De voorzitter: Wethouder Wit.

Mevrouw Van Nunen: Van kleine koopwoningen, laat ik het zo zeggen.

De heer Wit: Ja, de kleine koopwoningen dus die onder de NHG-grens zitten die vallen in principe ook onder het isolatiefonds dus die worden ook benaderd en kunnen ook gewoon zoals iedereen de aanvraag doen voor een subsidie vanuit het Warmtefonds. Het lokale Warmtefonds en natuurlijk ook het landelijke isolatiefonds. Even kijken hoor, dan had u ook nog specifiek een vraag gesteld over het warmtenet en welke specifieke lessen kunnen wij leren vanuit den landen? Nou, er zijn behoorlijk wat lessen die je kan leren, zeker als het gaat om bijvoorbeeld, hoe betrek je particulieren bij dit soort grote operaties? Tegelijkertijd zijn we met de corporaties nu druk bezig en met HVC om te kijken of we tot een haalbaar bod kunnen komen, wat ook daadwerkelijk binnen de marges past. En dan is natuurlijk de vraag, wat is betaalbaar? En dat is natuurlijk ook een discussie die momenteel met de Rijksoverheid gevoerd wordt waarin wij ook bovenop vanuit de RES-regio zitten. Ook vanuit mijn rol als clustertrekker warmte in deze regio Haaglanden heb ik daar continu gesprekken over, hoe kunnen we er nou voor zorgen dat we uiteindelijk tot een bod komen wat voor mensen interessant is? We weten dat er maatschappelijk de laagste kosten zitten in warmtenetten maar uiteindelijk moet het ook voor de inwoners zelf in de energierekening zichtbaar zijn. Even kijken hoor. Ja, de ChristenUnie zei inderdaad iets over het isolatieprogramma snijden we niet in. Nee, daar ga ik in mee, daar snijden we niet in, dat is niet de bedoeling. Maar nogmaals, we gaan er wel in temporiseren, dat is ook wat we in de begroting hebben aangegeven. Dan de Partij voor Gelijkheid en Rechtvaardigheid heeft een motie, de motie, ja, u gaf, u zei, de motie grofvuil tweemaal ophalen is niet uitvoerbaar. Maar hij is wel uitvoerbaar, we hebben er ook een raadsinformatiebrief over gestuurd. Dus volgens mij is daar gewoon een plan voor opgezet om die de komende tijd uit te voeren en er zijn ook de financiële middelen daarvoor. Of de dekking daarvoor is ook, wat het kost in ieder geval dat is ook aangegeven in die raadsinformatiebrief. Dus die kon ik even niet plaatsen. Het vergelijken met andere gemeenten. Ja, op zich, kijk, binnen de afvalstoffenheffing, dat is redelijk transparant denk ik wat wij doen binnen de afvalstoffenheffing en wat ook binnen de Avalex-regio andere gemeenten doen in hun afvalstoffenheffing. Iedereen heeft daar, er zijn gemeenten die hebben daar bijvoorbeeld ook 'ORD' taken in zitten dus er zitten wel wat verschillen in. Dus in principe is dat goed inzichtelijk denk ik, ook in de benchmark die een tijdje geleden door Royal Haskoning is vastgesteld.

De voorzitter: Kunt u tot een afronding komen, mijnheer Wit?

De heer Wit: Ik kom tot een afronding.

De voorzitter: Ik wil echt ook het woord geven aan mijnheer Van Malsen.

De heer Wit: Ja, ik heb nog één ding, daar wil ik het, dat is ook een vraag van, dat gaat over het gebruik van de subsidie voor drugsafval. Die geldt niet voor lachgascontainers dus daar kan ik u meteen mee, dat is ook een bepaling die er in die subsidiebepaling staat dat dat niet kan. Voorzitter, volgens mij heb ik dan iedereen beantwoord, dank u wel.

De voorzitter: Wethouder Van Malsen. Dank u wel, wethouder Wit. Geef ik graag het woord aan mijnheer Van Malsen. En wil ik u echt vragen om u te beperken tot de gestelde vragen.

De heer Van Malsen: Ja, voorzitter, dat is het lot van de vijfde locoburgemeester. Ik ga direct op de vragen in. Ik wil daarbij beginnen met de fractie van Beter voor Rijswijk. Die vroeg naar aanleiding van een bezoek dat zij gepleegd hebben aan Welzijn Rijswijk of wij ons in willen spannen voor het leveren van een jaarlijks rapport, een jaarlijks verslag vanuit Welzijn Rijswijk waarin de maatschappelijke kosten en maatschappelijke baten op een rijtje gezet worden. Nou, daar ga ik mij voor inspannen, is het korte antwoord. En ik begrijp ook dat Stichting Welzijn Rijswijk naar aanleiding van die bezoeken van uw raad daar zelf ook wel warm voor loopt. De fractie van D66 vroeg naar hoe het college aan kan geven, sorry, hoe het college wil versnellen op het gebied van de plannen voor wonen en zorg in alle segmenten? Nou, we hebben een aantal dingen die we aan het doen zijn. Zo hebben we een seniorenmakelaar die een focus heeft op wonen met een plus in het bijzonder. Die zijn actief, het zijn er drie, die zijn alle drie respectievelijk actief in de sociale huursector, de middenhuur sector en de koopsector. Vanuit de Woonzorgtafel hebben we nu een kansenkaart gecreëerd dus dat is letterlijk een kaart van Rijswijk waar alle kansen op het gebied van wonen en zorg geplot staan. En daar zijn we met zorgpartijen en ontwikkelaars en eigenaren aan het kijken naar wat voor verschillende woonzorgvormen daar nog zouden kunnen landen. En er staat ook nog een raadsvoorstel in de planning om ook een deel van het innovatiefonds waar nog wat geld in zit te gaan gebruiken voor het versnellen op het gebied van wonen en zorg. Dan heb ik de Partij van de Arbeid, die stelde een aantal vragen. De eerste ging over het voortzetten van de pilot statushouders aan het werk. In het laatste kwartaal van dit jaar, daar zitten we inmiddels al in, zullen we met uw raad een raadsinformatiebrief delen waarin we een update geven van hoe die pilot verloopt, verlopen is en eventueel een vervolg. Dat is ook belangrijk denk ik als we kijken naar de, want als we kijken naar de landelijke ontwikkeling dan zien we vanuit het Rijk dat die ambitie om integratie te versnellen en inburgering goed te laten verlopen ook door het kabinet onderstreept wordt. Omdat de gepresenteerde maatregelen, de perspectieven van statushouders hier eigenlijk alleen maar lijken te verslechteren, maar dat eventjes terzijde. Er werd ook nog gevraagd naar schoolmaaltijden, schoollunches, gaat het college iets doen om zich daar nog extra voor in te zetten? En het antwoord is ja, dat zal ook onderdeel uitmaken van het voorstel armoedevrij Rijswijk dat hopelijk ook in december naar uw raad gaat of uw raad daarover zal spreken in ieder geval. Waar we onder andere het lunchloket van Don Bosco als een van de maatregelen hebben opgenomen die we graag zouden willen steunen. Volgens mij ben ik dan al door alle vragen heen. Dan heb ik nog een aantal moties. De eerste gaat over het woonbehoefteonderzoek. Ja, zoals gezegd ook al eerder is dat woonbehoefte onderzoek is nodig om een volkshuisvestelijk programma op te stellen. Het geldt dat we daarvoor beschikbaar hebben gesteld gaat niet alleen maar zitten in het opstellen, sorry, gaat niet alleen maar zitten in het uitvoeren van het onderzoek, het gaat ook zitten in het opstellen van het volkshuisvestelijke programma. Dus als we dat onderzoek niet uitvoeren, althans, als we dat geld daar niet aan uitgeven, dan kunnen we ook geen volkshuisvestelijk programma opstellen. Wat een wens is van uw raad, ten eerste. Ook broodnodig is omdat onze Woonvisie afloopt en waarschijnlijk ook wettelijk verplicht gaat worden als de Wet versterking regie op de volkshuisvesting straks aangenomen wordt door de Tweede Kamer. Daarnaast is verwijzen naar de wachtlijsten voor sociale huurwoningen alleen, en dan ook nog eens een keertje de platte wachtlijst van zo'n 7800 mensen, is echt onvoldoende. Ook dat heb ik al eens eerder aangegeven omdat dat eigenlijk niet zo gek veel

zegt over de daadwerkelijke woonbehoefte van iedereen in Rijswijk en iedereen buiten Rijswijk die naar Rijswijk zou willen komen. Dat is namelijk gewoon een hele lange lijst van iedereen die in Rijswijk ingeschreven staat voor een sociale huurwoning. Dat zijn ook mensen die bijvoorbeeld al in een sociale huurwoning wonen of die gewoon voor de zekerheid heel lang op de lijst staan, die niet actief op zoek zijn naar een woning. En zoals u ook al uit mijn antwoord kan afleiden gaat dit alleen maar over sociale huurwoningen terwijl er nog veel meer andere groepen in de samenleving zijn die hard op zoek zijn naar een huis. En die gaan we ook meenemen in dat woonbehoefteonderzoek en dat is niet alleen maar eventjes wat cijfertjes van het CBS afhaken, dat gaat ook echt om een uitgebreid onderzoek waarin participatie van verschillende doelgroepen meegenomen gaat worden en ook dus een heleboel doelgroepen die niet op die wachtlijst staan. Nou, de heer Weterings noemde bijvoorbeeld de woonwagewoners al. Ik ben ook zelf heel verheugd dat we met deze begroting eindelijk werk gaan maken van de herstructurering van het woonwagewoer aan De Strijp. Maar naast de mensen die daar wonen zijn er bijvoorbeeld nog meer mensen op zoek naar een woonwagewoerplaats in Rijswijk. Nou, dat is één groep, even als een klein voorbeeld dat ik aan wil geven die niet in die lijst van 7800 ...

De voorzitter: Mijnheer Weterings wil u interrumpen.

De heer Van Malsen: ... woningzoekenden voor een sociale huurwoning zitten.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, een analyse maken olopend of nakijkend op de landelijke lijn die al helemaal uit is gewerkt. Die 50.000 wordt dan weer een externe voor ingehuurd of zou dit gewoon onderling verdeeld kunnen worden in het orgaan zelf? Want wij kunnen die 50.000 euro niet plaatsen voor een onderzoek die al grotendeels landelijk is uitgevoerd. Dus wij begrijpen niet wat u met die kosten wil gaan doen?

De voorzitter: Wethouder Van Malsen.

De heer Van Malsen: Voorzitter, we hebben echt heel erg ons best gedaan om het onderzoek te zoeken, te vinden waar de heer Weterings naar verwijst in de motie, die konden wij niet vinden. Bovendien heb ik volgens mij net volstrekt helder gemaakt waarom wij het specifieke Rijswijkse woningonderzoek nodig hebben. En ook waar dat geld heen gaat, dat ook het opstellen van het volkshuisvestelijke programma betaald zal worden uit dat geld. Voorzitter, tot slot wil ik dus deze motie ontraden. De volgende motie gaat over de mantelzorgwaardering. Ja, vooropgesteld wil ik wel benadrukken dat ik het eens ben met de fractie van Rijswijks Belang en ook een aantal andere fracties in uw raad dat mantelzorgers gewoon gewaardeerd dienen te blijven worden. En dat zal ook het geval zijn nog steeds alleen willen wij kijken naar een andere manier om die mantelzorgwaardering vorm te geven dan de tachtig euro die nu uitgekeerd wordt aan de geregistreerde mantelzorgers. We hebben ook naar aanleiding van uitgebreide gesprekken, mantelzorglunches die we hebben gehad afgelopen jaar, gevraagd aan de mantelzorgers, wat helpt u nou het allerbest? De mantelzorgwaardering was een van de dingen waarvan men eigenlijk aangaf, ja, dat is fijn maar we hebben eigenlijk meer behoefte aan meer ondersteuning van bijvoorbeeld mantelzorgconsulenten van Welzijn Rijswijk. Daarom zijn we ook naar aanleiding van een motie die ook door uw raad is aangenomen bezig met het opstellen van een mantelzorgplan. Dat zal onderdeel worden van de nieuwe uitvoeringsagenda armoede en welzijn en daar gaan we in op de structurele maatregelen die we aan mantelzorgers bieden om ze echt goed te ondersteunen. Voorzitter.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Koegler u wil interrumpen.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, dank u wel. Ja, u heeft het over, we gaan de mantelzorgers anders waarderen, maar wat bedoelt u daar dan concreet mee, anders waarderen?

De voorzitter: Wethouder Van Malsen.

De heer Van Malsen: Ja, voorzitter, ik gaf net een voorbeeld dat we bijvoorbeeld meer in willen zetten op de mantelzorgconsulenten. Er is ook heel veel vraag naar bijvoorbeeld respijtzorg. Nou, dat zijn ook dure aangelegenheden. We zijn nu aan het kijken naar wat wij kunnen doen met de beperkte middelen die we hebben om mantelzorgers beter structureel te ontlasten. Daarnaast maken we inderdaad ook pijnlijke keuzes want zoals de heer Van Damme ook al gezegd heeft, uitgebreid heeft uitgelegd en ook hoe deze begroting is opgesteld, is dat we gewoon nu als gemeente in tijden leven waarin er keuzes gemaakt dienen te worden en dit is er één. Ik denk dat we op deze manier goed tegemoetkomen ook aan de wensen van de mantelzorgers. Dat gezegd hebbende, begrijp ik heel goed dat de wens ook bestaat om mantelzorgers goed te waarderen met een kleine waardering, een klein compliment, een klein beetje geld. Dus wat dat betreft ...

De voorzitter: Volgens mij heeft u het goed beantwoord. Ik zie dat mevrouw Woudstra ook wil interrumperen.

De heer Van Malsen: ... zou ik de motie oordeel raad willen geven, wilde ik nog even zeggen.

Mevrouw Woudstra: Misschien voor de verduidelijking. Dank voor de lijst van punten die nog wel met mantelzorgers gebeurt. Betekent dat ook in het verleden wel eens zijn uitgenodigd op het stadhuis of hadden we een mantelzorgdag. Zijn dat ook de dingen die u daarmee bedoelt dat die wel doorgaat alleen de cadeaubon als zodanig niet?

De voorzitter: Wethouder Van Malsen.

De heer Van Malsen: Ja, voorzitter, zeker weten. Dus de 100 duizend euro die in de begroting staat voor de mantelzorgwaardering, dat heeft alleen betrekking op die cadeaubon, op die kleine geldelijke compensatie die ze krijgen dus tachtig euro geloof ik is het per persoon. De mantelzorgdag die is overigens aanstaande zaterdag, die gaat gewoon nog door. En we zijn ook voornemens om volgend jaar weer een serie mantelzorglunches te gaan organiseren met mantelzorgers die daar zich voor aanmelden. Dus motie oordeel raad. En dan heb ik nog één motie over, voorzitter, dat is die ...

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Weterings u wil interrumperen, dat is uw laatste interruptie.

De heer Weterings: Voorzitter, kan de wethouder zich voorstellen dat er ook heel veel vrijwillige mantelzorgers niet op een mantelconsulent zit te wachten maar die de waardering heel erg wel kunnen waarderen. Kan hij zich dat voorstellen?

De voorzitter: Wethouder Van Malsen.

De heer Van Malsen: Ja, voorzitter, volgens mij heb ik net kraakhelder uitgelegd wat wij allemaal doen en blijven doen en gaan doen voor mantelzorgers de komende jaren. Het is een groep waar ik zelf ook, nou, wel echt een hart voor heb. En als ik ook luister naar de verhalen die ik hoor tijdens die mantelzorglunches, ja, dan kan ik niet anders dan ook diep geraakt worden door de zaken waar zij tegenaan lopen en de problemen die zij hebben. We gaan hier als gemeente Rijswijk niet de problemen van alle mantelzorgers oplossen en dat beweer ik ook helemaal niet. Maar wat ik zei, we blijven ons gewoon voor deze groep inzetten. En dat zal ook de komende jaren gewoon het geval blijven want dat hebben ze keihard nodig, het is een ongelooflijk goed werk voor onze samenleving. De laatste motie heb ik nog even de motie, leegstand is stilstand. Daar staan wij in principe positief tegenover. Dat wil zeggen, we kunnen ons heel goed vinden in ook de wens om leegstand tegen te

gaan middels een leegstandsverordening. Ik zal wel aan de indieners willen vragen om ons enige coulance te geven met het uitvoeren van deze motie en daarbij ook een voorstel willen doen. Dat we namelijk het opstellen van het volkshuisvestelijke programma deels gebruiken om aan de eerste twee punten van het dictum te voldoen. Dus dat wil zeggen, het in kaart brengen van de leegstandsproblemen en te onderzoeken op welke manier het meest effectief leegstand tegengegaan kan worden. Dat zeg ik omdat we als onderdeel van het opstellen van het volkshuisvestelijke programma meer wensen en knelpunten in de Rijswijkse volkshuisvesting tegen zullen komen en zullen willen oplossen. Daarbij wil ik ook nog even een slag om de arm nemen dat de deadline die hierin staat, dus het tweede kwartaal van 2025, dat is erg krap. Dat heeft ook te maken met het feit dat als deze motie uitgevoerd dient te worden dezelfde drie mensen die ook al onze andere volkshuisvestelijke plannen moeten uitvoeren ook belast zullen zijn met het uitvoeren van deze motie en dat dat kost nou eenmaal wat tijd. Laatste puntje over deze motie is dat mochten we uiteindelijk een leegstandsverordening in willen stellen, dit zal ook onderdeel worden van een eventueel voorstel, dan komt daar natuurlijk ook een financieel aspect bij kijken. Want het uitvoeren van zo'n verordening en het handhaven op zo'n verordening dat kost natuurlijk ook menskracht. Voorzitter, dan ben ik door alle moties en vragen heen en dan laat ik het daarbij voor mijn eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank, wethouder Van Malsen.

Mevrouw Sahin: Dan wil ik ook ingaan op een aantal gestelde vragen aan mij. Allereerst wil ik uw raad hartelijk danken voor de complimenten die u heeft gegeven ten aanzien van mijn handelwijze op het gebied van huiselijk geweld en femicide. Eigenlijk had ik dat nooit willen doen. Ik heb nooit gedacht dat ik als burgemeester me bezig zou gaan houden met vrouwenmoorden. Helaas is dat wel de realiteit geworden omdat dat in onze gemeente gebeurd is helaas, afschuwelijk uiteraard in eerste instantie voor de slachtoffers, voor hun nabestaanden. Maar ook voor onze stad omdat het ook iets doet met het gevoel van veiligheid in huis maar ook in buurt maar ook in de stad. Tegelijkertijd weet ik ook nu wel heel goed, en u allen, dat dit niet een Rijswijks probleem is maar een nationaal probleem. De vele gesprekken met slachtoffers, met vrouwen maar ook met professionals die hiermee bezig zijn, hebben mij dat inzicht gegeven. Ik wil ook uw complimenten overbrengen aan onze ambtenaren die hier dag in dag uit mee bezig zijn. En ook onze coördinatoren zorg en veiligheid die dagelijks echt bezig zijn met hele urgente situaties. Ik vind het woord casus altijd vervelend, het gaat uiteindelijk om mensen, om iemand die zich onveilig voelt. Ja, dus die complimenten geef ik onmiddellijk door aan al alle ambtenaren, maar ook de politie die zich hiervoor inzet. En ook wil ik hiermee de brug maken naar dat u wens heeft om de inhuur van externen te beperken. Ik kan me dat heel goed voorstellen, het college kan zich dat ook heel goed voorstellen dat u die wens heeft. Alleen is het wel zo dat wij de inhuur die zich niet beperkt tot één domein, het gaat niet alleen om het fysieke domein, om gebiedsontwikkelingen. Het gaat om sociaal domein, het gaat om veiligheid, het gaat over echt wettelijke taken die ook daadwerkelijk uitgevoerd moeten worden. Tegelijkertijd snap ik uw behoefte aan inzicht wel van, wat is het nou, welke domeinen zijn het, welke teams zijn het? Waarom is het nu bijvoorbeeld extra, waarom moeten we extra kosten maken voor juridische zaken? En dat komt omdat wij ook een aantal hele ingewikkelde dossiers hebben in onze gemeente. Het maakt ook dat het ook voor onze gemeente knap lastig is om mensen aan ons te binden en vast te houden omdat wij door onze ligging, die tegelijkertijd ook onze kracht is, ook moeten concurreren met grote gemeenten in onze omgeving, met de provincie, met de verschillende departementen waar ambtenaren toch ook beter ingeschaald zijn. En dat is natuurlijk ook soms een reden dat mensen daarvoor kiezen. Maar ik vind wel gelet op de verschillende geluiden dat, en ook met het college besproken dat wij u ook willen toezeggen om dat inzicht veel meer te gaan geven.

Omdat als je meer inzicht hebt je ook beter kunt sturen en dat is, die wens heb ik goed gehoord of althans, het hele college.

De heer Oelen: Ja, voorzitter?

De voorzitter: Ja.

De heer Oelen: Ja, u heeft een dubbelrol.

De voorzitter: Ja, gaat u maar hoor.

De heer Oelen: Ja, maar de motie vraagt niet alleen om inzicht, de motie gaat wel iets verder. Wilt u ook toezeggen dat u ook daar invulling aan gaat geven?

Mevrouw Sahin: Ja, ik wil, u gaat in denk ik op die tenminste 30 procent hè? Dat tweede dictum, dan ga ik heel expliciet maken, die is behoorlijk hoog. Daarvan weet ik niet als ik dit toezeg namens het college wat voor taken er niet uitgevoerd kunnen worden. Dus of het is een optie om dat percentage te schrappen of het zodanig aan te passen om het als een soort inspanning te zien. Dus daarmee geeft u ook het college en uzelf uiteindelijk de ruimte om te kijken van, nou, op dat gebied kan er wel minder ingehuurd worden. Dus dat is iets wat ik aan u teruggeef. Dan op de boa's is er inderdaad, heeft wethouder Van Damme ook gereageerd. En ik heb begrepen in afgelopen jaar is vanwege de groei van onze gemeente ook extra fte geweest. Dus we hebben 18,8 fte dus het is natuurlijk pijnlijk, je zou natuurlijk niet willen dat er bezuinigd zou worden. Maar gelet op de andere maatregelen die we gaan nemen, het stationsgebied, een extra locatie, fysiek camera's denk ik dat we hiermee een evenwichtig voorstel aan u hebben gemaakt. Dat waren volgens mij ...

De heer Weterings: Voorzitter?

De voorzitter: Ja.

De heer Weterings: U geeft aan, tenminste voorzitter, de portefeuillehouder geeft aan ...

De heer Loof: Voorzitter, punt van orde. Ik wil niet heel vervelend doen, mijnheer Weterings, maar de voorzitter zei daarnet was uw laatste interruptie. En ik wil straks toch wel echt gaan afronden ook zelf.

De heer Weterings: Klopt. Mijnheer Loof, als ik daarop mag reageren. Ik kreeg een appje van de griffier, er is een fout gemaakt, ik had nog één tegoed. Maar dat hadden ze waarschijnlijk naar u moeten sturen want u reageert altijd als eerste. Dus volgende keer graag even eerst mijnheer Loof een appje sturen. Ja, ik ga even door, voorzitter. De portefeuillehouder gaf aan te denken dat hier een juiste beslissing wordt gemaakt op het gebied van deze pijnlijke maatregel om op boa's te gaan bezuinigen. Maar ik heb er niet over gehoord over de groei die Rijswijk doormaakt van de 50.000 richting 80.000 inwoners. Staat ze dan daar nog steeds achter?

Mevrouw Sahin: Nou, volgens mij heb ik antwoord dat je natuurlijk het liefst het niet zou willen versoberen. Maar gelet op het pakket, het totaalbeeld, het nu verantwoord is. Dat is mijn antwoord daarop. En mijnheer El Majaoui heeft een beeld gegeven over uw zorg over veiligheid. Ik moet zeggen dat wij ons dagelijks inspannen samen met de politie om de stad veilig te houden met onze handhavers maar ook met onze buurtpreventieteams. U heeft misschien gezien, we hebben afgelopen periode veel in opslagboxen extra controles gehouden, we hebben verkeerscontroles is er door de politie gehouden. We gaan meedoen aan het programma Preventie met Gezag om jeugdcriminaliteit voortijdig aan te pakken. We zijn gestart met Dealbrekers om ervoor te zorgen hopelijk dat jongeren minder op vroege leeftijd in de criminaliteit belanden. Dat is iets waar ik me

ook wel grote zorgen maak. Het gaat niet vanzelf, we zijn een stad die ook een grootstedelijk karakter heeft. Dus we hebben, we zijn wel een middelgrote gemeente, maar door onze ligging hebben wij ook grootstedelijke problemen. Maar met elkaar, door samen te werken met de politie, met onze handhavers, met onze bewoners en iedereen die ook meekijkt, hoop ik deze stad zo veilig mogelijk te houden. Dan wil ik de termijn, de eerste termijn van het college hiermee afronden. Er is iets meer tijd gegeven aan het college maar nogmaals wil ik dat benadrukken dat het ook is om u zo goed mogelijk te helpen. Ik schors de vergadering, we gaan gezellig samen eten. Ik zie u over, om zeven uur, is dat haalbaar? Kwart over zeven weer terug. ... dus we gaan echt om halfacht weer verder

De voorzitter: Ik wil u vragen weer uw plaats in te nemen. Hopelijk heeft u smakelijk gegeten en ik heropen de vergadering. Ik open de tweede termijn van uw raad en ik geef als eerste het woord aan de heer Kruger van Beter voor Rijswijk. Ik wil u allen vragen om de besluitvorming over de amendementen en de moties zo zorgvuldig te doen goed aan te geven of u uw motie indient. En dan gaan wij de betreffende moties allemaal gaan nummeren zodat wij straks ook in de schorsing alles goed technisch kunnen klaarzetten. Dus mijnheer Kruger, ik geef u het woord.

De heer Kruger: Dank u wel. Ik doe het maar vanaf deze plaats. Het college wordt bedankt voor de uitgebreide beantwoording van de vragen die gesteld zijn vanuit de raad. We zijn ook blij mee te horen dat u toch serieus gaat kijken naar speelmogelijkheden in Parkrijk voor de wat oudere jongeren. Die hebben momenteel niks, daar zijn we ook blij mee. Zometeen zal D66 nog even terugkomen op een motie die gezamenlijk ingediend zou worden met Beter voor Rijswijk over de intrekking daarvan en dan krijgt u daar een toelichting van. Verder zijn we ook blij met de toezegging met betrekking tot sociaal domein dat de activiteiten van Welzijn Rijswijk wat meer gecommuniceerd gaan worden naar de raad toe. Ook onder andere met een sociaal jaarverslag. We zijn ook blij dat het, we zijn allemaal blij geloof ik, dat het enige amendement van Beter voor Rijswijk om de parkeertarieven enigszins te matigen, ik bedoel ze gaan wel fors omhoog maar het is niet anders, dat men er positief tegenover staat. We hopen dat als het in stemming wordt gebracht, dat er ook veel partijen ons daarin kunnen vinden. Er was één vraagje die hadden we gesteld en daar heb ik eigenlijk niks over gehoord of ik was net even naar hiernaast naar het toilet. Dat was de vraag over het declaratieregister. Is ooit ingevoerd naar aanleiding van het besluit van de raad en dat is geloof ik al enkele jaren geleden wordt dat niet meer bijgehouden. Nou denk ik niet dat een wethouder een kop koffie declareert maar misschien een keer een dienstreis of wat dan ook. Wat is ermee gebeurd? We zien er niets meer van maar wellicht in tweede termijn dat u daar nog wat over kunt vertellen. Verder hebben wij geen vragen en opmerkingen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kruger. Welke moties en amendementen dient u dan in? O, niet.

De heer Kruger: Beter voor Rijswijk heeft geen aparte moties en amendementen dat blijft staan. Dank u.

De voorzitter: Prima. Dank u wel, mijnheer Kruger. Dan geef ik graag het woord aan de heer Van 't Eind van GroenLinks.

De heer Van 't Eind: Dank u wel, voorzitter. Ik begin gelijk even ook met de moties waar wij als eerste indiener op staan. Er staan ook een aantal die ik genoemd heb in mijn eerste termijn waar ik niet als eerst, waar wij niet als eerste indiener staan dus die laat ik even. Die zijn volgens mij allebei eerste indiener VVD dus die reageren daar zo even op ook namens ons. Drie moties. De afvalbakken, iedereen verdient een tweede leven, ook een afvalbak, leegstand is stilstand en de motie, niet stoken bij slechte luchtkwaliteit. Maar onze drie moties die dienen wij alle drie in. Dank ook voor de reactie van het college. De motie leegstand is stilstand, hebben we wel iets gewijzigd naar aanleiding van de

reactie vanuit het college en dan ging het met name over de termijn waarin dat er dan zou moeten liggen. Dus ik stuur zo de gewijzigde versie maar wij hebben dat termijn met afstemming met de wethouder naar eerste kwartaal zeg ik even uit mijn hoofd, eerste kwartaal 2026 verplaatst. Hij is net ook geappt naar onze mede-indieners, ik hoop dat onze mede-indieners daar zich ook in kunnen vinden. Was in ieder geval goed genoeg voor de wethouder. Dat ten aanzien van onze moties. Ja, dan wil ik toch nog even graag terugkomen op The Orchard. We hebben ook nog even opgezocht wat er nu precies in het amendement ook alweer stond. In het amendement hebben wij toch heel duidelijk gezegd dat we een maatschappelijke voorziening willen die niet concurreert met commerciële voorziening en ook niet met semi-commerciële voorzieningen, zoals zijnde huisartsposities, en dat het een voorziening moet zijn voor alle Rijswijkers. Nou, we hebben daar gewoon een aantal voorwaarden in opgesomd in dat amendement. En we hebben er ook in aangegeven dat de raad verwacht dat we een voorstel voorgelegd krijgen over de invulling van die maatschappelijke voorziening. Ik zou het college toch willen vragen of ze het met me eens zijn dat een amendement die aangenomen is gewoon uitgevoerd moet worden? Het kan ook niet anders, dat is gewoon zoals het werk. Dus ik zou toch nog een nadere reflectie van het college willen over hoe ze het amendement nu gaan invullen. Ik kan me ook voorstellen dat het college daar wellicht later, maar wij verwachten wel dat dit amendement uitgevoerd wordt. Graag een reactie van het college en ik hoop op een ander antwoord dan in de eerste termijn. Wij hebben ook de reactie gehoord op de verschillende moties en amendementen van het college en in grote lijn kunnen wij de reactie van het college, gaan wij de reactie van het college volgen. Maar op een aantal moties dan wel amendementen wil ik toch iets specifieker ingaan. Dan maar om te beginnen met de voorstellen ten aanzien van lastenverlaging want daar zijn een aantal voorstellen over ingediend en daar wil ik allereerst toch ook iets in het algemeen over kwijt. Namelijk dat wij vinden dat er in het beginsel een goede balans is gevonden tussen bezuinigingen en het verhogen van lasten in deze begroting en ook in de kaders die we daarover vastgesteld hebben in de Kadernota. En beiden doen pijn en ik vind wel dat een aantal partijen heel eenzijdig hebben over de pijn van het verhogen van lasten, maar de pijn zit ook in het bezuinigen namelijk de pijn in de bezuiniging van voorzieningen die we hebben in de stad. Pijn in de mate waarin we onze kwetsbaarste bewoners, onze arme bewoners kunnen ondersteunen. Beiden doen pijn en wij denken dat het college een heel goede balans daarin heeft gevonden. Dat gezegd hebbende zijn er een tweetal amendementen die we wel gaan steunen. Allereerst is dat het amendement van de VVD ten aanzien van het verlagen van de afvalstoffenheffing en dat doen we omdat er gewoon een dekking gevonden is binnen het gesloten systeem voor wat de afvalstoffenheffing in onze ogen zou moeten zijn. Dus afvalstoffenheffing, daar zitten gewoon alle kosten in die we moeten maken om de kosten van het ophalen van ons afval te verwerken. En daar voldoet dat amendement aan en ja, als we dan even in ieder geval voor één jaar dat kunnen dempen dan zijn wij daar zeker niet op tegen. Dus wij zullen dat amendement steunen. Wij zullen ook het amendement van Beter voor Rijswijk en waar de heer Kruger net ook aan refereerde en de VVD steunen ten aanzien van het dempen van de verhoging van de parkeertarieven. Ja, u kent ons als een partij of tenminste heel veel mensen denken dat wij een partij zijn dat we maar de allerhoogste parkeertarieven in de wereld willen hebben. Dat is natuurlijk niet zo want wij zijn helemaal niet van het pesten van bewoners. Wij vinden wel dat je moet betalen voor wat iets kost en het parkeren van auto's kost. Maar wij begrijpen tegelijkertijd ook dat je verstandig moet omgaan met het verhogen en het zetten van stappen. En daarom hebben wij, gaan wij als fractie dit amendement van BvR en de VVD steunen want we doen wel een stap maar we dempen hem ook iets. Daar kunnen we ons in vinden en er zit ook een dekking bij. Dan zijn er een hele reeks amendementen en moties die voorstellen doen over alternatieve bezuiniging of het terugdraaien van bezuinigingen. En daar heeft het college ook het één en ander over gezegd. Ja, ik ga ze niet allemaal af want dan ben ik denk ik een half uur bezig en die krijg ik niet van de voorzitter. Ik kijk er nog lief

aan. Nee, die krijg ik niet. Jammer. Waarvan deels de dekking niet is georganiseerd en daar kunnen we sowieso niet mee, of deels waarvan wij vinden dat het een soort ratjetoe is aan voorstellen. Zoals het amendement van het CDA waarin ook allerlei voorstellen worden gedaan waar we al tot in den treure over gedebatteerd hebben. Dus ja, voorzitter, ik ben het met het CDA eens dat het beter was geweest om gewoon de Van Rijnweg af te sluiten. Maar daar hebben we echt een heel fel debat met elkaar over gehad en ja, daar hebben wij helaas aan het langste, het kortste eind getrokken in dat debat. Ja, ik ga echt niet dat debat hier nog een keer overdoen want ik ga er niet vanuit dat de partijen die toen, om maar even een voorbeeld te noemen, niet voor de afsluiting van de Van Rijnweg waren daar nu in één keer anders over gaan denken. En die meerderheid was een simpelweg gewoon niet dus ik zie niet het nut om daar dan nog een keer over te gaan stemmen. Als het CDA besluit dat los te knippen, joh, ik stem dan voor het amendement maar haal het toch niet. Dus het is het puur een symbool. En er zitten ook gewoon een reeks voorstellen in waarvan ik denk, ja, wat is het, met taakstellingen waarvan we helemaal niet het effect weten. Tot aan een weet ik echt een rücksichtsloze taakstelling op jeugdzorg van een miljoen extra. Waarvan, en dat is dan een vraag die het CDA misschien in tweede termijn kan beantwoorden, maar toch maar eens uitgelegd moet worden welk effect het CDA dan denkt dat te hebben? Want wij maken ons niet alleen zorgen over de stijging van de kosten van de jeugdzorg, dat is natuurlijk een probleem. Maar wat het grootste probleem is, kunnen wij in dit land nog voor onze jongeren zorgen die problemen hebben? Dat is het echte probleem, dat is het probleem waar wij het over moeten hebben. Niet over een taakstelling van een miljoen op jeugdzorg. Ik vind het in dat opzicht schrijnend dat we op die manier in dit land ook in gemeenten, en ik begrijp wel dat wij kritisch en richting het Rijk snap ik het wel, maar dat wij op die manier praten over de zorg van kwetsbare jongeren. En ik heb zelf ook een jonge dochter en ik hoop niet dat ze in de situatie terechtkomt dat ze dat soort zorg nodig heeft, en daar ga ik zelf alles aan doen om te voorkomen dat dat zo is. Maar dat we daarmee marchanderen vind ik, vind onze fractie, en dan zeker niet met een rücksichtsloze taakstelling van een miljoen. Nee, gaan wij zeker niet in mee en dat geldt voor een groot deel van die voorstellen in dat amendement. Wij delen ook het apocalyptische beeld die wij en het CDA van Rijswijk schetsen over de staat van Rijswijk niet. Als we deze, als we Wij. Rijswijk en het CDA moeten geloven dan stort zo'n beetje morgen heel Rijswijk in, in een soort van sinkhole en dan bestaat Rijswijk niet meer. Want we hebben, we zitten met te veel en dan zak je, nou, als je met te veel mensen op een verdieping staat dan zak je daar doorheen, dat zou dan morgen ongeveer gebeuren. Maar volgens mij, voorzitter, is het tegendeel waar. Want als het aan onze financiën gaat dan zijn wij in tegenstelling tot een hele hoop andere gemeenten die net iets te laat zijn begonnen met het reageren op wat hun boven het hoofd hing, ook qua bezuinigingen vanuit het Rijk dan met name, heb ik het dan over, veel later gereageerd hebben en echt in de problemen zitten terwijl wij tijdig hebben gereageerd. Ja, het is moeilijk en het gaat ook volgend jaar niet makkelijk worden bij de Kadernota, kan ik alvast voorspellen. Maar wij hebben serieuze stappen genomen, dit college heeft serieuze stappen genomen om die financiën wel op orde te brengen. Daarom ligt hier nu een begroting die sluitend is en daarom ligt hier nu ook een meerjarig verhaal waar nog wel bezuinigingen in zitten, maar wel beter behapbaar dan waar een hele hoop andere gemeenten voor staan. Wil ik u toch maar meegeven, wil ik ook toch richting CDA en Wij. Rijswijk aangeven.

De voorzitter: Mijnheer Van 't Eind, ik zie dat mijnheer Van Enk u wil interrumpen.

De heer Van Enk: Ja, de heer Van 't Eind reageert op een belangrijke lijn in ons verhaal, dat waardeer ik. Maar als ik hem nou vraag, ik hoor allemaal complimenten over het sluitend maken van deze begroting en we zijn natuurlijk een heel eind gekomen, maar als 1,9 miljoen aan rente en kapitaallasten in deze begroting is doorgeschoven naar volgende jaren, 1,9 miljoen, en we hebben nu een begroot tekort of overschot van 6 ton, dan is dat toch niet alleen kunstmatig maar dan zadel je

daar toch colleges in de volgende jaren mee op terwijl dan het ravijnjaar heeft plaatsgevonden? Dus waarom die waarschuwing van ons hier gedeeld? Waarom gaan we niet verder? En als we daar nou concrete voorstellen over doen dan zou je toch opnieuw zonder debatten moeten nadenken en kunnen instemmen om die financiële positie te verbeteren?

De voorzitter: Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Dank u wel, voorzitter. Nou ja, voorzitter, misschien dat ik ook, laat mij even allereerst zeggen dat ik wel degelijk de scherpe blik van het CDA waardeer die kijkt naar die begroting. En ik waardeer ook wel degelijk dat er nu een voorstel ligt. Alleen ik denk dat we met de vorige Kadernota de juiste eerste stappen hebben genomen, dat we daarmee op tijd zijn. En dat we bij de volgende Kadernota ook de vervolgstap gaan nemen om hem voor de jaren daarna ook gewoon sluitend te krijgen met elkaar. Op een manier die doordacht is en voorkomt dat we die sterke overheid, die overheid van Mill waar ik in mijn eerste termijn over had, overeind blijft. Want dat is wel waar ik uiteindelijk voor in de politiek ben gegaan, voorzitter. Dat in antwoord naar het CDA. Ik weet niet hoeveel minuten ik nog heb maar ik heb ook een ... Voorzitter, toch ook nog richting Wij Rijswijk. Kijk, ik zie ook wel dat Wij. Rijswijk voorstellen doet en ook bij de Kadernota en ook nu liggen er een aantal voorstellen. En ik heb ook echt wel waardering voor de manier waarop Wij. Rijswijk zich inzet voor deze stad, net als dat wij dat doen. Maar wat ik een beetje flauw vind is dan dat je, dus we hebben een debat gehad bij de Kadernota en daar lagen voorstellen, ja, die hebben geen meerderheid gehaald. En dan ga je in je bijdrage vandaag zitten wijzen naar de voorstellen die er niet, en dan dat je niet ziet, die voorstellen zijn toen serieus gedebatteerd en hebben het niet gehaald of daar hebben we niet met een meerderheid voor gestemd. En wat me dan ook wel een beetje verbaasd, dus ik ben heel blij en ik deel echt de zorgen van Wij. Rijswijk als het gaat om de toekomst en ook om het vergroenen van Rijswijk. Ik ben ook blij dat we daar gewoon een kameraad in hebben met Wij. Rijswijk. Maar wat mij wel verbaast, en dat spreekt elkaar toch een beetje tegen, dat je dan een motie indient die dan vraagt om investeringen terwijl je weet dat het geld er niet is en aan de andere kant wel zegt, ja, maar we moeten ook bezuinigen. Dat gaat dus niet. We hebben de opgave om overeind te houden wat we nu hebben en daarmee doen we ook al heel veel investeringen die ook toewerken naar die gezonde groei. En het is niet zo, de wereld die Wij. Rijswijk schetst, dat die woningen die er allemaal komen, dat die er morgen staan of zo en dat dan de hele stad instort. Nee, dat is een proces waarin we ... Ik word onderbroken door ...

De voorzitter: U wordt nu onderbroken. Ik zie dat mijnheer Van Dam wil reageren.

De heer Van 't Eind: Ja, reageren.

De heer Van Dam: En reageren, dat gaat dus niet af van mijn interrupties. Nee, nou kijk.

De heer Van 't Eind: Nee, dit is een interruptie hoor.

De heer Van Dam: Waar het ons om gaat is dat op het moment dat we zoveel woningen toevoegen en daar een bewuste keuze in maken, want we hebben inmiddels best wel wat voorstellen hiervoor gehad, dat je tegelijkertijd ook die groengebieden laat meegroeien zeg maar. Dus als je ervoor kiest om een aantal woningen toe te voegen, moet je ook investeren in het groen. Ik snap wat u zegt hè en ik snap ook wat de wethouder heeft aangegeven op het moment dat het geld er niet is, dan kan je dat ook niet uitgeven. Daar heeft u een punt. Tegelijkertijd vinden wij dat je nu dat geld wel apart moet gaan zetten want in de komende periode zien we ook dat we gewoon geen geld meer gaan hebben. Dus moet je gaan schuiven als je het groen wil laten meegroeien met de stad zeg maar, zo kijken wij ernaar.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Mijnheer Van 't Eind, wilt u daarop reageren of verdergaan?

De heer Van 't Eind: Ik ga verder en ik reageer er tegelijkertijd op en dan ga ik naar een afronding. Voorzitter, ik begrijp het betoog van Wij. Rijswijk. Wij kijken er net iets anders naar. Wij denken dat je nu moet organiseren en daar hebben we de omgevingsvisie voor. Met name ook de omgevingsvisie maar ook het groenbeleidsplan maar met name de omgevingsvisie waarin we heel helder neer moeten zetten over hoe die ontwikkeling van de stad eruitziet en dus ook van het groen. Daarmee creëer je een haakje op het moment dat er wel financiële ruimte is om dan die financiën te organiseren. En echt, dat moment komt wel weer een keer want dat is namelijk altijd zo, dat gaat in golven. Nu staan we er financieel slecht voor, er komt ook een moment dat we er weer iets beter voor staan en dat we daar wel ruimte voor zien. En dan moet je klaar zitten en dan moeten de plannen klaarliggen en dat moet in die omgevingsvisie staan en zo kijken wij ernaar. Dus wat ons betreft, voorzitter, mijn afrondende woorden is, wij denken dat we goed op weg, dat we gewoon echt goed op weg zijn. Dat deze coalitie goed op weg is, dat deze coalitie in de afgelopen jaren goed werk heeft geleverd voor deze stad. En dat het komende anderhalf jaar, ja, nog anderhalf jaar, dat het komende anderhalf jaar blijven doen en dat dit college met deze begroting goed werk heeft afgeleverd. En wij hebben er alle vertrouwen in dat er straks een goede Kadernota ligt waarin we weer een aantal moeilijke beslissingen met elkaar zullen moeten nemen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van 't Eind. Dan geef ik nu het woord aan de heer Weterings van Rijswijks Belang.

De heer Weterings: Hieperdepiep. Goed, voorzitter, tweede termijn. Ik was geloof ik gebleven bij de lachgasdrukcilinders die in het wilde weg worden gedumpt. Ja, oplopende kosten, al zeker de 110.000 euro extra te verwachten volgend jaar. Rijswijks Belang zou daarop heel graag nog een motie willen indienen om het college te verzoeken het Rijk te vragen om een pilot waarbij Rijswijk tijdelijk de ruimte krijgt om een hoge boete van duizend euro op te leggen bij het dumpen van cilinders of groot zwerfafval of vergelijkbare werkstraf. Daarbij mag de persoon zelf kiezen of een boete of een werkstraf. Het is voortgevloeid uit de gemeente Enschede en Rotterdam, zij hebben die vraag ook uitgezet en voor zover weten is het nog in behandeling. En zouden we willen vragen of de gemeente Rijswijk ook deze pilot zou willen omarmen om daarmee een signaal te geven aan alle dumpers van, hé, als je in Rijswijk een lachgascilinder dumpst dan krijg je gewoon duizend euro om je oren. Dus hopelijk daarmee ook het gedrag te beïnvloeden. Wie weet gaat het helpen en dan is al die hoge afvalstoffenheffing voor 2025 niet nodig. Voorzitter, op de motie van het overbodige woonbehoefteonderzoek, daarbij hoorde ik de wethouder zeggen, ja, goed., wij konden het onderzoek van het ministerie niet vinden. Nou, die staat gewoon op www.volkshuisvestingnederland.nl en daar staat gewoon het volledige onderzoek over de woningbehoefte in heel Nederland. Dus en voor de rest heeft de wethouder ons daar niet in kunnen overtuigen dat wij daarvoor nog een extra 50.000 euro moeten gaan uittrekken want die cijfers zijn al bekend. Dus we gaan toch ook de motie indienen overwegende dat, begin 2024 door het ministerie van Volkshuisvesting een landelijk onderzoek is uitgevoerd met betrekking tot de woonbehoefte in Nederland, de cijfers en de uitkomsten hiervan gewoon online te vinden zijn in combinatie met Rijswijk.incijfers.nl en de ruim 8.475 Rijswijkse woningzoekenden waarvan ook alle gegevens bekend zijn, jongeren, ouderen, noem maar op betreft dus ons extra woonbehoefteonderzoek is overbodig. Spreekt uit dit extra onderzoek niet uit te voeren en de 50.000 euro te waarborgen voor de mantelzorgwaardering. Voorzitter, onze motie, bij tientallen miljoenen euro's omzet hotels 2022 tot heden is 30.000 euro of c.q. inmiddels 20.000 euro voor ondersteuning van de Stichting Hoteloverleg niet meer gepast. Ik hoorde de wethouder zeggen, ja, maar goed, er zijn afspraken gemaakt en we

gaan toch binnenkort weer praten met elkaar. Ik pak even het raadsvoorstel het onderdeel Hoteloverleg pak ik er even uit. Waar duidelijk staat dat de hoteliers hebben zich verenigd in een stichting met als doel het organiseren van activiteiten en assortimenten met lokale ondernemers en organisaties ter promotie van de stad. Voor het restant van 2024 worden hier nog minimale uitgaves van verwacht van 10.000, in 2024 staat er nog 30.000 geraamd. Wel wordt er in het tweede deel van het jaar met de stichting verder gesproken over de activiteiten van 2025, zodoende is het wenselijk om het verschil van 20.000 euro beschikbaar te stellen. Dus u vindt het wenselijk om een bedrag beschikbaar te stellen. Het hoogste orgaan, de gemeenteraad, in ieder geval een partij daarvan, vindt het niet wenselijk om dat bedrag beschikbaar te stellen omdat deze partijen hebben al tientallen miljoenen omgezet c.q. verdiend de afgelopen jaren. Wij zijn van mening dat die hotelvereniging die 20.000 of 30.000 euro best zelf kan ophoesten voor de promotie van de stad op al die tientallen miljoenen die ze al hebben verdiend. Ik spreek het echt uit mijn hart. Mocht dit nou een vaste afspraak zijn die ergens staat vastgelegd dan horen wij die graag. Maar u geeft zelf aan of het wenselijk is om het verschil beschikbaar te stellen. Wij vinden het niet wenselijk. Dus wij zullen daar hiermee ook de motie indienen dat hiermee dus het bedrag wat overblijft beschikbaar te stellen om de mantelzorgwaardering deels te waarborgen. Voorzitter, dan komt uiteindelijk de motie, behoud de mantelzorgwaardering. In de begroting stelt u voor een versoberingsmaatregel in te stellen voor een mantelzorgwaardering van 70.000 euro waardoor dus de vrijwilligers die op pad gaan gewoon die waardering niet meer krijgen. Goed, de wethouder zei, ja, goed, we zijn bezig met een consulent en die consulent daar is behoefte aan. Nou, ik kan u verzekeren dat die mantelzorgers die wij kennen die dus die oude mensen zwachtelen, die ze wassen, zitten helemaal niet op een consulent te wachten. Die vinden het gewoon heel prettig om die mantelzorgwaardering te krijgen van acht tientjes per jaar. Ik heb ze nog nooit over een extra medewerker, dat daar behoefte aan is, gehoord. Dus we vinden het echt heel erg jammer dus wij verzoeken hiermee het college om de versoberingsmaatregel terug te draaien en de 70.000 euro terug op te nemen in de begroting. Dat de incidentele dekking kan eventueel worden gezocht in het begrotingsoverschot mits de motie van het schrappen van het woononderzoek en het terugdraaien van de ondersteuning van de hotels niet door de meerderheid in de raad wordt aangenomen, dan hebben wij nog graag, dan zouden wij graag de optie willen zien om het uit het begrotingsoverschot te doen. Maar dat deze mantelzorgwaardering moet blijven bestaan is voor ons echt als een paal boven water. Deze motie is medeondertekend door de ChristenUnie en Partij voor Gelijk en Rechtvaardigheid. Voorzitter, en dan ook nog eens een keer, ja, ik ga er toch op terugkomen, het wegbezuinigen van de boa's. De portefeuillehouder gaf aan, ja, we hebben het goed in beeld, we hebben cameratoezicht. Maar wij horen toch sowieso andere geluiden uit de samenleving vangen we op. We vragen ook ons echt oprecht af wat het ziekteverzuim is op dit moment bij de boa's? En een groeiende stad naar de 80.000 inwoners toe, waar zoals ik al zei in eerste termijn, we worden overspoeld met ernstige incidenten van vervuiling, van vuildumping maar ook behoorlijke heftige zaken in Rijswijk verder. We hebben die boa's kei- en kei- en keihard nodig. Als eventuele dekking zouden wij inderdaad die incidentele bron- en nascheiding voor willen gebruiken en anders ook eventueel toch nog vragen om een beroep te doen op de algemene reserves. Want boa's wegbezuinigen in deze tijd vindt Rijswijks Belang heel erg onverstandig en we horen graag van andere partijen die daar, ja, misschien nog anders in staan. Voorzitter, dan blijft over nog twee amendementen. Van de afvalstoffenheffing hadden wij al eerder eens ingediend en deze zou dus inderdaad ook een dekking hebben met het begrotingsoverschot. Waarmee we wel dus de inflatiecorrectie van 2,8 gewoon toepassen, dus het gewone normale inflatietarief. En we gaan toch ook voor het amendement verhoging toeristenbelasting omdat wij vinden als we het vergelijken met andere gemeentes waar het al meegevallen is, het is daar zelfs stukken hoger, kunnen wij best daar een eurootje bovenop doen om daar rond de 90.000 euro te gaan besparen en daarmee de afvalstoffenheffing omlaag te brengen

voor onze eigen inwoners. En ja, ik ben van mening dat een eurootje meer of minder voor zo'n hotelbezoek niet zou mogen uitmaken. Voor de Rijswijkers een heel groot gebaar om dat toch naar beneden te brengen. Dan zou ik als afronding eigenlijk de VVD een vraag willen stellen, een soort gewetensvraag. Bij een Kaderdebat in De Broodfabriek had Rijswijks Belang samen met Wij. Rijswijk een aantal voorstellen gedaan toentertijd ook voor de afvalstoffenheffing omlaag te halen. Toen principieel zei de VVD, alleen maar als het omtrent, als het om een structurele bezuiniging kan gaan. Dus niks incidenteels, wij zijn puur van de structurele bezuinigingen. Als je denkt of in ieder geval structureel is dan gaan we mee, is het incidenteel kunnen wij niet meegaan. Nou komt u zelf met een incidenteel overschot of incidentele winst pakken die we hebben gekregen om te gebruiken voor een belastingverlaging? Daar zal ik wel graag in de tweede termijn desnoods een antwoord op willen. Voor ons heeft de VVD zijn principes overboord gegooid hiermee. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. We hebben genoteerd welke moties en amendementen u indient. Dan geef ik graag het woord aan de heer Van Dam van Wij. Rijswijk.

De heer Van Dam: Ja, dank, voorzitter. Ja, laat ik op een hele positieve noot dan beginnen. Ja. Ik hoor, daar gaan we klaar voor zitten en dat mag ook wel want ik ben heel erg blij verrast namelijk. De moties die wij in het Kaderdebat hebben ingediend, de motie inhuur, de motie ambtelijke druk Rijswijk en ook de motie die we deze keer hebben ingediend, de motie onderzoek naar mogelijke bezuinigingen tekorten 2026, die zien we eigenlijk ook terug bij andere partijen. We hebben dubbele moties ingediend als het ware. Ik wist dat onze moties goed waren maar zo goed, dat had ik ook weer niet verwacht. Natuurlijk hadden wij ze liever bij het Kaderdebat gezien, dat ze daar waren ingediend, dan had je misschien nog aan die bezuinigingsvoorstellen wat gehad in deze cyclus. Maar desalniettemin, het gaat me er eigenlijk om dat ze gewoon worden ingediend. Dus daarom complimenten daarvoor en bij deze tekenen wij dan ook graag mee. Het gaat om de moties beperk externe inhuur die in principe, waar wij dezelfde gedachten hadden met onze motie, motie inhuur. En het gaat om de motie, structureel gezonde financiën, die eigenlijk een combinatie is van twee dingen die we ook hadden voorgesteld, dus motie ambtelijke druk Rijswijk en het onderzoek naar de tekorten in 2026. Dus als we kunnen meetekenen dan trek ik bij deze ook graag, voorzitter, onze moties in. Dat gaat dan om de motie inhuur, de motie ambtelijke druk Rijswijk en de motie onderzoek naar mogelijke bezuinigingen tekorten 2026. Wel één vraagje dan misschien nog aan de indienende partijen, waarom nu wel zeg maar en waarom een half jaar geleden niet? Ik weet niet of iemand zich geroepen voelt van de indieners om daarop te reageren? Ja, bedankt.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra wil reageren.

Mevrouw Woudstra: Ja, als ik van tevoren, als we van tevoren hadden geweten dat u dit van plan was, was alle gelegenheid geweest het om met ons samen te doen. We hebben het van het weekend allemaal rondgestuurd dus. Maar zoals ik vorige keer al zei, contact vooraf is altijd prettig als we dan het ook samen kunnen doen. Ik denk dat dat een mooie is voor de volgende keer, dat we daar allemaal wat aan kunnen doen om nog eerder met elkaar daarover in gesprek te gaan.

De voorzitter: Dank u wel. Nog anderen? Ik zag rechterzijde ook een hand maar niet meer.

De heer Van Dam: Nee, in ieder geval, nou ja, bedankt voor het antwoord. Dus ze lagen er in principe al dus maar goed, maakt helemaal niet uit. In ieder geval dank, dan zijn die bij deze ingetrokken. Staat ook ...

De voorzitter: Maar ik wil even, mijnheer Van Dam, de motie subsidieregeling Rijswijk handhaaft u toch die?

De heer Van Dam: Nou, daar neemt u mij de woorden uit de mond want daar wou ik over beginnen, over de motie subsidies. Daar is een toezegging door gedaan door de wethouder, een toezegging dat we al kijken in het Kaderdebat of naar aanloop naar het Kaderdebat volgend jaar toe. Dat we al kijken naar de subsidies en wat we daar wellicht in kunnen schrappen, ja dan te nee. De reden dat die werd ontraden is dat het tijdsbestek gewoon heel kort is. En dat snappen we enerzijds ook wel want je hebt niet alle gegevens misschien duidelijk zeg maar voor die tijd, het gaat om een heel aantal subsidies, zeker als we praten over cultuur. Dus ik zou hem willen intrekken maar wel met de vraag aan de wethouder, dus ik trek hem nog niet in maar met de vraag aan de wethouder of hij dan bij het Kaderdebat wel iets kan tonen zeg maar van maatregelen die we wellicht kunnen nemen als raad of als gemeente om hierbinnen te bezuinigen? Want het is voor ons ook een goed stuurmiddel en ik zou daar graag wat inzicht in willen hebben, maar dat hoor ik dan wel in de tweede termijn. Dan de groei van Rijswijk, daar zou ik het toch nog even willen over hebben want ik had een interruptie op de wethouder waarom het nou zo was dat we van 65.000 woningen of 65.000 inwoners in de Stadsvisie Rijswijk nu naar 80.000 gaan. De wethouder die antwoordde daarop, nou, dat is een ambitie geweest van de coalitie om 10.000 woningen extra te bouwen. Dat verbaast me enigszins wel want je ziet in diezelfde Stadsvisie dat de risico's worden geschetst als je over die 65.000 heen gaat. En diezelfde risico's die daarin worden geschetst, die zien we nu eigenlijk terugkomen in onze stad. Je ziet dat die wegen enorm onder druk staan, je ziet dat de jeugdzorg, de faciliteiten onder druk staan, je ziet het op sport, op elk moment komt het terug. En een voorbeeld daarvan ook is bijvoorbeeld de gelden die we hebben voor boa's hè, als de stad groeit moet je ook investeren in veiligheid. Ja, daar gaan we nu op korten. Dat zijn allemaal zaken die we eigenlijk hadden terug kunnen zien in die visie. Dus ik vind dat dan, ja, er zit geen vraag of iets maar ik vind dat wel enigszins vreemd dat we dan bewust besluiten om 10.000 woningen extra bij te bouwen bovenop die Stadsvisie. Het tweede onderdeel waarom ik dat vreemd vind omdat er nog steeds wel in de beantwoording op eerdere vragen die we hadden, wel steeds weer terug werd verwezen naar diezelfde Stadsvisie. Dus dit was best wel nieuw voor ons maar misschien dat we dat in een later stadium met andere stukken op terugkomen. Dan, voorzitter, we hebben nog een motie groen staan als ik hem goed heb bijgehouden. Ja, ik heb het daarnet al even heel kort over gehad met mijn collega van GroenLinks. Groen, ja, wij zijn gewoon van mening dat groen moet meegroeien met de stad. En dat op het moment dat je dus woningen bouwt, dat je ook moet investeren of ieder geval apart houden voor die groenuitbreiding. Ja, en ik vind het argument, ja, we hebben het geld nu niet maar op een moment dat we geld hebben dan gaan we het doen, vind ik wel riskant want je hebt geen glazenbol dus je weet niet wanneer dat geld komt. Dus voor hetzelfde geld duurt dat nog een hele poos en dan kan je maar beter daar nu op anticiperen denk ik als je al die woningen wel structureel toevoegt. Dus daarom laten we die motie groen ook staan. We zullen zeker het aanbod om daar het in de toekomst over te hebben. Volgens mij een van de volgende raadscycli gaan we het hebben over dat groen dus daar zullen we ook zeker met andere partijen de handschoen oppakken om hier verder over te praten. Maar voor nu laten we die motie dus wel staan en in stemming brengen. In lijn, ja, dezelfde lijn geldt eigenlijk voor het amendement dat we hebben ingediend over de parkeerreserve. Je ziet daar het argument om dat dan terug te trekken is dat we gewoon onze verschillende aanpassingen doen aan wegen binnen ontwikkelprojecten, zoals bijvoorbeeld Havengebied, zoals Kessler Park met de Volmerlaan nu aanpassingen komen en die zien we ook. Het gaat ons juist om die grotere aanpassingen die we nodig hebben die niet worden meegenomen in die ontwikkelprojecten. Daar is echt geld voor nodig, daar moeten we ook in gaan investeren. Dus daarom laten we dat amendement ook staan. Sociaal domein wil ik toch nog heel even op terugkomen want daar hadden we een kritisch stukje waar de wethouder ook op heeft gereageerd. Dat ging over het normaliseren van de zorg, van de toestroom van zorg. Nou, ontzettend goed om te horen dat we inderdaad die normaliseringsagenda hebben. Daar waren we ons ook van bewust maar

onze vraag aan de wethouder is van, wanneer zien we dan resultaten van die normaliseringsagenda en hoe gaat ze die dan terugkoppelen aan de raad? Een tweede vraag over dat sociaal domein die, ja, het was misschien ook niet zo'n hele duidelijke vraag dus vandaar dat ik hem dan nu in de tweede termijn stel. Wat is de reden dat we nog steeds geen uitvoering zien van de motie, investeringen in de jeugd van 2021? Waarom is die, ligt die eigenlijk al drie jaar op de plank en doen we daar niks mee? Is dat puur financieel of zitten daar andere redenen achter? Dan een stukje over het PMD. We zien vanavond dat verschillende moties gebruikmaken van het overschot aan de opbrengsten van het PMD-afval. We hebben daar een mooi zakcentje in principe van overgehouden. De moties die gaan over het wegbezuinigen van de boa's maar ook het amendement op afvalstoffenheffing, die vinden hun dekking eigenlijk in die opbrengsten van dat PMD. Dat snappen we, dat we daar geld uithalen, dat is ook best logisch. Maar dat geeft ook precies aan waarom we denken van, dat is eigenlijk iets hartstikke waardevols dat we dat PMD-afval nog steeds scheiden. Want je hebt er gewoon, je houdt er gewoon als Rijswijk geld aan over. Dat zorgt bij ons voor een dubbel gevoel want met dat nieuwe systeem daar moeten inwoners straks meer moeite doen om hun afvalzakken weg te brengen naar ondergrondse containers, ze doen meer moeite maar moeten tegelijkertijd meer betalen. In de raad zien we nu dat we dus wel er echt geld aan overhouden en tegelijkertijd zie je ook in deze begroting dat het nieuwe systeem tot nu toe alleen ons geld heeft gekost. Dat is wat dubbel dus daarom willen we ook vragen aan de wethouder zijn mening over deze kwestie van, kunt u daar misschien, zou u daar misschien op willen reflecteren? Kunnen we als raad tot de realisatie komen dat het besluit dat we in december hebben genomen niet de juiste was voor een duurzame toekomst van Rijswijk en dat het dus niet kostenverlagend is en zeker niet voor de inwoner.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Loof u wil interrumpen.

De heer Loof: Ja, voorzitter, dank. Ja, ik moet toch heel even de heer Van Dam, we hebben eindelijk een besluit genomen om tot nascheiding over te gaan. Nu gaat u, stelt u eigenlijk voor om dat weer terug te draaien of naar iets anders toe te gooien. Dat gaat ontzettend veel kosten, als het in die tijd en kosten. Wat vooral heel veel gaat kosten is wat u toen voorstelde, dat was een soort weerwar scenario van per wijk iets anders en wel dingen bij de deur ophalen maar dan bij de andere wijk weer niet. Ik weet nog wat er in dat voorstel toen stond hoeveel dat zou kosten en dat was als het wel in heel Rijswijk of nee, als we in heel Rijswijk iets anders zouden doen dan zouden we ergens een half miljoen, wat was het? Nee, een half miljoen, ja, een half miljoen ergens vandaan moeten gaan toveren. Wat u voorstelde had ons ongelooflijk veel geld gekost. Dus het is wel heel interessant dat hij dat nu noemt maar het zou zowel in tijd als kosten belachelijk uitvallen. Tot zover.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Ja, kijk, dat weet de heer Loof helemaal niet want wij hebben gevraagd naar het kostenplaatje voor het nieuwe afvalstelsel. Daar werd keer op keer kwam daar gewoon geen antwoord op of het daadwerkelijk goedkoper was om het nieuwe systeem te gaan doen. Maar wat we wel weten is dat inwoners straks meer moeite moeten doen om hun afval weg te zien. En wat we wel weten is dat de afvalstoffenheffing nog steeds aan het stijgen is terwijl we met het nieuwe systeem eigenlijk zouden moeten zakken.

De voorzitter: Ik zie dat ook mijnheer Van 't Eind u wil interrumpen. Mijnheer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind: Ja, voorzitter, ik hecht er toch wel aan om bij de feiten te blijven. Dat weet de heer Loof wel want het staat namelijk uitgewerkt in het voorstel waar we over gedebatteerd hebben. Daar heeft Wij. Rijswijk ook al het standpunt ingenomen toentertijd op dat moment dat we een ratjetoe aan systemen zouden moeten hebben in de stad. En toen is er ook al gezegd dat dat gewoon veel meer geld kost. En dat is qua logica, voorzitter, toch ook logisch? Als je in de ene wijk dat

systeem hebt, in een andere wijk dat systeem, en dan gaan we ook nog een keer vanuit deze raad vanuit bepaalde hoeken zitten zeuren dat Avalex niet efficiënt is, wij zijn niet efficiënt, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Ja, mijnheer Van 't Eind die doet alsof het rocket science is wat we hebben voorgesteld. Maar de twee systemen waar die het over heeft is dat de ene wel een afvalbak heeft en de andere niet, meer is het niet. Ja.

De voorzitter: Mijnheer Van 't Eind, een tweede interruptie.

De heer Van 't Eind: Ja, ik weet, het kost mij een interruptie maar ik heb zeker niet gezegd dat wat u zegt rocket science is.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: U laat het wel klinken alsof. En wat wij zien, nou geloof ik mezelf niet dat ik dit tegen GroenLinks moet gaan zeggen, maar is dat op het moment dat inwoners scheiden, dat dat best wel positieve effecten gaat hebben voor je afvalscheiding. En dat dat ook, en dat zien we vanavond, dat dat gewoon hele positieve effecten heeft op je financiën. Want we, nou ja, er zijn hier twee moties die daar gebruik van maken dus dat is wat we zeggen. Wij stellen hier, even ter rectificatie van wat iedereen hier zegt, we stellen hier niks voor, we stellen de vraag aan de wethouder om daar nog een keer op te reflecteren.

De voorzitter: Ik zag dat mevrouw Woudstra u ook wil interrumpen.

Mevrouw Woudstra: Ja, als iedereen dan even ademhaalt, dan is het ook weer fijn. Ja, ik heb toch het idee dat de heer Van Dam een aantal dingen op elkaar gooit. Er zijn namelijk ook hele duidelijke redenen als inflatie, extra kosten waardoor het afvaltarief omhooggaat. Dus als u nu vraagt, kunt u me aangeven met hoeveel het naar beneden zou gaan, vraagt u ook om in die glazenbol te kijken. Dat kunnen we niet. En het is ook niet gezegd dat, we scheiden het op een andere manier. Dus we halen het niet apart in, het gaat mee met grijs en daar wordt het gescheiden. Ook daar zit een kostenvoordeel in. Ik snap best als u vraagt, kunt u dat bijhouden over de loop van de tijd hoe dat gaat en wat voor ons een voordeel is? Dat zou ik een slim voorstel vinden van uw kant dus dat wilde ik even meegeven.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Mijnheer Van Dam, wilt u daarop reageren of verdergaan met uw betoog?

De heer Van Dam: Dat gaan we zeker. Nee, ja, het enige wat ik nog wil zeggen is dat we twee tweeënhalfton zeg maar nu aan verdiensten hebben daardoor en dat ik daar de wethouder vraag om straks een zinnige bijdrage over te geven. Voorzitter, dan ga ik inderdaad door met mijn betoog. Mantelzorgers wilde ik nog heel even aanstippen. We vragen volgens mij de afgelopen tijd heel veel van onze mantelzorgers. We hebben de afgelopen jaren ingezet ook landelijk op zelfredzaamheid van inwoners, ook binnen de zorg. Dat betekent dat heel veel Rijswijkers, en ik denk dat iedereen de verhalen wel kent, gewoon zorgdraagt voor een naaste. Dat doen heel veel families, het levert ook best wel druk op. Dus daarom vind ik die mantelzorgvergoeding die er nu is, vind ik een heel mooi initiatief en heb ik echt vraagtekens bij of je dat zou moeten weghalen. Dan hoor ik de wethouder zeggen van, joh, er komt een mantelzorgplan waarin we gewoon goed kijken of we die mantelzorger kunnen appreciëren op een andere manier. Dan zeg ik, prima, dat vind ik een hartstikke goed plan. Maar dan zou ik ook zeggen, wacht dan nog even met het terugtrekken daarvan totdat je iets nieuws hebt in plaats van nu het gewoon helemaal te schrappen. Wethouder gaf ook aan, ik laat het aan de

raad. Nou, dan als de wethouder zelf daar ook niet echt een heel erg bezwaar mee heeft dan zullen wij voor de motie stemmen omdat wij dat gewoon ontzettend belangrijk vinden. Laatste opmerking, dan doe ik nog heel even een rijtje aan moties en amendementen die we nu wel en niet indienen. We hadden één klein vraagje wat we niet in de eerste termijn konden proppen maar we hebben toch een opmerking bij de plannen voor het AZC. We hebben nu een amendement aangenomen om het nog voor twee jaar te doen. In de begroting zien we wel dat daar geboekt staat dat je elk jaar gewoon drie ton aan verdiensten binnenkrijgt. Dat zou betekenen, denk ik, maar nou ja, dat hebben we ook nagevraagd, dat denk ik niet alleen, dat je dus sowieso al zes ton te kort gaat hebben na die eerste twee jaar. En misschien, kijk, dat weten we niet, dat is wel echt koffiedik kijken, maar als het helemaal niet gaat gebeuren, je weet niet wat er dan, dat we een tekort hebben van 1,2 miljoen. Nou wil ik het helemaal niet over de inhoud hebben maar wat gaan we daarmee doen en is daar al over nagedacht door de wethouder financiën? Dat is de laatste vraag aan hem. Heel even de moties aflopen die we dus nu wel nog indienen. We dienen in de motie groen, we laten nog steeds het amendement parkeerreserve in stemming en we wachten heel even de tweede termijn af voor de motie die gaat over de subsidies.

De voorzitter: Ja, dan klopt onze administratie, heel goed. Dank u wel, mijnheer Van Dam. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Woudstra van D66.

Mevrouw Woudstra: Dank u wel, voorzitter. Ik zal dan ook blijven zitten nu iedereen het vanaf deze kant doet. De motie jeugd en sociaal domein onder ons thema thuis in Rijswijk. Dank voor de toelichting van de wethouder. We hebben gezien en gehoord nu wat er al gebeurt en we zien het vertrouwen, de komende staat van de jeugd, zien we naar uit die in het voorjaar gaat komen. Als de wethouder kan bevestigen dat we goed hebben begrepen dat de inzet is dat jongeren met een hulpvraag terecht kunnen in groepstrajecten en dus met jongeren in dezelfde situatie in gesprek kunnen, dan trekken we de motie samen met wat ze heeft toegelicht in. Goed om te horen dat er een kanskaart is, gaf de wethouder aan, met locaties voor wonen en zorg. We hebben die kanskaart of kanslocaties nog niet gezien dus kan de wethouder deze met de raad delen, vragen wij? Fijn dat is toegezegd om de bouwtitels in de Landgoederenzone, dat inzicht met ons te delen dan wel de kaarten daarvoor met ons te delen zodat we weten welke bebouwing er daar nog wel mogelijk is. Zodat we later wellicht ook bouwtitels kunnen clusteren, dan weet iedereen een beetje waar wij naar aan het kijken zijn. In mijn bijdrage ben ik ook ingegaan op hoe wij zien dat de Landgoederenzone gebruikt zou moeten worden. Gaan we graag nog over in gesprek met de raad. Bij het woononderzoek, waar ook een motie voor ligt, gaf de wethouder aan dat de 50.000 euro zowel voor het onderzoek is van haar woonbehoefte als het uitwerken van het programma dat mogelijk ook nodig is in het kader van de concept Wet regie op de volkshuisvesting. Hebben we dit nu goed begrepen? Dus krijgen we met die 50.000 euro niet alleen een woonbehoefteonderzoek maar ook het bijbehorende programma of hoe zit het? Met betrekking tot onze brede motie over biodiversiteit, goed te horen dat de wethouder, het college, de motie als steun in de rug ziet om ook in gesprekken met de andere partijen te gaan en dat u de motie omarmt als het gaat om de huidige initiatieven. We zijn ook blij dat u te zijner tijd ook voor heel Rijswijk natuurinclusief op een hoger plan wil brengen om tot uitvoering en bouwen, om daar u in te ondersteunen handhaven wij wel de motie.

De voorzitter: Welke motie handhaaft u?

Mevrouw Woudstra: Biodiversiteit

De voorzitter: Biodiversiteit, die handhaaft u.

Mevrouw Woudstra: Ja, die handhaven we.

De voorzitter: Die andere?

Mevrouw Woudstra: Moet er nog eerst antwoord op worden gegeven. Kansen in Rijswijk. D66 Rijswijk heeft in eerdere Kader- en begrotingsdebatten gevraagd om betere aansluiting tussen voorschoolse opvang en school. Op vragen van de PvdA gaf u aan daarop in te spelen en voor een Kansrijke Start is 50.000 euro beschikbaar. Graag horen we of we dat inderdaad goed hebben begrepen en de Kansrijke Start vinden we inderdaad een van de ketens die voorlopig doorgaat naar 2026. Als dat kan worden bevestigd, heel graag. Goed om te horen dat samen met ondernemers en scholen werk gemaakt wordt voor het beter sluiten van onderwijs en arbeidsmarkt. We hebben eerder gevraagd om beleid daarin, dat hebben we inmiddels. Want wij zien dat onze jeugd ook recht heeft op onderwijs waarmee ze ook echt hier in Rijswijk aan de slag kunnen. En daar is echt nog wel in de regio en hier een slag te slaan, maken en denkwerk ook in onze regio daar werk in te houden. Nu zijn we nieuwsgierig, wat zijn de reacties van om scholen en bedrijfsleven en wanneer krijgt de raad meer informatie over defecten van dit beleid? Is er bijvoorbeeld al een evaluatie gepland en kunt u daar iets meer over zeggen? Bij de uitleg over de tweede halfjaarreportage hoorden we met betrekking tot scholen ook dat een deel van de contracten voor energie via de gemeente loopt. Waardoor nu soms zowel voor de gemeente er administratieve lasten zijn als dat er financiële zorgen zijn bij scholen over de hoogte van hun energielasten. Kan de wethouder aangeven wat kan worden gedaan om te zorgen voor een betere aanpak voor scholen en gemeenten en dat we dubbele administratie kunnen voorkomen en worden hier al maatregelen op genomen? Wat voor acties gaat u ondernemen om fase 2 van het versterken van de Landgoederenzone op het gebied van biodiversiteit en natuur te doen? We waren wat verrast door het antwoord op de eerdere motie van Wij dat er nu mogelijk dan niks gebeurt dus we horen daar graag nog het vervolg op. De groenblauwe schoolpleinen. De wethouder gaf aan dat de schoolomgeving onderdeel is van het beschikbare budget. Mogelijk is dat niet overal bekend gezien de reacties die we krijgen. Het verzoek aan het college om de schoolomgeving, dat de schoolomgeving daar onderdeel van is dus ook inclusief een groen en blauw schoolplein, ook actief aan te geven bij de schoolbesturen zodat dit niet als sluijpost bij een verbouwing of een renovatie naar voren komt. Samen in Rijswijk. Er is eerst gekeken naar bezuinigingen en het blijven voldoen aan de afspraken en toezeggingen. Daarnaast is er in deze begroting ook een lastenstijging. Dank voor de heldere antwoorden van de wethouder daarop en goed dat er goed gekeken wordt naar eigen kosten. Daar zullen we scherp op blijven letten en die motie, zoals u weet, ondersteunen wij dan ook. In het verlengde van berekenbare uitgaven en het zorgen dat een lastenstijging is gekoppeld aan het bedoeld beleid en de beleidseffecten, steunen we ook het amendement van BvR over de parkeertarieven. Over de mantelzorg. We hebben gehoord dat de mantelzorgdag en de mantelzorglunch blijft. Dat met mantelzorgers gesproken is over wat zij prettig vinden aan ondersteuning en de aandacht die ze krijgen. Daarmee blijft de ondersteuning en de waardering vanuit de gemeente voor mantelzorgers staan. De extra bon zouden we inderdaad een mooi gebaar vinden en graag willen behouden maar gezien de bezuinigingen die ook in het sociaal domein nodig zijn snappen we de keuze en zullen we de motie niet steunen. Dank voor het antwoord over digitale veiligheid en goed dat u de gemeenschappelijke voorziening van de VNG noemt. Zou er richting Kaderdebat meer zicht gegeven kunnen worden in welke ontwikkelingen rondom de gemeenschappelijke digitale voorziening ook tot minder kosten kunnen gaan leiden? Bijvoorbeeld in verband met minder werk voor onze ambtenaren zodat we als raad daar ook zicht op hebben.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk en mijnheer Weterings, wilt u graag aandacht geven aan uw collega-raadslid mevrouw Woudstra?

De heer Weterings: Sorry, voorzitter, ik dacht dat ze klaar was. Sorry. Ik hoorde haar niet meer dus.

Mevrouw Woudstra: Ja, ik wacht wel even tot iedereen weer erbij is. Lachgas. Dank voor het voorstel van PG&R over de mogelijke subsidie. We begrijpen van het college dat lachgas niet onder deze subsidie betaald kan worden. Voor het dumpen van afval zijn er boetes, RB had het daarover en wilde dat mogelijk wijzigen. Het lijkt ons goed dat bij de APV te bespreken zodat we dat ook kunnen meenemen bij alle boetes in het algemeen. Daarom zullen we dus nu niet meegaan in de motie maar mogelijk kan de motie aangehouden worden of kunnen we het er bij de APV, Algemene Plaatselijke Verordening waar we ook boetes vaststellen, verder over hebben. De beleidsnemers voor de terrassen. Dank voor de beantwoording. Inderdaad, het is beleid omdat we nu niet een precario hebben voor de terrassen, maar we hebben ook beleid om te betalen voor de ruimte van de gemeente op verschillende onderdelen. We willen graag die twee beleidsuitgangspunten naast elkaar leggen. Dus inderdaad het verzoek om een groeipad waarbij we graag het voorbeeld van Rotterdam nog mee willen geven, die bijvoorbeeld 20 en 30 vierkante meter terrassen met eigen tarieven heeft naargelang de grootte dus. Dank voor uw aandacht en samen zijn we thuis in Rijswijk, waar iedereen kansen krijgt.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Dan geef ik graag het woord aan de heer Loof van de Rijswijkse VVD.

De heer Loof: Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik ga niet herhalen wat ik in eerste termijn heb gezegd. Ik denk dat het college ons duidelijk heeft gehoord. Er ligt een stevige opgave en wij verwachten ook een stevig pakket. Daar wil ik wat dat betreft het op dat punt laten. Ik heb persoonlijk, persoonlijk, mijn fractie is persoonlijk nog aangesproken op enkele punten dus daar zal ik zo nog op terugkomen maar eerst de moties. Wij handhaven onze moties en amendementen dus dat is de motie externe inhuur, de motie structureel gezonde financiën, amendement afvalstoffenheffing en amendement, nee, ja, jawel, o ja, niet parkeren maar die is in principe van BvR als eerste indiener. Dus die dienen wij gewoon in. Waarbij bij de motie externe inhuur in de tussentijd ook nog twee ondertekenaars bij zijn gekomen namelijk Rijswijks Belang en Wij. Rijswijk. Bij structureel gezonde financiën komt nog Wij. Rijswijk. Om daar dan maar ook nog bij stil te staan. Ja, u mag meetekenen. Bij deze, het is geregeld. Ik wil wel even gezegd hebben, kijk, u zag dat er van tevoren al best wat partijen onder stonden dus het was ook wel eventjes, nou ja, dan moet je ook een beetje realen en dealen om daar een goede tekst waar iedereen achter staat op te krijgen. Dus daarom duurde het ook wat langer, al hadden we het misschien wat eerder kunnen sturen maar in het vervolg. Ik heb hem wel gestuurd namelijk naar de fractievoorzitter maar altijd natuurlijk bereid om daarover mee te denken allebei de kanten op. Ik vind het fijn om te zien dat u uw moties daarvoor intrekt en dan achter deze komt staan. Ik denk dat dat ook een veel sterker en duidelijker signaal afgeeft naar het college dus bedankt daarvoor. U stelde mij, ja, het is alweer bijna vijf uur geleden maar het is, niet alle VVD'ers hebben een slecht geheugen. U stelde een vraag bij de parkeerreserves. Daar wilde ik bij zeggen dat, ja, u zei dat die werd geschrapt maar dat is niet zo, het is vrijgefallen naar de algemene reserves. Wat ons betreft, ja, u noemde net een regel dat we het alleen voor mobiliteitsdingen gebruikte, dat was een standpunt inderdaad wat wij innamen en die door iedereen werd gevolgd. Dus, nou ja, zo ziet u maar hoever de invloed soms reikt maar het was geen vaste regel an sich. Maar ik denk dat dit wel de mogelijkheid geeft om integrale afwegingen te maken nu het in algemene reserves zit. Daar hoort ook investeringen en infrastructuur bij dus het feit dat nu de parkeerreserves is vrijgefallen betekent niet wat ons betreft dat daarmee ook investeringen in infrastructuur minder aandacht of minder prioriteit hebben. Dat hebben ze wat ons betreft nog steeds, we kunnen het nu alleen integraal afwegen kijkend naar alles binnen zo'n begroting. Maar toch, maar toch ...

De voorzitter: Mijnheer Loof, ik zie dat mijnheer Van Dam u wil interrumperen.

De heer Loof: Dat dacht ik al.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Ja, nee, bedankt voor het antwoord in ieder geval daarop. Fijn ook om te horen dat het niet minder aandacht heeft bij de VVD dus top. Alleen met deze wijziging hadden we voorheen echt een specifiek potje voor die wegen, voor dat parkeren om juist investeringen te doen. En ik, ja, onze afweging daarin is wel dat juist die investeringen nu meer dan ooit relevant zijn zeg maar. Misschien nog relevanter zelfs dan toen we deze regeling zeg maar vaststelden. En dan juist op dit moment kiezen we ervoor om dat, nou ja, dan vrij te laten vallen, zoals u het correct inderdaad zegt. Dat is iets wat wij gewoon heel risicovol vinden omdat we juist daarin moeten investeren. En ja, daarin hoopte ik wel op de steun van de Rijswijkse VVD. Maar ja, als u daarin een andere afweging maakt dan vind ik dat wel heel jammer want we moeten toch op een gegeven moment ook oplossingen gaan bieden voor de punten die ik in mijn eerste termijn heb genoemd.

De voorzitter: Mijnheer Loof, wilt u daarop reageren?

De heer Loof: Ja, ik zal kort reageren en dan zie ik een hand aan de linkerkant. Het is toch bijzonder wat in een interruptie allemaal aan woorden in de mond kan worden gelegd want ik heb niet gezegd dat we infrastructuur en dergelijke niet meer belangrijk vinden. Ik zeg alleen dat we nu integraal kunnen afwegen hoe we die keuze maken. Wij waren ook wel een beetje klaar met al die verschillende potjes, vandaar ook een eerdere motie natuurlijk, kijk eens naar die reserves, al die bestemmingsreserves. Dus in die zin denk ik dat het wel goed is dat dit is gebeurd omdat we nu integraal kunnen kijken waar wat de Rijswijkse VVD betreft infrastructuur nog steeds een hele belangrijke rol speelt.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Dan geef ik graag het woord aan mijnheer Weterings, die wilde u ook interrumperen.

De heer Weterings: Ja, dank, voorzitter. De heer Loof, VVD, noemde ons in zijn begin van zijn tweede termijn.

De voorzitter: Mijnheer Weterings, gaat u verder.

De heer Weterings: De heer Loof benoemde ons in het begin van zijn tweede termijn.

De voorzitter: Mijnheer Weterings is bezig met een interruptie.

De heer Weterings: En de heer Loof benoemde ons in zijn eerste termijn of tweede termijn, in het begin van zijn tweede termijn omtrent de motie externe inhuur. Dat klopt, wij wilden inderdaad meetekenen. We zijn eigenlijk heel blij dat Beter voor Rijswijk en D66 ook het licht hebben gezien. Want een identieke motie met dezelfde strekking is op 9-11-2021 ingediend door Rijswijks Belang en GroenLinks alleen kreeg geen steun van Beter voor Rijswijk en D66. Dus top dat jullie het licht hebben gezien en wel drie jaar te laat, we hadden allang wat aan die instroom kunnen doen. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Weterings, dit is een korte interruptie. Dan geef ik het woord weer terug aan mijnheer Loof of wilt u, mijnheer Van Enk, wilt u niet meer interrumperen?

De heer Van Enk: Voorzitter, ik had een interruptie voor de heer Loof.

De heer Loof: Dat snap ik maar mijnheer Weterings was eerder dan u.

De heer Van Enk: O, ik dacht dat die al een termijn had gehad. Dan ben ik abus.

De voorzitter: Mijnheer Weterings heeft al zijn tweede termijn gehad.

De heer Van Enk: Dan maak ik mijn interruptie aan de heer Loof. De heer Loof had het over de parkeerreserve, dat het maar eens uit moest zijn met al die potjes. En ja, dan weet ik gewoon niet wat ik hoor want in het begin van deze raadsperiode nog was zijn voorganger altijd een van de meest grote uitgesproken voorstanders van het apart houden van de opbrengsten van de parkeergelden. Dat hebben we alle vorige perioden gedaan en daar was de VVD altijd een enorme trekker van, dat mocht absoluut nooit als melkkoe worden gebruikt. Dit is een draai van de VVD, nou, die kunnen ze misschien aan hele nieuwe raadsleden uitleggen maar aan de burger die ervoor opdraait volgens mij totaal niet en zeker niet aan hun eigen achterban. Kan mijnheer Loof uitleggen waarom zo'n grote draai nu ineens?

De voorzitter: Mijnheer Loof, wilt u daarop reageren?

De heer Loof: Ja, dank voorzitter. Ik denk dat ik net duidelijk heb gezegd dat wij het nu belangrijk vinden om een integrale afweging te kunnen maken. Ik zag, wij zagen een potje wat heel vol was en eigenlijk ook steeds meer groeide maar waar eigenlijk toch te weinig mee gedaan werd. Eigenlijk was het zover afgekaderd dat er te weinig mee gebeurde. Wat ons betreft kunnen we op deze manier, nou, ik ga weer het integraal gebruiken, doordat het nu is vrijgevallen kunnen we integraal die afweging maken. Ik denk dat het geld ook veel betere manier tot zijn recht komt. En laat maar aan mij over hoe ik dat aan mijn achterban uitleg. Die motie die oproept tot minder, die oproept tot een kleinere overheid hier zo die de parkeertarieven verlaagt, ik denk dat mijn achterban daar heel erg tevreden mee zal zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Ik dacht dat ik mevrouw Woudstra ook had gezien of, ja toch? Is over. Dan mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Ja, toch nog één keer. Kijk, u zegt, integrale afwegingen maken. Maar als u het daadwerkelijk zo belangrijk vindt dat we die investeringen gaan doen, en waarvan u ook zegt van, joh, dat potje is heel vol, dan is dit juist, deze keuze om dit te doen dat is een enorm risico. Dan zou je dat niet moeten willen toch? Want als je zegt dat je wegen belangrijk vindt en we hebben daar nu een apart potje voor wat je daar juist voor kan investeren, dan is het juist hartstikke verstandig om dat potje te laten. Als je echt vindt dat aanpassingen aan infrastructuur belangrijk zijn, dan moet je hem echt niet laten vrijvallen. Dus dan zou ik bij deze nogmaals de oproep doen om dan ons amendement wel te steunen. En niet, want u zegt, integrale afweging, dat is waar ik de hele tijd op aansla. Ja, dat is waar, nu moet zeg maar deze gelden die we straks misschien voor een Beatrixlaan willen gebruiken of voor een Haagweg of weet ik veel waar, daar moet dan bijkomen dat we een afweging moeten maken. Maar hoe zit het dan met jeugdzorg? Misschien moeten we het niet beter daaraan uitbesteden terwijl dat voorheen totaal niet het geval was. Dus dan, als u meent wat u zegt, laat dan het potje in stand en stem mee met het amendement.

De voorzitter: Mijnheer Loof. En het was uw laatste interruptie, mijnheer Van Dam

De heer Loof: Dank, voorzitter. Ik heb vertrouwen in deze raad dat die een goede afweging zal maken over investering instructeur. Aan mijn overtuigingskracht zal het niet liggen, ik zal daar altijd mijn best voor doen. Politiek gezien vind ik het ook wel eigenlijk terecht dat je niet een potje hebt die zo afgebakend is dat een politieke keuze, als er een meerderheid hier is in deze raad, eerst nog een horde moet nemen om een bestemming of een potje af te schaffen voordat ze dat geld kunnen besteden. Ik denk dat dit een veel, zowel politiek gezien veel zuiverder manier is om zulke integrale afwegingen te maken. Ik ga ervoor blijven zorgen dat die afweging ook in het voordeel gaat uitvallen van infrastructurele investeringen. Yes? Dank, voorzitter. Dan ga ik weer even verder als u het niet erg vindt over de motie externe inhuur. Daar wil ik toch wel even duidelijk zeggen, er ligt gewoon een simpele ambitie die ook in deze raad duidelijk is uitgesproken en met een zeer duidelijke

meerderheid als ondertekenaar onder deze motie. Maak dat inzichtelijk, gebruik ook die 30 procent erbij. En dan is het aan de raad uiteindelijk, we vragen namelijk zeer inzichtelijk op heel veel punten vragen we het inzichtelijk en dan is het aan de raad om een keuze te maken. Moties zijn altijd inspanningen dus ik ga er inderdaad vanuit dat u zich inspant maar wij willen ook wel echt dat er ook wordt gekeken naar zo'n 30 procent. En uiteindelijk beslist de raad wanneer dat eenmaal voor ons neus ligt op welke manier en hoe we dat willen gaan doen.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk wil u interromperen. Uw laatste interruptie.

De heer Van Enk: Ja, dan vraag ik aan de heer Loof waarom dan niet nu meteen boter bij de vis? We stellen vanavond een begroting vast. We weten allemaal dat de taakstelling dit jaar niet helemaal gelukt is. Er lukken dingen wel heb ik gezegd, ik ben ook positief over dingen die er in het college gebeuren maar ook dingen niet. En dan hebben we in een motie twee ton vast ingerekend voor het komende jaar. Waarom steunt u dat dan niet? Waarom maar moties blijven indienen met allemaal toekomstmuziek en rapportages die erin staan, rapportageplichten. Er is net een motie ingetrokken over rapportageplicht. Waarom niet gewoon boter bij de vis? We stellen vanavond die begroting vast, doe nou mee.

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof: Dank, voorzitter. Ik ga hier niet rücksichtslos mensen die zijn ingehuurd in één avond deze klik ontslaan door nu te zeggen van, in deze begroting schrappen we het meteen. Ik wil dat inzichtelijk hebben, dan kunnen we een goede afgewogen keuze maken. En ja, het heeft wat externe inhuur betreft echt te lang geduurd. Ik kan sommige partijen in deze raad niet verwijten dat ze geen moeite hebben gedaan. Mijnheer Wetering zei het net al, het is vaker langsgekomen. Er is nooit een meerderheid voor geweest en ik zie die nu wel dus ik ben blij dat we daar nu eindelijk stappen in kunnen zetten. Dan wil ik graag op enkele moties wil ik ook wel wat meer informatie van het college. Bijvoorbeeld de motie biodiversiteit, daar wil ik graag wel wat daar eventuele gevolgen van zijn in de grex. Ik hoorde de wethouder tegelijkertijd zeggen, eigenlijk doen we dit allemaal al. Als dat ook nog eens, daarom staan we er niet per se heel positief tegenover, om die reden al, maar ik wil ook wel horen wat eventuele inzichten zijn die gegeven kunnen worden voor de grex op dat punt. De motie over de boa's, de twee boa's wil ik graag weten hoe dit nou precies zit? Want de raad heeft hier wel eens om gevraagd. Wat is nou precies de achtergrond hiervan dat deze nu worden, dat dit nu niet wordt ingevuld? Zijn dat vacatures die niet gevuld kunnen worden, liepen ze eigenlijk wel rond of waren het dus gewoon niet ingevulde vacatures die eigenlijk op papier er alleen maar stonden? Ik zie wel, de dekking ben ik niet heel tevreden mee in de motie die oproept om die boa's te behouden, die is ook niet structureel. Maar ik wil sowieso wel horen van het college wat nou precies de achtergrond is van die boa's en het schrappen daarvan. De motie, doorgaan met wat werkt, daar wil ik bij aangeven dat we daar niet in gaan meestemmen. Nee, de motie werkt is, nee, daar wil ik graag nog weten van de wethouder, wat is nou precies het causaal verband met wat hierin wordt voorgesteld en levert het ook echt wat op? De motie is er heel positief over en dat wil ik best geloven maar ik wil het ook nog wel van de wethouder horen en ik wil ook graag dat causaal verband zien tussen wat er in die motie staat. We doen dit, nieuw beleid, of we gaan het anders aanpakken, wat is daar dan het gevolg van? De motie jeugdzorg focus, dat was de andere, die zullen we niet in meestemmen. De kosten voor jeugdzorg zitten niet per definitie in die groep en daarnaast en ook belangrijker is het prioriteringsmechanisme. Dat is zeer discutabel, vinden wij. Alleenstaande armlastige met kansen op de arbeidsmarkt worden hier langer weerhouden van een schuldsaneringstraject. Preventie op de jeugdzorg zijn wij zeker voor maar niet over de rug van een even andere kwetsbare groep. Dus bij die heb ik dat gezegd, dat gezegd. Dan de brug, de bietenbrug. De wethouder vroeg mij, wat is nou precies het traject wat ik voor mij zie? Ik zou de wethouder in ieder geval willen vragen, kom

alsjeblijft met die RIB voordat het college dat eindbesluit neemt, we gaan echt met realisatie verder. Zelf heb ik voor mij als er een RIB ligt, dan komt dat op de lijst voor het forum. Dan zal ik hem daar agenderen en dan hoop ik dat er daar steun voor is om het te bespreken. Dan zal ik mij verder beraden op verdere stappen om daar nog, wat daar nog kan worden gedaan. Ik verwijt het mezelf ook wel een beetje dat ik bij het Kaderdebat niet met een duidelijk inzichtelijk alternatief ben gekomen die ik nu wel inzie namelijk, die zorgen over verkeersveiligheid en kijken naar die twee kruispunten. Dat had ik eigenlijk toen moeten doen maar dat doe ik op deze manier nu want ik denk dat het wel een veel efficiëntere, makkelijkere, betere manier is om en fietsers en voetgangers in Rijswijk Buiten verkeersveiliger te laten bewegen. Maar ook op een veel efficiëntere manier zonder een brug waarvan ik echt bang ben dat het een architectonische puist gaat worden op de Prinses Beatrixlaan. Maar ik zou dus graag wel die RIB-brief willen ontvangen dus ik hoop dat de wethouder dat kan toezeggen en dan kunnen we in het forum daar nog een discussie over voeren. Dan heb ik denk ik bijna alles gezegd. Rijswijks Belang vroeg mij op het einde nog iets over het amendement van de afvalstoffenheffing. Kijk, de wethouder heeft het net ook al aangegeven hoe dit systeem is. Laat ik eerlijk zijn, met dit amendement nemen we ook wel een klein gokje. Ik gok erop dat die bodemprocedure richting de staat, dat gemeenten en afvalverwerkers daar aan het langste eind gaan trekken en wij dus compensatie gaan krijgen voor de verwerking hiervan. Weet ik niet zeker, is een klein gokje. Daarom doen we het ook alleen maar voor 2025. Daarna wordt het er wel gewoon in verwerkt dus dat is wel vind ik wel een groot verschil. Eigenlijk doen we het een jaar incidenteel en daarna wordt het gewoon structureel verwerkt. Maar wat ik belangrijker vind aan deze dekking is dat het wel, nou ja, de wethouder zei het al, binnen het systeem blijft. Het is alsof ik iets in een machine doe, ik krijg iets uit die machine en ik doe het er eigenlijk weer in terug. Dat vind ik op dit moment belangrijk omdat die afvalstoffenheffing hoog is en op deze manier kunnen we toch ietsje dempen. En dat vind ik principieel ook juist omdat we deze meevaller hebben omdat inwoners zo goed hebben het plastic hebben gescheiden. Ik maak heel even mijn zin af. Op deze manier kunnen we dat goede bedrag vind ik gedrag ook belonen. Dus dat was de redenering erbij. En laatste zin, uw dekking bij afvalstoffenheffing, die kan echt niet om maar gewoon het overschot ervoor te gebruiken. Dat vind ik wel kwalijk.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Koegler u wil interrumpen. Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, die had de heer Loof vast wel verwacht. Als het gaat over de dekking over de PMD-opbrengsten, bent u het met me eens dat als u die niet in de egalisatiereserve stopt en hiervoor de dekking gebruikt, dat ze dan naar de algemene reserve gaan. En dat is eigenlijk uiteindelijk ook gewoon, of je nou een begrotingsoverschot dit jaar pakt in 2025 of je haalt het van de algemene reserve volgend jaar af, ziet u daar echt onderscheid in? Dus nou ja, dat wou ik aan u vragen.

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof: Ja, dank, voorzitter. Nee, ik snap wat u zegt. Persoonlijk zou ik ook wel voor een langdurige egalisatie zijn. Juist om dit soort meevallers die we binnen hebben gekregen door belastingen ook op een manier weer terug te kunnen geven aan inwoners. En ja, normaal zou het naar de algemene reserve gaan maar dat is nu, dat is hoe het systeem nu werkt. Ik zou het liever anders zien maar ik zag dit potje en ik dacht, nou, vanuit die principiële gedachten, we kunnen nu iets teruggeven waar inwoners dus eigenlijk al voor hebben betaald en in 2025 kunnen we dat dus weer ietsje teruggeven dacht ik, nou ja, why not? Wat ik wel, want u heeft een amendement over, u noemde het namelijk principes overboord gooien over het amendement afvalstoffenheffing. Wat ik echt principes overboord geven vind is, en dat had ik niet, moet ik toch, dan kijk ik toch eigenlijk naar mevrouw Kames, niet van mevrouw Kames verwacht dat zo makkelijk die toeristenbelasting wordt

verhoogd en dat we daarmee hoteliers gaan raken. Ondernemers, Rijswijkse ondernemers en die worden gewoon als een pinautomaat hier gebruikt. Ik had dat echt niet verwacht en dat vind ik echt wel jammer.

De voorzitter: U daagt mevrouw Koegler uit. Mevrouw Koegler, wilt u daarop reageren?

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, daar wil ik heel graag op reageren, ook namens mevrouw Kames. Kijk, toeristenbelasting wordt geheven van degene die overnacht in het hotel. Die draagt de toeristenbelasting af aan het hotel en het hotel draagt vervolgens de belasting af aan de gemeente. Daarmee pakken we helemaal niks af van de hoteleigenaren. Hooguit de prijzen die ze op hun website ingeven zijn inclusief toeristenbelasting en in plaats van 68 euro wordt het nu 69 euro. Maar laat duidelijk wezen dat wij niks van de ondernemers afpakken, geen euro, mijnheer Loof.

De voorzitter: Mijnheer Loof, wilt u daarop reageren?

De heer Loof: Dank, voorzitter. Ik denk, ik hoop dat u het begrip prijselasticiteit begrijpt en dus als dit omhooggaat dan komen er minder mensen waardoor die ondernemers minder binnenkrijgen. Dit is echt ondernemers gewoon pesten.

De voorzitter: Mevrouw Koegler, uw laatste interruptie.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, mijn laatste interruptie. En fijn om hem toch even te maken. Kijk, één euro verschil, mijnheer Loof, ik weet niet hoe u kijkt naar hotelprijzen maar als u een hotelovernachting in Rijswijk zoekt maakt het toch geen verschil of u 68 euro of 69 euro moet betalen? De enkeling die dan de hotelovernachting laat zitten, volgens mij hebben we daar geen verlies aan. En daar komt ook bij dat onze hotels grotendeels vol zitten met bijzondere doelgroepen zoals Oekraïners, vluchtelingen en dergelijke. Is echt een non-argument wat u geeft.

De voorzitter: Mijnheer Loof.

De heer Loof: Nou, ik constateer alleen dat Rijswijk Belang een pinautomaat heeft gevonden bij ondernemers in Rijswijk en daar laat ik het bij. Voorzitter, ik denk dat ik dan wel als ik zo om me heen kijk wel alles heb gezegd. Het laatste deel moet mij nog van het hart en dat is ook deels omdat de heer Van Dam geen interrupties meer heeft. Wij, Rijswijk heeft het steeds over gezond met financiën overgaan. Maar ik wil u er toch weer aan herinneren en vragen aan de tweede woordvoerder misschien, waarom stemt Wij, steeds in met wel miljoenenprojecten? De loopbrug, Marimbahal, Bos- en Parkloper, de sportaccommodatie Elsenburg. Elke keer als u de kans heeft, en soms bent u oprecht net dat randje van de meerderheid of niet bij dingen die heel veel geld kosten, gaat u toch mee met die projecten die geld kosten. Ik snap dat oprecht niet. De Bos- en Parkloper is daar een heel goed voorbeeld van. Daar was u gewoon de fractie die ervoor heeft gezorgd dat we daar miljoenen aan gaan weggeven. Ik weet dat er partijen zijn die daar heel blij mee zijn maar die verwijt ik niks maar u verwijt ik dat wel. En dat is mijn termijn, voorzitter.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Zoghbi gaat reageren als financieel woordvoerder van de fractie.

De heer Zoghbi: Dank u wel, voorzitter. Ja, daar wil ik zeker op reageren. Dat laatste, dat was een investering in groen en daar staan wij, zoals we ook de motie hebben ingediend, voor. Als de heer Loof goed heeft opgelet afgelopen periode en even terug gaat kijken naar ons stemgedrag dan zult u vast zien dat wij niet overal hebben ingestemd om geld uit te geven.

De voorzitter: Dank u wel. Wilt u verdergaan, mijnheer Loof. U was klaar?

De heer Loof: Ik wilde een klein ... Het was alleen maar op de projecten die ettelijke miljoenen kostte. Maar inderdaad niet op alles, u heeft gelijk. Nu ben ik echt klaar, ja.

De voorzitter: Prima, dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Van Enk van het CDA.

De heer Van Enk: Dank u wel, voorzitter. Ja, vanavond krijg ik een beetje de indruk dat als we een Kaderdebat voeren dat we dan de kaders voor de begroting vaststellen, dat leek mij altijd de bedoeling. En als dan de begroting ter besluitvorming voorligt dan dienen we allemaal moties in om bij het volgende Kaderdebat besluiten te nemen. Dat is iets waar ik in mijn eerste termijn al een beetje voor waarschuwde want ik kan door alle moties bijna het bos niet meer zien. Maar ze hebben allemaal de strekking om het college te vragen om nog eens ergens naar te kijken of nog eens een poging te doen om iets te bezuinigen of desnoods dan maar wat te rapporteren over de voortgang. Ja, een enkel geval als de wethouder zegt, nou, dat rapporteren, dat kost veel tijd, dan trekken we dat zelfs in. En wat blijft er dan over vanavond? Dan blijft er dus een begroting over, een raadsvoorstel waarvan je dan met je goede fatsoen probeert als CDA een handreiking te doen naar dit college om daar een wat steviger financiële bodem onder te leggen. En dan kun je van mening verschillen hoe je de noodzaak daarvan inschat. Wij denken dat die noodzaak enorm sterk aanwezig is. Maar ook als je denkt van, nou ja, het kan eigenlijk geen kwaad want met zes ton overschot en dan gelet op de jaren hiervoor dat we dat nooit haalden de begroting, ja, dan kom je geheid op een fors verlies uit als je dat voortzet. En ja, dan hoor je de wethouder zelfs van financiën zeggen, dat is niet nodig hoor. Ik hoor hem zelfs zeggen, ja, zo'n amendement, ja, deze begroting is nou net helemaal met veel zorg in elkaar gezet dus dat maakt het allemaal wat lastig als we dat gaan veranderen. En die verwijst dan ook naar discussies bij het Kaderdebat, nota bene in de raad. Dat hadden raadsleden dan tegen mij moeten zeggen, niet de wethouder van financiën. Die krijgt de bezuinigingen zo aangereikt, 5 miljoen incidenteel en 3 miljoen structureel. En die heer Van 't Eind, de enige die op dat hele amendement in is gegaan en mijn visie daarin heeft tegengesproken, wat ik enorm waardeer. Maar hij wil nog daar wat over zeggen.

De voorzitter: Ja, de heer Van 't Eind, uw laatste interruptie.

De heer Van Enk: O, hij mag niet meer.

De heer Van 't Eind: Ja, zeker wel. Dit is mijn derde interruptie.

De voorzitter: Ja, we houden het goed bij hier.

De heer Van 't Eind: Mijn collega geeft al zijn drie interrupties aan mij. O, dat mag ook niet geloof ik. Nou ja, voorzitter, de heer Van Enk zei het natuurlijk zelf al wat ik in mijn reactie. Maar ja, dan verwacht ik misschien toch ook wel in het vervolg, voorzitter, want ik zie het amendement wel maar is de heer Van Enk het met mij eens dat een amendement waar je een kluwen van voorstellen doet waarvan de helft al een keer een felle politieke discussie heeft gehad en al een besluit over genomen is, waar de stellingen al over ingenomen zijn, die niet meer, wat ook niet gaat wijzigen, dat dat ook niet echt helpt. En bent u het met mij eens, is de heer Van Enk het mij eens dat als je daar dan ook nog allerlei voorstellen in stopt die echt, ik noemde de jeugdzorg al, echt fors zijn. Waarvan je niet weet wat voor een consequentie dat heeft op ongeveer de kwetsbaarste groep mensen, onze kinderen in deze stad, dat dat dan ook niet helpt. En zeker in ieder geval niet voor mij helpt om dan aan de hand van, om in ieder geval met dat amendement in te stemmen en dan te gaan zoeken in het amendement wat ik dan wel zou willen doen.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, wilt u daarop reageren? Het zijn eigenlijk twee vragen die u stelt.

De heer Van Enk: Ja, wat betreft de jeugdzorg, daar had de wethouder ook een ander argument. Die zei van, ja, dan moet het CDA ook uitkijken dat we met een goede argumentatie voor een taakstelling komen want anders accepteert de provincie dat ook niet. Dus daar kom ik ook zo op terug maar ook mede op grond van uw reactie inhoudelijk op de jeugdzorg. Wat de andere punten betreft moet je niet kijken, denken wij, van ja, wat kunnen we nog wel, wat kunnen we niet? Ons betoog is dat de situatie erom vraagt om meer financiële ruimte te creëren. Dan moet je dus ook over heel ingewikkelde compromissen durven heenstappen. Want dat waren compromissen die in een schorsing in de coalitiepartijen werden bedacht, ja, en dat kost bij nader inzien 1,7 miljoen. Voorzitter, dat kun je toch niet maken? Als je nu 4 miljoen lastenverlichting of lastenverzwaring structureel van onze burgers vraagt, ik begrijp dat niet. Maar goed, ik merk aan de reacties, vooral ook de reacties die er niet, zijn dat er geen animo is om hier vanavond een ander besluit te nemen dan exact dat wat er voorligt vanuit het college en dat betreuren wij. Dan zit er niks anders op dan al die moties, nou ja, zoveel mogelijk langs te gaan. Maar eerst over de jeugdzorg. Kijk, de heer Van 't Eind zit deze periode ook voor het eerst in de raad maar wij hebben de vorige periode in de raad heb ik ook iedere keer namens het CDA gevraagd om het stelsel binnen Rijswijk te wijzigen. En toen Den Haag de vorige periode al afhaakte uit de H10, het samenwerkingsverband, hebben wij gevraagd aan de wethouder, waarom stappen we niet op uit die H10? Waarom doen we niet hetzelfde als Den Haag? En dan hoorde je steeds, nou, we moeten nog maar afwachten want misschien kan het wettelijk niet, Den Haag wordt misschien teruggefloten door de regering. En zo zijn we nu drie jaar verder en al die tijd praten we hier, ook daar weer over moties en over onderzoeken en ook daar missen we elke daadkracht. En waarom ik denk dat het wel kan, omdat intussen in Den Haag, we hoeven niet op rapportages te wachten, maar we horen intussen van Den Haag dat de ervaring die er dit jaar mee is, dat die niet alleen een financieel voordeel heeft maar dat die ook vooral voor die kinderen die geholpen worden, de jeugd, ook een voordeel biedt. Want de truc is dat je dus in plaats van met 176 zorginstellingen waar een heleboel cowboys in zitten, zoals we nu weten, dat je die concentreert op vijf in één stichting. Dat die verantwoordelijkheid hebben voor een budget met een plafond, waar de VVD ook vijf jaar geleden al om vroeg. En dat die kinderen daardoor groepsgewijs worden geholpen en niet in allemaal individuele trajecten worden gestopt. Maar dat kinderen dus ook zien dat zij niet de enige zijn met problemen op social media, pestgedrag, wat dan ook, ongelukkig zijn, noem ik maar even algemeen. Dat is wat we missen in de hedendaagse jeugdzorg, veel te veel. En het andere voordeel wat ook uiteindelijk aan die kinderen ten goede komt, dat is dat daardoor de gemeente met die stichting exact inzage heeft in wat er aan hulp geboden wordt en gevraagd wordt en hoe dat uitwerkt. Dat kan door dat nieuwe systeem. En de minister heeft daar nog niks over gezegd en ook de staatssecretaris niet, het mag gewoon. Maar ik mis bij dit college, bij deze wethouder Bentvelzen totale belangstelling. En als ik vraag van, heeft u al gesproken met Den Haag en wat is de frequentie?

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, ik zat dat mevrouw Woudstra u wil interrumperen.

De heer Van Enk: Dan is het antwoord van de wethouder, nee, niks. Ik wacht nog een keer een rapportage af na drie jaar.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Nou, ik ben blij om te horen dat zoals ook in de vorige raad we met elkaar dus inderdaad zorgen maken. Dus u zegt het CDA maar volgens mij met VVD en D66 en meerdere in de vorige raadsperiode want wij zitten ook al wat langer, met een heel deel daar echt aandacht voor gevraagd. Ook voor de optie om het zelf te gaan doen in Den Haag. Ik heb daar ook toezeggingen op gehoord, zijn ook genoteerd, er wordt ook naar gevraagd. Ik heb inmiddels allerlei wijzigingen gezien, ook in de fora allerlei wijzigingen gehoord waar ik regelmatig bij ben, en de wethouder die ook horen

aangeven en betogen. U vroeg, hoe zit u erin? U heeft dat, u zegt, u reageert niet. Maar ik heb u gemaïld en we hebben elkaar net gesproken dus inderdaad, ik had nog geen tijd gehad om hier in de zaal op u te reageren op het voorgestelde amendement. Maar als u nu in het amendement zegt, ik ga 1 miljoen eraf halen, dan zien we ook niet wat er dan met dat effect gebeurt. Dus nu in een amendement rucksichtslos 1 miljoen eraf halen, daar zien wij niet van wat dat doet voor de preventie. Het is hier al aangehaald, het gaat ons om de toekomst, onze jeugd en daar moeten we zorgvuldig mee omgaan. U gaf ook aan, en dan ben ik blij om te horen, en die vraag hebben wij ook gesteld in onze moties zitten, hoe zit het met de groepsbenadering? Dus ik hoop dat u daar ons in steunt en ik hoop dat u daarop wil reageren.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Ja, volgens mij heeft mevrouw Woudstra net een motie ingetrokken. Maar nogmaals, het is een hele berg moties. Waar het mij om gaat is dat als we het dan zo eens zijn, waarom gebeurt het dan niet?

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Loof en mevrouw Van Maarseveen u ook wil interrumpen. Mijnheer Loof.

De heer Loof: Ja, voorzitter, dank. Ik kreeg hier toch een beetje het beeld, en dat vind ik wel onterecht naar de wethouder sociaal domein, alsof die achteroverleunt en niks doet op dit soort onderwerpen. Dit is een ongelooflijk taai dossier. Kan het soms wat meer? Ja. Kan er wat meer kosten af? Ja. Loopt de wethouder soms letterlijk tegen de muur aan als we dat vragen om het toch weer te proberen? Ook ja. Dus ik wil wel het beeld wegnemen alsof de wethouder hier op dit dossier niks doet. Ze doet ongelooflijk haar best en heeft daar ook wel resultaat in laten zien. Het kan altijd ietsjes meer maar ik wil wel het beeld wegnemen alsof ze niks doet of dat het college niks doet.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loof. Dan mevrouw Van Maarseveen.

Mevrouw Van Maarseveen: Dank u wel, voorzitter. Nou, mijnheer Loof haalde zojuist de woorden uit mijn mond. Ik wilde eigenlijk gewoon precies hetzelfde zeggen over onze wethouder die naar ons idee van onze fractie gewoon echt heel hard haar best doet op dit dossier. Daarnaast ben ik wel blij om te zien dat het CDA, mijnheer Van Enk zeg maar, nou ja, eigenlijk ook meegaat in hetgeen wat wij als GroenLinkse al jaren roepen, dat sommige dingen niet bij de markt belegd moeten worden en de zorgen voor onze kinderen moeten dus niet bij de markt belegd worden. Dus ik ben blij dat te horen. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, wilt u verdergaan met uw termijn?

De heer Van Enk: Ja, mevrouw Van Maarseveen hoort dat misschien voor het eerst maar dat was ik in de vorige periode met de fractie van GroenLinks ook altijd eens dus daar is geen enkel misverstand over. Mijn probleem is alleen, ja, en ik mag niks lelijks zeggen over een wethouder maar ik zeg alleen maar dat we niks bereiken aan resultaat. Het is ieder jaar weer een mededeling voorafgaand aan de raad, ja, er is weer een enorme overschrijding. En dan is het afgelopen tijd 2 miljoen extra, het jaar ervoor 5 miljoen extra en dat stapelt allemaal op. Dus als ik dan geen antwoord krijg op de vraag, hoe nou zijn we nu met Den Haag aan het overleggen voordat we opnieuw tweehonderd zorginstellingen gaan aanbesteden om over te stappen op hun model, misschien mee te gaan doen met hun stichting. Ja, als ik daar geen antwoord op hoor, hoe serieus moet ik de inspanning dan nemen? Ik wil langzamerhand geen discussie meer maar een keer resultaat.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, ik zie dat mevrouw Prenger u wil interrumpen.

Mevrouw Prenger: Ja, ik wil hier zeker even wat op zeggen. Dank u wel, voorzitter. Deze wethouder doet stinkend haar best maar soms kan je nou eenmaal geen ijzer met handen breken en heb je een lange adem nodig. En die hebben wij als raad en we hebben vertrouwen in onze wethouder. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, wilt u verdergaan met uw tweede termijn en aangeven welke moties u wel handhaaft.

De heer Van Enk: Nou, ik ben onder de indruk van het vertrouwen. En ook zeker van de brief die een uur voor deze vergadering nog aan de staatssecretaris is gestuurd of die nog het tekort van afgelopen jaar misschien wil toedekken in Rijswijk. We weten allemaal wat het antwoord daarop zal zijn. Ja, waar zal ik beginnen, waar zal ik eindigen? D66, de motie over biodiversiteit. Ja, ik vind het mooi want dat ging ook over Pasgeld maar dat is nu samengevoegd. Ook dat is een voorbeeld waar het CDA vorig jaar nog geprobeerd heeft het bestemmingsplan zo te wijzigen dat er duizend parkeerplaatsen binnenkwamen. Het zou ongelooflijk mooi zijn voor die biodiversiteit. Maar toen hoorde ik van D66 dat ze verdeeld waren, werd toen in de raad gezegd, en die hebben net niet meegestemd. Jammer want nu staat er weer iets over in een motie en dan denk ik, ja..

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, ik wil u niet onderbreken maar u heeft nog één minuut en ik wil van u graag weten wat u doet met uw moties.

De heer Van Enk: Ja, die handhaaf ik even voor om kort te zijn. Maar ik was bezig om te zeggen ...

De voorzitter: En uw amendement?

De heer Van Enk: Ook. Al die moties komen dus weer op de stapel zoals we gewend zijn, en dan zitten we eind van de raadsperiode. Ik weet nog, mevrouw Woudstra weet dat ook net als vorige keer, is zo'n stapel geworden met toezeggingen en die hebben we toen maar uiteindelijk volgens mij weggegooid. Zo gaat het dus met moties. En dat is wat we hier vanavond doen, heel veel praten en niks besluiten.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, u wil interrumpen?

Mevrouw Woudstra: Ja, als een partij op democratie wordt aangevallen en het één van haar hoofdthema's is, want zo beschouw ik wat de heer Van Enk ongeveer zegt, dat we hier voor niks zitten vanavond. Dat je moties net zo goed niet kan doen, dat we ook dus kennelijk er niet over met elkaar in discussie hoeven. Nee, we hebben onze motie overigens nog niet ingetrokken want ik wacht nog een antwoord van de wethouder af. En ik zie daadwerkelijk als wethouders hier antwoorden geven dat ik niet altijd moties daarover nog een keer in hoeft te dienen als zij ook de toezegging nakomen. Ik weet dat we daar ook samen een harde discussie over hebben maar zo negatief als de heer Van Enk het stelt ben ik niet over onze democratie, ben ik niet over onze stad, ben ik niet over ons college. En ja, we blijven dat controleren, ja, daar blijven we scherp op. Maar het blijft voor mij geen argument om zoals u nu aangeeft alsof we niks doen, alsof hier niks gebeurt, alsof hier niks verandert. Over de duizend parkeerplekken, inderdaad, soms willen wij ergens minder parkeerplekken, maar we kijken ook naar wat er mogelijk is. Volgens mij zijn er ook weer mooie uitspraken dat niet alles mogelijk is bij parkeerplekken. En ja, dan moeten we een afweging maken. Maar dan kun je nog steeds een afweging maken tussen de biodiversiteit en de rest en dat helpt ook als we daarover met elkaar in gesprek blijven.

De voorzitter: Dit was nog een langere interruptie. Dank u wel, mevrouw Woudstra.

De heer Van Enk: Een hele lange interruptie.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Maar om nog even bij hetzelfde voorbeeld te blijven naar mevrouw Woudstra. Dit punt van die biodiversiteit, zeker in Pasgeld lopen, daar is uw fractie, bij monde ook van de heer, nou ja, Dolmans ...

De voorzitter: Mijnheer Van Enk?

De heer Van Enk: ... is daar ook al verschillende keren natuurlijk heeft u dat aan de wethouder moeten vragen, omdat er te weinig in gebeurt. Laten we daar eerlijk in zijn. Dus daarom zeg ik, we zijn besluiteloos als we niet op dit soort momenten dat er een begroting ligt durven door te pakken. En ik geloof niet in deze eindeloze motie.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk, uw tijd is echt, ik ga u ... Uw tweede termijn is wat mij betreft nu afgerond. Dan ga ik door naar de Partij van de Arbeid. Mevrouw Van Nunen, geef ik u graag het woord.

Mevrouw Van Nunen: Ja, voorzitter, dank. Ik vind het lastig als je zo laat aan de beurt bent maar het is niet anders. Er is al zoveel voor je gezegd. Ik had willen interrumperen net maar ik dacht, ik kan het ook bewaren tot mijn tweede termijn. Ik ben regelmatig bij regiobijeenkomsten geweest over de jeugdzorg en jeugdhulp en dan blijkt hoe hardnekkig het dossier is in eigenlijk alle gemeenten, negen in dit geval. Mevrouw Van Schie is daar ook wel eens bij geweest, is daar getuige van geweest van ook best wel pittige discussies onderling en ook wel goede niet alleen voornemens maar acties die ook worden voorbereid. In die zin hoop ik dat we van de wethouder begin 2025 ook daadwerkelijk dan die acties zien. Daar heeft in ieder geval het servicebureau ons in toegezegd om daarmee met een goed concreet plan te komen. Dus ik zou willen oproepen ook naar het CDA, wacht daar in ieder geval ook nog even mee en ik hoop dat we daar ook in Rijswijk baat bij hebben. Voorzitter, ik ga even door naar mijn eigenlijke tweede termijn want de tijd is zo om natuurlijk. Ik hoorde de wethouder financiën zeggen dat we volgens de provincie goed bezig zijn, verstandig bezig zijn. En het lijkt een woordenspel te worden hoe zaken worden geïnterpreteerd tussen hem, het college zeg ik dan maar even, college en bijvoorbeeld inderdaad het CDA. Ik ga vooralsnog uit van de woorden die ik ook gelezen heb in de brief van de provincie en ga uit van een constructief overleg tussen gemeente en provincie over de voorgenomen bezuinigingen. Ik zie daar geen conflictsituatie in. Voorzitter, voor de Partij van de Arbeid is wat nu voorligt een gewoon afgewogen pakket van inkomsten en uitgaven en dat blijft voor de PvdA overeind. Niet iedere inwoner, wil ik dan maar even tegen de andere partijen zeggen die hier zo zwaar aan tillen aan deze begroting, wordt even zwaar getroffen door lastenverzwaring. Wat voor de Partij van de Arbeid in ieder geval overeenkomt met haar uitgangspunten. Niet onverantwoord bezuinigen op onze voorzieningen wou ik zeggen. En het woord cultuur, voorzitter, het is één keer gevallen geloof ik vanavond maar wordt dus eigenlijk veel te weinig gebruikt. Ik had het in mijn eigen bijdrage ook staan maar weer geschrapt vanwege tijdgebrek. Maar dat woord of die sector cultuur wordt regelmatig genoemd in harde bezuinigingen, alsof het voor onze inwoners van weinig waarde is. Dat wil ik namens de Partij van de Arbeid toch wel ten zeerste bestrijden. Voorzitter, het negatief scenario van Wij. Rijswijk in de eerste termijn was wat minder in de tweede termijn, waarvoor dank. En een Stadsvisie, wil ik de heer Van Dam zeggen, is geen statisch document maar is gewoon een groeidocument waarin we volgens de Partij van de Arbeid bezig zijn om dat document verder te ontwikkelen. En volgens de fractie, mijn fractie, is er sprake van een verantwoorde gezonde groei. Dan ga ik nog even in op een aantal amendementen en moties. Ik wil ook weer even naar de wethouder sociaal domein zeggen, ik zie welke grote inspanningen er in de Wmo gedaan worden, gepleegd worden bij de ambtelijke organisatie, bij onze eigen wethouder en misschien ook wel in onze raad met onze kritische vragen, ik ben er zelf daar één

van. Ik zie dat de urgentie gevoeld wordt bij wethouder en ambtelijk organisatie en bij raad. En volgens mij gaan we, zijn we stappen aan het zetten om daarin een goede balans te vinden tussen wachttijd en de uitkomst van een aanvraag. Dus in die zin ben ik blij dat de motie van D66 en BvR over kostenbesparing sociaal domein ingetrokken worden. Ik wil ook nog benadrukken, we hebben een sociale kaart, die is een goede richtingwijzer voor andere hulpverleners, andere welzijnsorganisaties die de Wmo kunnen ontlasten. Ik vertrouw even op de voortgang binnen de nieuwe aanpak Wmo. Dan nog een paar andere zaken. De Woonvisie. Nee, het woononderzoek waar Rijswijks Belang het over had. Het geeft volgens ons de kans om specifiek in te zoomen op de woonwensen in onze gemeente. Dus de PvdA kijkt in dit geval met veel interesse uit naar de uitkomst van ons specifiek Rijswijks woononderzoek. Graag de uitkomsten als die er zijn. Voor de Partij van de Arbeid is dit geen verspeelde inzet. Wij zijn blij met de voortzetting van de pilot statushouders aan het werk en we kijken uit naar meer info van de wethouder zoals toegezegd. Blijkbaar spreekt Rijswijks Belang andere mantelzorgers dan wij. Wij horen wel behoefte aan adviezen op vragen die mantelzorgers hebben. Bovendien kan de wethouder hierdoor ook beter inspelen op ondersteuningsvragen die er zijn, aanvullende zinvolle activiteiten ontwikkelen. Ook bijvoorbeeld voor onze inwoners, ik zeg het nog maar eens een keer, voorzitter, met dementie en hun naasten. Nou, doorgaan met dat werk. Ik ben blij met de positieve beoordeling door de wethouder. Ik interrumpeerde even in de beantwoording van de wethouder om meer informatie daarover. Ik hoor dat andere fracties ook zeggen. De steun goed voor deze motie, heb ik al gemerkt in de pauze en ik hoop op unanieme steun van u allen. Ja, wij steunen ook de motie van, nee, het amendement van de VVD voor incidentele teruggave aan inwoners vanuit extra opbrengsten uit de PMD. Ja, en die 30 procent externe inhuur, ik had het in mijn eerste termijn erover, wij hebben niet die motie meegetekend. En ik vraag het college nogmaals, is het verantwoord om in 2026 zo'n stringent percentage te noemen voor krimp in de externe inhuur nogmaals met de krimp ook in 2025 om een ander amendement te dekken? Ik vraag het nogmaals aan de portefeuillehouder. Voorzitter, iets over de consultatiebureaus en de signaleringsfunctie. Ik hoop toch dat er meer geld beschikbaar is vanuit SPUK dan die 46.000 euro die de wethouder noemde. Ik heb andere bedragen genoemd die ook vanuit de SPUK beschikbaar zijn. Ik hoor toch graag meer inzet voor de bijdrage en de signaleringsfunctie vanuit het consultatiebureau in het kader van mogelijke risico's of achterstanden.

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen, wilt u afronden? U bent in uw laatste minuut.

Mevrouw Van Nunen: Ja. Nou, de leegstandsmotie leegstand is stilstand steunen wij in gewijzigde vorm zoals aangekondigd door GroenLinks. We steunen ook wat GroenLinks aangeeft ten aanzien van het amendement en de vraag aan de wethouder omtrent de maatschappelijke voorziening The Orchard. Voorzitter, tot zover. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Nunen. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Harmsen van de ChristenUnie.

Mevrouw Harmsen: Dank u wel, voorzitter. In mijn tweede bijdrage kan ik niet alle moties behandelen. Ik heb een aantal medeondertekend en daar hoef ik ook niet verder op in te gaan. Maar ik wil nog op drie punten ingaan, isolatiefonds, de mantelzorgwaardering motie en mijn eigen motie. In de eerste plaats het isolatiefonds, het temporiseren daarvan. Het is inderdaad temporiseren, niet snijden. Maar het nadeel van temporiseren is dat van uitstel nogal eens afstel kan worden. Dit jaar is dan wel het fonds beloofd en gereserveerd zeg maar, maar het jaar daarna, ja, dat ziet er dan onzeker uit. Dan is er nog een moeite om het geld soms uit te geven in het isolatiefonds. Ik wil toch nog vragen de wethouder daar ook naar te kijken volgend jaar in de uitvoering ervan. Inwoners die nu een subsidieaanvraag doen voor isolatie zijn verplicht om al te wonen in een woning en de RVO-subsidie voor isolatie die gaat uit alleen van eigenaarschap, die vindt dat voldoende om subsidie op

isolatie te krijgen. Terwijl het vreemde is als je dus verhuist voor isolatie dan wil je, verhuist, dan wil je graag dan op dat moment isoleren. Wellicht kan de wethouder toezeggen om goed bij de uitvoering van deze isolatiesubsidie voor inwoners na te gaan. Misschien kunnen we op die manier toch het isolatiefonds goed op krijgen dit jaar. Punt twee is de mantelzorgwaardering motie. Ik wilde toch mij daar even hard voor maken. Het is namelijk een apart soort waardering, anders dan een lunch of een consulent is het een waardering die geen tijd vergt en het kan gebruikt worden voor zelfzorg. En dat is voor mantelzorgers die veel denken aan anderen een hele mooie manier om onze waardering voor hen duidelijk te maken. Er zijn ook een aantal mantelzorgers die zelf in de zorg werken, die dat juist extra nodig hebben. Dan mijn eigen motie, die wil ik graag indienen. Excuses voor mijn aandacht verslapping naar de heer '...'.

De voorzitter: De motie, jeugdzorg focus gezin in nood, die handhaaft u.

Mevrouw Harmsen: Ja, you had one motie en dan moet je ook opletten. Dank aan de wethouder voor de beantwoording en toezegging dat zij bij Den Haag op dit punt zeker zal onderzoeken. Twee andere partijen, Wij. Rijswijk en D66, hebben nu mede deze motie ondertekend en daarom wil ik deze motie indienen en niet aanhouden om ook te kijken wat de anderen ervan vinden. Van D66 heb ik net te horen gekregen dat de prioritering van kinderen, dat zij daar moeite mee hebben. Maar bedenk wel, het onderwerp is jeugd en jeugdzorg en het voorkomen van jeugdzorg, vandaar de keuze voor kinderen. Ja, kinderen zijn altijd een kostenpost, zijn geen belastingbetaler en werken niet, het is niet anders. Dat is alles, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Harmsen. Dan geef ik graag het woord aan de heer El Majjaoui van de Partij voor de Gelijkheid en Rechtvaardig.

De heer El Majjaoui: Ja, dank, voorzitter, voor het woord en dank de wethouder voor de beantwoording. Nou, goed, over de afvalheffingskorting, ja, goed, daar verschillen we enigszins van mening. Nou zijn twee amendementen ingediend en wij willen toch, wij vinden toch 7 procent toch een forse verhoging voor onze burgers want ja, de burgers, het zijn geen expats of gasten die een hotelovernachting hebben of rijkelui. Dus we blijven bij onze mening dat het toch fors is maar we houden de stemverhouding in de gaten dus ja, dan word ik in dit geval een beetje opportunist. Ik ga dankbaar gebruikmaken van mijn tweede termijn, voorzitter. De dienstverlening. Voorzitter, de dienstverlening van de gemeente wordt al enige tijd als matig beoordeeld, dit ondanks de nodige inzet om hier verbetering aan te brengen. Voorzitter, dit is voor onze fractie ook herkenbaar. Onze fractie ontvangt regelmatig klachten of signalen van inwoners dat het niet goed gesteld is met de dienstverlening. In sommige gevallen scheidt dit verwarring en onduidelijkheid voor de burgers. Ook moeilijk is dat om, hoe moeilijk is het om een dienst overzichtelijker te maken? Ja, voorzitter, goede communicatie, bereikbaarheid, toegankelijkheid, transparantie kunnen een bijdrage leveren aan de optimalisatie van dienstverlening. Ook voor onze medewerkers dient een goede dienstverlening een speerpunt te zijn. Zoals de VNG-voorzitter Jan van Zanen al zei moeten de gemeenten streven naar een excellente dienstverlening. Voorzitter, vraag, wanneer wordt er daadwerkelijk hier uitvoering aan gegeven? Onlangs heeft de raad een brief van de provincie Zuid-Holland ontvangen over de financiële ontwikkelingen. Zoals bekend zal de jaarrekening helaas met een negatief resultaat worden afgesloten. De provincie uit haar zorgen over de financiële positie waar Rijswijk in zal gaan verkeren. Daarom adviseert de provincie om een taakveldanalyse uit te voeren. Zo kan er inzicht worden verkregen in de beleidskeuzes die gemaakt worden met het doel de begroting in evenwicht te brengen. Ook adviseert de provincie te kijken naar een referentiegemeente om een vergelijking te maken tussen de lasten als gevolg van de beleidskeuzes. Een verklaring zal helpen om de juiste keuze te maken, zonder dat het ten koste gaat van onze inwoners. Voorzitter, om hier kracht bij te zetten heeft onze fractie samen met de fractie van het CDA de motie taakveldanalyse ingediend. Voorzitter,

onze gemeente draait op voor de kosten van de jeugdzorg en Wmo maar wordt daarvoor niet genoeg gecompenseerd door het Rijk. De kosten blijven maar stijgen en de inkomsten van het Rijk worden de komende jaren steeds lager en lager. Dan heb ik het niet over het ravijnjaar 2026. Onze inwoners hebben recht op een goede zorg en een goed en gezond leven. Het sociaal domein is daarom onmisbaar in het toegankelijk en betaalbaar houden van de zorg. Jammer dat dit kabinet de gemeente in een onmogelijke positie brengt om de taken uit te kunnen voeren. Alle gemeenten hebben namelijk te maken met dit disbalans in taken en middelen. Wij zijn hiervan niet uitgezonderd, helaas. Voorzitter, bent u bereid gezamenlijk dan via de VNG een blok te vormen tegen dit asociaal kabinetsbeleid? Tot slot willen wij het college opdragen middels de motie structureel gezonde financiën om de uitgaven beter te temperen en de financiering op orde te houden zonder dat het ten koste gaat van onze inwoners en in het bijzonder de kwetsbaren onder ons. Hierdoor hopen we meer financiële ruimte te creëren voor noodzakelijke en urgente uitgaven. Wat betreft de moties, voorzitter. Motie, doorgaan met wat werkt, wij staan achter het voortzetten van de financiering van de consulenten maatschappelijke participatie. Want voorzitter, werk vormt toch de ruggengraat van onze samenleving, met name als het gaat om de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt dus steun. We zijn ook blij dat er een tussentijdse evaluatie gaat plaatsvinden, daar zijn we ook heel blij mee om dat zinnetje toegevoegd te hebben. Motie, behoud mantelzorgwaardering. We zijn uitgebreid door de wethouder geïnformeerd, dank hiervoor. Dat de wethouder goed, ja, dat de wethouder dat een andere invulling gaat geven aan de casus mantelzorg, dat geloven we ook. Ons inziens is dat toch een verkapte bezuiniging maar toch, maar mocht Rijswijks Belang de motie in stemming brengen dan zullen wij voor stemmen en dan op basis van genoemde impulsen en het versterken van dit thema, wetende dat deze mensen van onschatbare waarde zijn. Motie, iedereen verdient een tweede kans, ook afvalbakken. Ja, voorzitter, onze fractie is tegen verspilling en voor hergebruik. Het is goed om gebruikte voorwerpen een nieuw leven in te laten blazen en het maakt niet uit waar dus steun. Leegstand in stilstand, nadat dit een bescheiden bijdrage gaat leveren tot het oplossen van een woningtekort, is het ook belangrijk om verpaupering tegen te gaan. Hiermee ook de leefbaarheid een impuls te geven, daarom steun. Motie, stook geen hout bij slechte luchtkwaliteit. Ja, voorzitter, als milieukundige weet ik dat dat effecten kan hebben op lange termijn voor de gezondheid maar ook acuut voor de chronische zieken. Naast stoffen zoals de PAK's en de PFOS en fijnstof komen ook veel giftige stoffen vrij, met name als het gaat om niet gecertificeerd hout en zonder keurmerk. Dus wij stemmen voor een bewustwordingscampagne. Motie, jeugdzorg focus gezinnen in nood, van de ChristenUnie, die gaan we uiteraard ook steunen. Want wij vinden dat arme en kwetsbare gezinnen voorrang moeten krijgen op het traject schuldhulpverlening, ook omdat bij de andere gemeenten dit traject tot goede resultaten heeft geleid. Kortom, steun. Tot zover, voorzitter, dank.

De heer Weterings: Voorzitter, ik wil graag ...

De voorzitter: Mijnheer Weterings, u heeft een laatste interruptie.

De heer Weterings: Met alle liefde. Ik had een vraag aan de heer El Majjaoui want hij steunt de motie over, ja, hoe je dat, de open haard te verbieden als ik het wat breder mag trekken. Hoeveel open haarden branden er in Rijswijk denkt u?

De voorzitter: Mijnheer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui: Nou, de motie behelst, via u voorzitter, behelst een bewustwordingscampagne. Dus als het maar één haard is of twee haarden, hoe, zijn dat één en twee bij slecht weer, om die opgestookt te krijgen. Dus wij steunen de motie puur alleen maar vanwege het feit dat dat een

bewustwordingscampagne vond. Ja, goed, want dan zou je een stook ... Ja, goed, daarom steunen wij dit.

De voorzitter: Ja, dat is een heldere reactie. Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Dan zijn we aan het einde van de tweede termijn. U heeft echt uitgebreid de tijd genomen, wel binnen de spreektijden maar door de vele interrupties en ook de financiële woordvoerders die ook interrupties hebben gepleegd is het wat langer geworden. Ik kijk even naar het college, is er behoefte aan een schorsing? Ja? Tien minuten, is dat voldoende? Een schorsing van tien minuten.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering en ik open de tweede termijn van het college. Ik wil graag het woord geven aan wethouder Van Damme. Ik vraag stilte en aandacht. Wilt u allen plaatsnemen? Ik wil de leden van het college vragen om vooral eigenlijk uitsluitend in te gaan op de openstaande vragen en reacties, mogelijke reflecties nog op de moties en amendementen. Wethouder Van Damme, ik geef u het woord.

De heer Van Damme: Ja, voorzitter, dank u wel. En dank ook voor het verzoek om daartoe te beperken. Ik ga toch even iets zeggen want ik proef bij uw raad brede overeenstemming over de voorliggende begroting. De stemming moet nog komen maar ik denk dat we daar als college heel blij mee zijn en dat we gewoon keihard gaan knokken om Rijswijk gewoon leefbaar, groen en veilig te houden het komend jaar. Dat nog even te algemene indruk die wij hebben van het debat. De drie ton, daar begon Wij. over. Dat is ook wel, dat is op zich een goed en terecht punt. Het punt is wel zo dat op een gegeven moment zijn de boeken gewoon dicht voor een begroting zoals begin september meestal. Dat is ook de reden dat we de septembercirculaire niet verwerken in deze begroting. Daarna is er nog een correctie gekomen op die septembercirculaire, die verwerken we ook nog niet in de begroting. Dus het besluit van de raad is ook nog niet verwerkt in deze begroting. We weten niet hoe het gaat aflopen met de Spreidingswet. We horen en lezen er veel over maar zo staat het nu in de boeken. Als het betekent dat het niet komt, ja, dan gaan we kijken naar de eerste halfjaarrapportage hoe we dat gaan verwerken. Dan D66 over de gemeenschappelijke digitale voorzieningen met name ook in relatie tot kostenbesparing. De ervaring leert toch wel dat de digitalisering in de regel meer geld gaat kosten dan dat het bespaart. Tegelijkertijd heeft u in de zienswijze als het gaat om de gemeenschappelijke regeling die we hebben met Delft, met ICT Delft ook wel aandacht gegeven voor of aandacht gevraagd voor de verhouding tussen wat de GR doet en wat onze cloudstrategie nou precies doet. Ook samen met gemeente Delft werken we op het IT-gebied samen en doen we ook mee met die common ground van de VNG. We zoeken overigens ook nog allerlei partners in de regio's waar we nog meer mee kunnen samenwerken bijvoorbeeld op het gebied van AI. Op voorhand levert dat geen bezuiniging op die ingeboekt maar goed, ik kom daar natuurlijk sowieso op terug bij de Kadernota. Want zo hebben we dat ook gezegd of in ieder geval we hebben het ook gevraagd aan de gemeenschappelijke regeling om de effecten van de cloudstrategie in ieder geval zichtbaar te maken. Dus ik neem aan dat ze dat in de begroting '26 rekening mee gaan houden. Dan tot slot de dienstverlening van de heer Majjaoui begon daarover, de dienstverlening zou matig zijn. Ja, mijn beeld is toch dat het bovengemiddeld is, blijkt ook uit onderzoeken met andere gemeenten, de benchmark daarin. En ja, we zijn gewoon aan de slag met die strategie dienstverlening en met een hele digitaliseringsslag dus ja, ik herken me eerlijk gezegd niet in dat beeld. Het was druk aan de balies, daar hebben we ook maatregelen op genomen. Heb ik u ook nog over geïnformeerd afgelopen augustus, waardoor die toestroom ook in goede banen is geleid. En ja, het komt zeker voor dat er wel eens frustratie ontstaat bij de balies ook omdat ze misschien niet direct geholpen worden, een vraag misschien niet goed begeleid kan worden. En ja, ik neem wel even afstand van het feit dat ze dan hier niet goed geholpen zouden worden want ik weet dat de mensen aan de balie echt dag in dag uit dagdagelijks zich keihard inzetten om alle inwoners en

vragen die langskomen en alle inwoners gewoon goed te helpen. Dus dat nog in mijn reactie, voorzitter. Daar hou ik het bij in tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Ja, voorzitter, dank. Nou, dat is redelijk snel zo in de tweede termijn. Voorzitter, er is mij door de fractie van Wij. gevraagd wanneer de resultaten van de normaliseringsagenda te zien zijn dan wel teruggelinkt worden aan de raad. Ik had gehoopt dat er al een verwachte daling van het aantal jeugdigen in de jeugdhulp direct te koppelen zijn aan de normaliseringsagenda omdat we meer maatregelen nemen om het aantal jeugdigen in de jeugdhulp te laten dalen. Daarbij meer inzetten op een gezin en gezinsproblematiek waar kinderen vaak dan een onderdeel van zijn, de preventiemaatregelen, de POHJ die gestart is, consultant in een school en meer. In de rapportage die ik u doe toekomen in het eerste kwartaal van 2025 in de staat van de Rijswijkse jeugd, daar zul je zien dat daar wat ontwikkelingen zijn. En daar waar mogelijk kunnen we ook de effecten van de genomen maatregelen, waaronder de normaliseringsagenda, traceren. Want ik heb daar nog niet de stukken van dus ik kan daar nu niet een tipje van de sluier van geven maar ik verzeker u dat daar in het eerste kwartaal wel wat meer over te vermelden is. U heeft ook gevraagd, waarom zien we nou geen uitvoering voor onze motie investering in de jeugd? De motie gaat over de locatie van de oude fietscrosslocatie Rijswijk Buiten. Bij mijn mening of naar mijn gedachte, maar dat kan ik mis hebben, heeft mijn collega Van der Laar daar toentertijd een afhandeling van gemaakt richting de raad. Maar goed, dat zou ook niet zo kunnen zijn. In ieder geval is er tot op heden nog steeds is er grond beschikbaar voor ontwikkeling. Is er nog niet bekend dat er iets anders gaat gebeuren met die locatie. Is het mij heel erg duidelijk dat de raad hier een oproep heeft gedaan, niet alleen vanuit uw fractie maar vanuit meerdere partijen dat er goed gekeken moet worden naar mogelijkheden voor de jeugd en dat we daar goed oog voor moeten houden. Alleen heeft u zelf de begroting nu voor u liggen en zomaar iets ontwikkelen kost natuurlijk geld dus zodra dat beschikbaar is, zullen we ook hopelijk met plannen aldaar kunnen komen. Maar voor nu is het ook een geldkwestie waardoor we nu niet met een nieuw buurthuiscentrum of iets dergelijks kunnen komen. Helaas. Ik denk dat dat voor nu het antwoord moet zijn op uw motie investeren in de jeugd. Voorzitter, de fractie van D66 heeft mij gevraagd, kunnen jongeren met een hulpvraag nou collectief in gesprek met andere jongeren? Ja, wij kunnen, wij kennen een aantal groepsbehandelingen. We zetten ook heel erg in op van individueel naar collectief en daarin is ook ruimte om met elkaar als jongeren in gesprek te gaan want dat is onderdeel van het traject. U heeft mij gevraagd hoe het zit met de energierekening van de scholen. Een aantal scholen in Rijswijk zijn juridisch nog eigendom, zijn juridisch eigendom van schoolbesturen en die regelen de energie zelf. Bij scholen die in juridisch eigendom zijn nog van de gemeente wordt de energie doorbelast. Op dit moment zijn we hard bezig met het juridisch eigendom terug te geven aan de schoolbesturen. Dat gebeurt mondjesmaat al, u heeft daar onlangs ook nog iets voor vastgesteld in de raad. Er zullen er nog meer van volgen de komende tijd en dan zullen ook de energiecontracten vallen onder de verantwoordelijkheid van dat desbetreffende schoolbestuur. Voorzitter, dan heeft, even kijken, de Wmo heeft de Partij van de Arbeid wat over gezegd. Ja, de urgentie wordt zeker gevoeld en we zetten stappen in de wachttijd en de aanvraag. Er zijn forse, er is al een forse daling. We zijn er nog lang niet maar we zetten echt wel goede stappen. Consultatiebureaus vroeg u nog over, is die 45 K nou echt het totale bedrag? Nou, dat is een bedrag waarvoor we, wat we hebben voor Kansrijke Start. In de aanpak overgewicht en obesitas van SPUK GALA zit ook 54.000 euro om en nabij, die kan daar ook deels voor ingezet worden. Een gedeelte van Opgroeien in een Kansrijke Omgeving, wat totaal bijna 8.000 euro is kan daarvoor ingezet worden. En we hebben natuurlijk daarnaast ook gewoon de reguliere inzet van de JGZ en dat gecombineerd met elkaar, daar doen we ons best mee. Dus het is niet alleen die 45 K

maar het is wel meer dan dat alleen vanuit verschillende hoeken. Dan heeft u mij ook nog gevraagd om iets te zeggen over de motie, doorgaan met wat werkt. Zoals u dat zo mooi heeft geformuleerd en of ik een tipje van de sluier kan geven. Nou, de eerste evaluatie komt volledig in de raadsinformatiebrief met veel meer tekst en informatie. Maar hetgeen wat ik u wel kan vertellen is dat er, het is oprecht positief, 543 eerste persoonlijke gesprekken zijn gedaan sinds de start van de aanpak maatschappelijke participatie. Dat zijn niet even een gesprekje van een half uur kan ik u vertellen want alle leefgebieden worden met die mensen besproken. Maar van die mensen zijn er nu 197 daadwerkelijk geactiveerd, die zijn aan de slag, die zijn vrijwilligerswerk aan doen of mantelzorg of dagbesteding. En wat niemand had verwacht toen we daarmee begonnen maar waar wij met elkaar wel in hebben geloofd, er zijn ook twintig mensen die zijn al uitgestroomd richting werk. En ik denk dat we dat mogen zien als een zeer mooie eerste, nou, resultaten. Met de overige mensen vinden er uiteraard ook nog regelmatig overgang of voortgangsgesprekken plaats. We kijken met die mensen samen hoe we eventuele belemmeringen weg kunnen nemen zodat ze ook kunnen participeren in onze samenleving. Voorzitter, dan is mij gevraagd, nou ja, de motie van ChristenUnie, daar wil ik toch nog wat over zeggen. Want ik heb u schriftelijk een antwoord gestuurd die ik ook al had verteld aan de raad. Den Haag die doet een pilot. Ik hoor u aangeven, nou, ik wil die motie wel gewoon indienen. Ik heb u aangegeven, ik ga die pilot van Den Haag nauwgezet volgen en kijken wat daar nu precies uitkomt. Ik vind het daarnaast wel, nou ja, gevaarlijk om een selectie te gaan maken tussen mensen die dan wel in de schuldhulp zitten en jeugdzorg en niet in de schuldhulp en jeugdzorg. Want dat zou eigenlijk betekenen dat als je werkt en daarnaast ook een zoon of dochter hebt die jeugdzorg nodig heeft, dat ik die later zou moeten helpen als kinderen die een ouder hebben die in een schuldhulpverleningstraject zitten want dan gaat het schuldhulpverleningstraject de boventoon voeren. Voorzitter, ik zie dat ik geïnterrupteerd wil worden.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Harmsen u wil interrumperen. Mevrouw Harmsen.

Mevrouw Harmsen: Ja, ik denk dat hier inderdaad een verduidelijking op zijn plek is. Het gaat om niet gezinnen die dus, of ze voorrang hebben op jeugdzorg, het gaat om arme gezinnen dat ze voorrang hebben in de schuldhulpverleningstrajecten. Dus iedereen die recht heeft op jeugdzorg heeft gewoon recht. Het is niet, we gaan niet opeens gezinnen met schulden voorrang geven voor jeugdzorg, het gaat om arme gezinnen voorrang geven om de schuldhulpverlening in te gaan. Dat ze proactief worden gezocht om daarin te helpen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Harmsen.

Mevrouw Harmsen: En als het goed is helpt dat, dat heeft het pilotproject in Den Haag laten zien, het helpt om de GGZ- en jeugdzorgkosten naar beneden te brengen om schuldhulpverlening prioriteit te geven in gezinnen.

De voorzitter: Wethouder Bentvelzen.

De heer Bentvelzen: Ja, voorzitter, maar dan ligt de vraag niet per se in mijn portefeuille op jeugdzorg maar dat ligt de vraag natuurlijk bij armoede en schulden want dat maakt de situatie wel anders. In uw motie, nou ja, goed, ik denk dat het niet goed is om een selectie te maken op die manier want ik denk dat eenieder die recht heeft op een schuldhulpverleningstraject dan wel recht heeft op jeugdzorg, dat die daarvoor in aanmerking moet komen. En ik vind het hartstikke goed alle pilots van Den Haag, die volg ik ook nauwgezet. Uw collega of tenminste, de collega in de raad van het CDA, mijnheer Van Enk, die denkt geloof ik dat ik Den Haag nooit spreek. Ik denk dat ik mijnheer Bredemeijer vaker spreek dan mijnheer Van Enk zelf dus die contacten zijn hartstikke goed. Maar ik zou u eigenlijk willen vragen, hou die motie aan totdat ik Den Haag hierover gevraagd heb of zij de eerste resultaten met mij kunnen delen. Dan kan ik die met uw raad delen en dan kunnen we kijken

of we dat in Rijswijk wel of niet kunnen toepassen. Daar hebben we denk ik geen motie voor nodig, dat zal dan op goed vertrouwen zijn. Maar dat is voor de rest aan u. Ik heb mijn visie daar dan nu op gedeeld. Voorzitter, dan ga ik door met de laatste in de rij en zeker niet de onbelangrijkste want daar ben ik half beticht van het feit dat ik geen belangstelling zou hebben in mijn portefeuille. Het is niet zo heel erg dat ik tegen mijn schenen wordt geschopt in een begrotingsdebat maar ik vind dat toch wel wat van richting mijn ambtelijke organisatie. Want die mensen werken dag in dag uit keihard om hier te zorgen dat we de jeugdzorg kunnen beperken met allerlei verschillende maatregelen van dien. Ik heb mijnheer Van Enk vaker horen vragen om hier ook een Haags toekomstperspectief uit te voeren of daarin mee te doen. Ik heb verschillende pogingen gedaan om mijnheer Van Enk uit te leggen waarom Rijswijk dat alleen al vanuit de omvang niet alleen kan. Wij hebben 60.000 inwoners, Den Haag heeft er bijna 600.000. Wij hebben met de resterende H8 dezelfde omvang als die Den Haag in haar eentje heeft. Dat betekent iets, dat betekent iets voor ambtelijke inzet, organisatie, geld en nog veel meer dan dat. We zijn keihard bezig aan het werk om die kostenbesparing en inkoopstrategie aan elkaar te koppelen. We hebben een nieuwe aanbesteding strakjes in 2027 met elkaar dus dat gaat al lopen, zo'n inkoopstrategie dat duurt een tijdje. Mijnheer Van Enk weet dat misschien zelf nog wel van zijn verleden als wethouder dat die een keer zo iets moest doen. We nemen daarin exact de uitgangspunten mee die het CDA hier al vaker heeft verkondigd en niet alleen het CDA maar meerdere collega's uit deze raad. Zorg beschikbaar houden voor de meest kwetsbare mensen en een kostenbesparing. Dat zijn ook de hoofdlijnen die worden meegenomen in die nieuwe aanbesteding die we met elkaar moeten voorbereiden. Want voor 2027 moeten wij een nieuwe aanbesteding met elkaar doen en wij vinden het niet wijs om nu uit de regionale samenwerking te stappen vanuit Rijswijk gezien want wij kunnen het niet alleen. Wij gaan dat ook niet alleen doen kan ik u verzekeren want we gaan dat niet alleen redden, dat is het verhaal. En daarnaast wil ik mijnheer Van Enk, nou, in ieder geval het compliment geven eigenlijk aan mevrouw Van Schie die vaak bij de laatste informatieavonden en dergelijke aanwezig is geweest. En misschien kunt u daar een keer bij aansluiten, mijnheer Van Enk, dan krijgt u ook alle informatie die de raad tot nu toe heeft gehad van het servicebureau.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van Enk u wil interrumpen. Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Die informatie krijg ik zeker, voorzitter. Maar mijn vraag is nog even dat de wethouder zegt, we kunnen dat Haags model niet alleen. Dat wil ik best aannemen. Maar daarom vroeg ik ook, kunnen we niet aansluiten bij Den Haag? Ik hoor twee dingen, ik hoor dat ze wel veel praat met Den Haag hoor ik nu en dat ze het ook eigenlijk wel een goed model vinden maar dat we er te klein voor zijn. En aan de andere kant hoor ik haar toch ook net zeggen in haar eerste termijn, ja, we moeten nog maar afwachten, net zoals tweeënhalve jaar geleden toen ik het voorstelde. En dat afwachten gaat mij wat ver en zeker als daar het argument bij komt, we zijn niet te klein maar ze zei in eerste termijn, ja, Rijswijk heeft een veel grotere hoge kwaliteit jeugdzorg. En dan denk ik, ja, als dat de oorzaak is van deze enorme overschrijding ieder jaar, dan moeten we toch een heel ander gesprek hebben. Of ...

De voorzitter: Ja, ik ga het woord geven aan mevrouw Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Nee, voorzitter, ik ga zeker niet beweren dat wij in Rijswijk een hogere kwaliteit jeugdzorg hebben. Dat heb ik ook niet gezegd. Dus nee, ik heb gezegd, mijnheer Van Enk, dat de gemeenteraad in Rijswijk mij altijd op het hart drukt, let op bij de kostenbesparingen dat dit niet ten koste gaat van de kwaliteit van de zorg in Rijswijk aan onze jeugdigen. Dus daarbij heb ik niet gezegd, onze kwaliteit is hoger dan die van Den Haag of hoger dan die van Zoetermeer of waar dan ook. Die is hopelijk overall even hoog maar er wordt mij hier altijd wel op het hart gedrukt, kostenbesparingen prima maar zorg er niet voor dat de wegljsten onnodig oplopen, et cetera. En

nogmaals, ik heb dat ook al vaker aan u verteld, Den Haag heeft inderdaad een zogenaamd budgetplafond. Den Haag heeft het op afstand gezet dus die zit helemaal niet zo goed bovenop alles wat u beweert, die hebben het namelijk in handen gegeven van de instellingen. Dat moet maar blijken of dat goed gaat want ze zijn daar ook pas sinds 1 januari mee gestart dus we zijn niet eens een jaar onderweg. Daar komt gewoon keurig met de evaluatie van. Tot nu toe zijn de berichten niet per se negatief. Dus ja, die volg ik nauwgezet. Daarnaast zijn we hard aan het werk, nogmaals, met de H8 omdat we elkaar daarin vasthouden om te kijken wat het 'HTP' biedt. En misschien dat we nog wel iets beters kunnen doen dan het HTP want, nou, misschien doen ze heel veel dingen goed maar evalueren zij op een aantal punten die minder goed gaan dus hebben wij een nog betere aanbesteding straks voor 2027 voor onze gemeente.

De voorzitter: Ik wil mevrouw Bentvelzen vragen om nu verder te gaan met het beantwoorden van de vragen.

De heer Van Enk: Nog één vraag, voorzitter.

De voorzitter: Nee, ik vind, het wordt een herhaling. Het is nu al tien minuten.

De heer Van Enk: Nee, dit is geen herhaling. Ik wil alleen vragen of ik het woord ...

De voorzitter: Nee, mijnheer Van Enk, ik geef u niet het woord. Nee. Wethouder Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Ja, voorzitter, dank. Volgens mij, voorzitter, ben ik dan aan het einde gekomen van mijn tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, voorzitter. Laat ik gelijk van start gaan. GroenLinks kwam terug op de vraag over The Orchard. Ik heb overduidelijk de zorgen niet weg kunnen nemen, dat kan ik in ieder geval als eerste constateren. Wat ik eigenlijk zou willen doen is want de ene vraag was, is een amendement niet gewoon om het uit te voeren? Uiteraard, dat klopt. En ik ga een uitwerkingsvoorstel toezeggen in de vorm van een RIB om daarmee de uitwerking en daarmee hopelijk ook de zorgen weg te kunnen nemen. De tweede vraag die ik ...

De voorzitter: Wethouder Van de Waart, ik zie dat mijnheer Van 't Eind u wil interrumpen.

Mevrouw Van de Waart: O, nou, ik kon het niet goed zien, sorry.

De heer Van 't Eind: Nou, het amendement vraagt om een raadsvoorstel uiteindelijk, dat is wat we in het amendement hebben vastgesteld. Dus ik kan me best voorstellen dat we op korte termijn even geïnformeerd worden over hoe dat verder gaat. Maar we hebben als raad uitgesproken dat we verwachten dat we daar ook nog een keer over kunnen spreken over hoe die invulling en er een besluit over nemen dus dat is wat in het amendement staat.

Mevrouw Van de Waart: Ja, dan moeten we heel even kijken want als in een raadsvoorstel de verwachting is dat we al kunnen zeggen welke functie er precies in komt, dat kan gewoon nu nog niet. Maar we kunnen wel natuurlijk met u communiceren over wat we gaan doen, wat het idee is en wat het proces is. Als ik daarmee aan de verwachtingen voldoe.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Oelen, u wil ook interrumpen.

De heer Oelen: Ja, dank, voorzitter. Dan zou ik graag de wethouder ook willen vragen om in die RIB ons wat nader te informeren over de afspraken met de projectontwikkelaar zelf. Omdat de strekking van het amendement was toch echt dat er geen sprake kon zijn van huurpenningen en als daar nu

andere afspraken over zijn gemaakt, dan denk ik dat we daar ook het gesprek over moeten gaan voeren. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Wethouder Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Dat is goed. Dus het begint met een RIB.

De voorzitter: Prima.

Mevrouw Van de Waart: Ja? Oké. Heel even kijken, de tweede ging over, die was van de VVD, nogmaals de vraag over de motie over die biodiversiteit of die invloed heeft op de grex van Rijswijk Buiten. Daarbij heb ik al gezegd in de plannen die er nu liggen voor Pasgeld, want daar gaat het met name over want dat is natuurlijk het nieuw te ontwikkelen project, zijn de randvoorwaarden die eerder zijn gesteld door de raad wel meegenomen, waaronder die van biodiversiteit, zitten nu verwerkt in de huidige grex.

De voorzitter: Mijnheer Loof, u wil interrumpen?

De heer Loof: Ja, dank, voorzitter. Dus als ik het goed begrijp roept de motie op tot bestaand beleid?

Mevrouw Van de Waart: Volgens mij heeft de heer, de wethouder Wit ook gezegd dat dit is wat die al van plan is. Ja. Tot slot heeft u nog gevraagd om de toezegging voor een RIB voor de brug. Ik merk dat ik dat wat lastig vind omdat u eerder uitgebreide gesprekken heeft gehad hierover en er discussie over geweest. Maar alles overwegende omdat er ook op wordt geroepen opnieuw te kijken naar de lijst aan investeringen en het totaal daaraan en ik ervan uitga dat u daar een goede afweging in wil maken en ook verkeersveiligheid, wij volgens mij met zijn allen delen dat het belangrijk is wil ik u graag die RIB toezeggen. Waar ik niet alleen dan de twee kruisingen op de Beatrixlaan meeneem maar ook de brug als optie zodat u in ieder geval die nog steeds als optie mee kunt nemen. Want tot die tijd is dat gewoon het besluit wat ligt. Ik ga u wel toezeggen dat we nog niet gaan bouwen. De voorbereidende andere werkzaamheden, zoals de tekeningen en dergelijke waar ze mee bezig zijn, die laten we wel gewoon doorgaan zodat we daarna gewoon een goed gesprek daarover kunnen houden. Volgens mij waren dit mijn vragen. O nee, wacht even, ik heb nog een andere vraag van, dat moet ik niet vergeten, van was niet echt een vraag maar een opmerking van Wij. Rijswijk. Toch heel even vreemd, staat er, vreemd dat er nu in één keer 10.000 meer woningen worden gebouwd. Nou, dat is denk ik niet helemaal wat ik bedoelde in mijn laatste korte antwoord in de eerste termijn. Wij. Rijswijk haalt de Stadsvisie aan die is gemaakt in 2016, dat gaat ook over prognoses van 2016. Daarbij zijn prognoses gemaakt in nummers van inwoneraantallen. Ik sprak over woningen, ook die staan genoemd in de Stadsvisie. Toen werd gesproken over 8.000 tot 10.000 woningen. Daar wijken we dus nu helemaal niet zo ver vanaf want ik had het net ook over 10.000 woningen, dat worden er mogelijk 11.000. Dat zijn allemaal woningen in plannen die u eerder voor hebt gehad hier in grote gebiedsvisies waar u dus al over heeft gestemd. Het zijn ook woningen in de gebieden die in de Stadsvisie zijn aangegeven als de bedrijventerreinen en de winkelgebieden en Rijswijk Buiten. Dus waar ook participatie over is geweest waar mensen van aan hebben gegeven dat dat de gebieden zijn waarin ze de uitbreiding en de groei van Rijswijk wel zien zitten. Of dat de prognose die gemaakt is door Planbureau voor de Leefomgeving of het aantal woningen dus helemaal matcht met het, nee, het aantal inwoners helemaal matcht met het aantal woningen, dat is nu bij nader inzien acht jaar later dus wel te bezien. Dat ligt misschien ook het type woningen die we bouwen of hoeveel mensen daarin gaan wonen. Ik hoop daarmee, ik denk dat het dus vooral een discussie is over van hoe we dit hebben geteld maar we lopen dus niet zo heel ver van die Stadsvisie vandaan. Misschien even nog aanvullend het goede nieuws ...

De voorzitter: Wethouder Van de Waart, ik zie dat de heer Van Dam u wil interrumpen.

Mevrouw Van de Waart: O, een hand, ja.

De heer Van Dam: Ja, nee, dank. Ja, misschien ter verduidelijking dan want goed dat u dan aangeeft dat het technisch misschien anders zit met het aantal woningen en het aantal inwoners. Alleen het feit blijft wel dat in die Stadsvisie staat dat het 65.000 inwoners waren en dat alle cijfers nu aantonen dat we naar de 80.000 inwoners gaan. En dat haalt niet dus weg wat ik aangaf in die tweede termijn en eerste termijn, dat we daarmee ook de risico's eigenlijk krijgen die in diezelfde Stadsvisie worden gezegd. Dus met die hoeveelheid meer inwoners komt ook een bepaalde druk op je faciliteiten, op de wegen. Nou goed, ik hoef niet allemaal te herhalen, maar die ...

De voorzitter: Nee, wilt u alstublieft niet herhalen, mijnheer Van Dam?

De heer Van Dam: Nee, precies. Dat zal ik ook niet doen alleen die risico's die blijven, dat is een punt wat ik maakte. Dus prima dat er een technische verandering dan is maar dat neemt ons punt niet weg.

De voorzitter: Mevrouw Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Ja, om daarop te reageren. Sowieso is er niet in de Stadsvisie een soort van een maximum of zo afgesproken dus dat is wel heel even goed om te weten. Uw zorgen die u hier heeft geuit, die heb ik volgens mij in mijn eerste termijn ook benoemd dat ik die best begrijp, we zitten middenin een verbouwing. U refereerde daar ook aan de grote mobiliteitsvraagstukken. Daar wordt nog natuurlijk wel degelijk aan gewerkt. Ik denk dat, binnenkort komen wij met de Omgevingsvisie, die wordt eind dit jaar al ter inzage gelegd dus die is ook voor u. En die gaan we, ik doe het even uit blote hoofd, maar ik denk ongeveer in februari in het forum bespreken en daar komt het ook uitgebreid aan de orde, ook zeg maar welke invloeden zeg maar de groei van de stad hebben. Dus dat lijkt me een mooi moment om daar nog samen eens naar te kijken.

De voorzitter: Wethouder Van de Waart, ik zie dat mevrouw Van Nunen ook wil interrumpen.

Mevrouw Van Nunen: Ja, voorzitter, dank. En ik wil eigenlijk op de heer Van Dam reageren. Ik was een beetje aan de late kant. Maar omdat de wethouder alweer antwoordde op de heer Van Dam. Ik wil eigenlijk toch nog zeggen dat een Stadsvisie van 2016 acht jaar geleden met een bepaalde prognose is gesteld en dat Rijswijk geen eiland is midden in een heel rustig gebied of zo. We zijn onderdeel van een Randstadgroei waarin overall om ons heen ook forse groei na 2016 zijn ...

De voorzitter: Uw punt is helder, mevrouw Van Nunen. Maar ik wil ... Uw punt is helder. Ik wil teruggaan naar het college. Het is de tweede termijn van het college anders krijgen we weer een derde termijn en dat is niet gewenst gezien het late tijdstip. Ik wil ook de andere wethouders gelegenheid geven om te vragen. Wethouder Van de Waart, wilt u verdergaan?

Mevrouw Van de Waart: Ja, ik wou eigenlijk afsluiten met even de link te maken naar de Omgevingsvisie dus waar je zeg maar even het complete verhaal ook weer samen dat binnenkort kunnen we dat samen bespreken. En 10 december bent u ook uitgenodigd voor het stadsasberaad waar net als dat er een jaarlijkse oploop voor Rijswijk Buiten u breed wordt geïnformeerd over de plannen die nu lopen. Dus ik denk dat we met elkaar nog voldoende gelegenheid hebben voor de zorgen die u wel overhoudt.

De voorzitter: Mag ik dan het woord geven aan wethouder Wit.

De heer Wit: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb nog een aantal vragen gehad die ik nog even wil beantwoorden en nog even ingaan op een paar moties. In eerste instantie van Wij. Rijswijk, de motie over de subsidies. U zei, ik heb een toezegging gedaan. Dat klopt, een toezegging dat wij integraal gaan kijken als college naar onze financiële situatie en gaan kijken hoe we op een goede wijze een sluitende begroting '26 en verder kunnen neerleggen. Wat ook mijn collega Van Damme net heeft aangegeven. En daar is onderdeel van het totale pakket ook aan subsidies dat wij uitgeven. Ik wil daarbij wel ook stellen dat nogmaals subsidies op het moment dat wij die aanvragen binnenkrijgen worden die dus bepaald en bekeken, hoe gaan we daarmee om? En dan wordt er ook gekeken of ze passend zijn binnen de beleidskaders die wij bij die subsidies bij de aanvragen verwachten. Dus dat is in ieder geval de toezegging om even te preciseren. Dan de motie over het groen, daar gaf u aan ... Ik mag verder van mijnheer Van Dam, dat is fijn. De motie over het groen, over de investering die u doet, wil ik nog wel de kanttekening plaatsen, u zegt, ik ga hem wel indienen. Ik heb gezegd, ik ga hem ontraden want een deel daarvan gaat over plannen maken voor projecten die we wellicht pas over een aantal vijf, zes jaar kunnen uitvoeren. Ja, daar ga ik de ambtelijke organisatie niet mee belasten om nu die plannen te maken. We weten niet eens of ze überhaupt dan ook wel doorgaan. Wat wel natuurlijk zo is, is dat wij de komende jaren op allerlei gebieden in Rijswijk met de ontwikkelingen en met alle werkzaamheden die we in de bodem hebben en die we op straatniveau hebben als het daar gaat om beheer en onderhoud wel degelijk werken aan een groenere stad. Dus daar wordt echt wel een investering gedaan vanuit al die projecten en vanuit beheer om te zorgen dat we ook echt het groen beleid wat we dus als bouwsteen van de Omgevingsvisie aan u gaan voorleggen, dat dat ook echt bestendig is en de ecologische verbinding en natuurverbindingen versterkt. Dan wil ik nog even kort terugkomen op de PMD-vraag, u vroeg mij om te reflecteren op het besluit over nascheiding. En nu heb ik wel een interruptie.

De voorzitter: De heer Van Dam.

De heer Van Dam: Ja, ik laat de PMD-discussie straks over aan mijn collega.

De voorzitter: Kort, heel kort graag.

De heer Van Dam: Ja, twee dingen. Misschien hebben we een verschil in de interpretatie van die motie maar die motie is bedoeld niet om de plannen alvast te laten maken, ik snap dat die in een latere stadia komen. Maar gezien de nijpende situatie met de financiën, om nu wel alvast geld te gaan vrijmaken omdat we weten dat we de komende jaren daar gewoon geen budgetten voor hebben maar het ontzettend belangrijk is dat het groen wel meegroeit met de stad. En daar heb je uiteindelijk toch geld voor nodig dus daarom zeggen we, investeer dat nu. Die toezegging, ik wil nog even een vervolgvraag daar wel op stellen. Want mijn vraag in de tweede termijn was, dus ik heb u goed begrepen, dat is fijn om die bevestiging te hebben, maar mijn vraag is, kunt u het volgend Kaderdebat wel al een tipje van de sluier oplichten wat er wel mogelijk is in het subsidieverhaal zeg maar om wellicht te kunnen besparen? Ik snap dat u dan op dat moment geen specifieke cijfers heeft maar kunt u er wel wat over zeggen? Want dan trek ik hem inderdaad terug, anders dan ...

De voorzitter: Wethouder Wit.

De heer Wit: Dat kan maar het kan ook zijn dat we er niets aan doen, dus dat is de toezegging, ja. Even kijken, het PMD-verhaal, reflecteren op het besluit over nascheiding dat niet kostenverlagend is voor de inwoners. Het uitgangspunt van het besluit in 2023 december is niet om het kostenverlagend te maken. Laten we wel wezen, we hebben uiteindelijk naar aanleiding van de turbulentie die ontstaan is rondom de containers hebben we toen met participatie van onze inwoners een raadsvoorstel opgewerkt waarvan al vrij snel duidelijk was, ook binnen deze raad, dat er geen mandaat was om nascheiding of voorscheiding op wat voor manier, bronscheiding moet ik zeggen,

op wat voor manier nog verder voor PMD, even duidelijk stellen, voor PMD dat nog verder door te zetten. Er waren drie opties toen in het besluit. Eén optie was het handhaven eigenlijk van het huidige beleid, dat was de goedkoopste optie. Dan had je een optie die was iets duurder en dat was de optie waar we nu voor gekozen hebben, dat is het beleid alle PMD op nascheiding en OPK en GFT wel op bronscheiding en met minicontainers, even nog duidelijk erbij. Tegelijkertijd dan nog de motie om echt maatwerk in alle wijken te gaan doen. Ja, en die was inderdaad veruit de duurste, dan zit je een half miljoen hoger. Dus nogmaals, de nascheiding is niet ingevoerd omdat het goedkoop zou zijn maar omdat het draagvlak voor het voorscheiden gewoon echt niet meer aanwezig was in deze raad. Ik had het kunnen proberen natuurlijk, dan weet ik ook wat de uitkomst was geweest. Dat zover heb ik wel geleerd van hetgeen allemaal gebeurd is. Even kijken hoor, heb ik eigenlijk nog vragen van D66. Nou ja, niet zozeer vragen als wel de motie over het groen en de investeringen daarin. Pasgeld, monitoring. We hebben natuurlijk ook best wel veel over monitoring gezegd de afgelopen tijd en ook wat wel en niet mogelijk is in Pasgeld. Maar wat we nu kunnen doen is nogmaals, ik kan deze motie omdat we veel, eigenlijk bijna alles momenteel al doen, omarmen. Monitoring kan ook meelopen dan in de Natuurwaardenkaart en de planning daarvan staat nu op Q3 2025. U heeft in de motie heel duidelijk staan maart 2025, dat ga ik niet halen. Dus als jullie dat laten staan dan moet ik hem ontraden dus als u dat kan aanpassen dan kan dat. Op dat moment zouden we dan de nulmeting hebben en kunnen we ook gewoon echt die monitoring van start ...

De voorzitter: Wethouder Wit, ik zie dat mevrouw Woudstra u wil interrumperen. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Ja, dank, en dank nog voor de laatste toevoeging. De terugkoppeling stond eerder voor het voorjaar 2025, gezegd dat dat later wordt. Nou ja, we kunnen de motie aanpassen naar zomer 2025. De motie is een verzoek dus bij deze dan zullen we hem aanpassen en wordt het verzoek 2025. Wij willen wel opmerken dat wat net gezegd wordt, het gebeurt allemaal al. Ja, u zegt dat, wij zien dat als raad niet. We zien dat er gesprekken plaatsvinden, we krijgen daar niet dezelfde terugkoppeling van.

De voorzitter: Graag wat korter, mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Dus, we zien het niet als het beleid al gebeurt maar juist als een bevestiging voor u in de rug om het te blijven doen. We willen hem dan ook echt voor stemming voorleggen zodat u ook echt met goedvinden van de raad deze acties kan gaan ondernemen en ook naar buiten toe dat duidelijk is dat de raad dat vindt.

De voorzitter: Wethouder Wit.

De heer Wit: Ja, oordeel raad dus inderdaad. Prima, laten we op die manier doorgaan. Dat is ook trouwens helemaal aan u, daar heb ik niks over te zeggen. Even kijken hoor, dan heb ik nog één vraag van de ChristenUnie en dat gaat over het isolatiefonds. Het isolatiefonds, laat uitstel geen afstel zijn, dat is het zeker niet. Mevrouw Harmsen, via de voorzitter, je hoeft, het is echt niet noodzakelijk om in een woning te wonen om de subsidie al aan te vragen. Je kunt ook als je gaat verbouwen en daarna in de woning gaat wonen, dan mag je die subsidie ook aanvragen. Er moet wel een toekomstige hoofdbewoner zijn, dat is uiteindelijk wel het uitgangspunt van het beleid zoals wij dit op dit moment voeren. U zegt ook, dan kunnen we zorgen dat in ieder geval de subsidie ook gebruikt wordt. Ik kan u wel vertellen dat wij al een paar aantal grote aanvragen van VvE's, grote VvE's, honderd appartementen, hebben gehad die wel degelijk al in uitvoering gaan. Dus is wel zeker, ja, er vindt wel doorgang en dat wordt ook uit geput, geput uit deze reserve. Tegelijkertijd de vraag die u ook nog stelde was, wordt dan, is het niet zo dat we volgend jaar dan alsnog wel eraan gaan knabbelen? Ja, goed, uiteindelijk is dat natuurlijk aan de raad. Wij hebben beleid vastgesteld en

hebben een bestemmingsreserve en zolang die bestemmingsreserve er is kunnen wij aanvragen honoreren. Dat is de realiteit zoals het werkt. Tegelijkertijd hebben we natuurlijk wel ook, en dat kunt u ook in de begroting lezen, 1,5 miljoen euro aan subsidie binnen kunnen krijgen. Om een deel daarvan, van het geld dat we in de subsidie of in dat fonds hadden zitten, weer vrij te spelen voor de algemene middelen. Dat is in ieder geval iets wat, nou ja, denk ik een compliment waard is richting onze organisatie om dat voor elkaar te krijgen. Voorzitter, ik heb alle vragen beantwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wit. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Van Malsen.

De heer Van Malsen: Ja, dank u wel, voorzitter. Ook nog een aantal vragen en wat opmerkingen bij moties die ik nog eventjes de revue wil laten passeren. Te beginnen bij GroenLinks, de herziene deadline van het eerste kwartaal 2026 is wat mij betreft akkoord dus die motie krijgt ook oordeel raad. Wel met alle slagen om de arm die ik in de eerste termijn ook maakte ten aanzien van het parallel lopen aan het volkshuisvestelijk programma. Dan vroeg de fractie van D66 nog of wij de Kansenskaart wonen en zorg kunnen delen. Het korte antwoord daarop is, ja. Maar ik zou wel graag willen voorstellen om die mee te nemen in de volgende evaluatie van de Woonzorgvisie, waar ook een evaluatie van de Woonzorgtafels onderdeel van zal zijn waar deze Kansenskaart besproken wordt. Dus met dat voorstel kijk ik even naar de fractie van D66 of dat akkoord is, dan zou ik graag die toezegging doen.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Als het maar niet als een interruptie telt want ik heb zo nog een missend antwoord op een vraag. Hij vraagt mij om te reageren dus. Want ik wil best al mijn vragen die nog niet beantwoord zijn nu ook aangeven maar dat lijkt me dan niet handig.

De voorzitter: Dat is niet de bedoeling nee.

Mevrouw Woudstra: Dus anders dan wacht ik en dan geef ik zo pas antwoord op de heer Van Malsen want dan bewaar ik mijn interruptie graag.

De voorzitter: Maar mijnheer Van Malsen.

De heer Van Malsen: Nou ja, goed, knikken had ook gekund hoor. Maar goed, die toezegging die wil ik dus best wel doen met die aanvulling daarbij. De vraag werd ook gesteld of mevrouw Woudstra het goed begrepen had dat de 50.000 euro voor het opstellen van het volkshuisvestelijke programma niet alleen maar uitgegeven gaat worden aan het onderzoek maar ook aan het daadwerkelijk opstellen van het programma. En ja, dat klopt. Om nog even terug te komen op dat woononderzoek wat de heer Weterings noemde, die hebben we inmiddels ook gevonden. Het gaat daar naar mijn begrip over het driejaarlijkse woononderzoek wat dus eens in de drie jaar geactualiseerd is. Die gaan we uiteraard gebruiken ook als onderbouwing van ons eigen woonbehoefteonderzoek maar dat is een landelijk onderzoek. En als we in Rijswijk een volkshuisvestelijk programma willen opstellen, los van het feit dat een woonbehoefteonderzoek specifiek aan de gemeente een verplichting is in de wet, is dat ook een vereiste om de woonbehoefte in Rijswijk goed in kaart te kunnen brengen. Maar goed, dat heb ik in de eerste termijn denk ik en in het forum ook al uitvoerig toegelicht. Dus ik ga daarin niet in herhaling vallen. Er werden nog wat dingen gezegd ...

De voorzitter: Wethouder Van Malsen, ik zie dat mijnheer Weterings u wil interrumpen. Ook heel kort graag, mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, een één-tweetje, welk probleem denkt de wethouder te gaan oplossen met het onderzoek en denkt de wethouder dat er een woonbehoefteonderzoek nodig is met 8.425 mensen op een wachtlijst?

De voorzitter: Wethouder Van Malsen.

De heer Van Malsen: Ja, voorzitter. Ja, ik heb het idee dat ik tegen een muur praat want deze vraag heeft de heer Weterings nu al voor de vierde misschien wel de vijfde keer deze periode gesteld en ik heb de heer Weterings elke keer heel netjes, heel uitvoerig van antwoord voorzien op deze vraag. En als de heer Weterings elke keer dat ik die vraag beantwoord hem toch weer opnieuw gaat stellen, wat voor zin heeft het dan nog om die vraag nogmaals te gaan beantwoorden, voorzitter? Ik ga verder.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, denkt de wethouder als er 8.425 mensen op een wachtlijst staan, dat er misschien wel een woonbehoefte is om in Rijswijk te wonen?

De voorzitter: Wethouder Van Malsen.

De heer Van Malsen: Ja, voorzitter, ik vind deze hele vraagstelling ongelooflijk vermoeiend. Ik heb al zo vaak uitgelegd hoe die wachtlijst voor sociale huurwoningen in elkaar zit, dat dat inderdaad niet voldoende is om de gehele woonbehoefte van de gemeente Rijswijk in kaart te brengen. En dat er een enorme behoefte is aan woningen, natuurlijk is dat zo. En daarom werken wij ook, voorzitter, aan oplossingen om die woningnood terug te dringen. Ik heb in alle keren dat de heer Weterings deze vraag gesteld heeft hem nog niet één keer een concrete oplossing voor zien stellen, behalve dan het schrappen van oplossingen die wij voorstellen. Dus als de heer Weterings zo begaan is met de woningzoekenden in Rijswijk en de woningzoekenden die een woning in Rijswijk willen, dan zie ik graag wat goede onderbouwde oplossingen van hem en zijn fractie tegemoet, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Malsen.

De heer Van Malsen: Ik had nog een aantal andere punten die ik nog eventjes wilde benoemen. Er werd wat gesuggereerd over de mantelzorgwaardering. Die gaat zeker niet afgeschaft worden, mocht dat beeld nog bestaan. En ook de consulenten die ik noemde in de eerste termijn, die zijn al actief en die doen al heel goed werk vanuit Welzijn Rijswijk om mantelzorgers te helpen. Nog even een kleine aanvulling ook op wat collega Bentvelzen zei over de motie schuldhulp. We gaan als alles goed is in december weer met uw raad in gesprek over de Rijswijkse Armoedeverlichting. Een van de onderdelen daarvan is om, zoals we dat dan noemen, meer outreachend te werken. Dus dat betekent dat we van een vast loket in het gemeentehuis of in Stervoorde of elders meer toe gaan werken naar een meer ambulante loket, om het maar even zo te noemen. Dus we gaan echt met onze consulenten de stad in om ook naar de mensen toe te gaan die deze hulp nodig hebben. Daarnaast zijn we ook van plan om meer maatwerk te bieden, is ook een advies van de Inwonersraad voor Armoedeverlichting. Die twee dingen samen, dat zijn eigenlijk de kaders waar ook wat er in de motie gesuggereerd wordt heel netjes passen. Ik zou dan in die zin ook die motie eigenlijk meer in die discussie thuis vinden horen. En ook het dictum van die motie eigenlijk een specificering van die twee kaders die ik net noemde in de Armoedeverlichting, die we hopelijk dus in december met uw raad zullen gaan bespreken, vinden vallen. Maar dat nog eventjes ter overweging voor de indieners van die motie. Voorzitter, en dan ben ik nu klaar met mijn tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Malsen.

Mevrouw Sahin: Dan heb ik een aantal vragen nog die beantwoord moeten worden. Dat is allereerst de vraag naar het declaratieregister gesteld door de fractie van Beter voor Rijswijk. Inderdaad is dat de afgelopen jaren verzuimd, het is niet actueel gehouden. Dus ik zeg u toe om dat weer wel bij te houden dus daarmee is uw vraag denk ik beantwoord. Dan de motie van Rijswijks Belang, de schoonste gemeente van Zuid-Holland, waarin het college wordt opgedragen om een pilot te gaan starten om een boete van duizend euro op te leggen. Nou, die motie ga ik u ontraden, beste gemeenteraad, omdat in Nederland de boetes landelijk door het openbaar ministerie worden vastgesteld. Voor het dumpen en bijplaatsen van afval kunnen gemeenten een maximale boete van 160 euro opleggen en daar kan niet zomaar van worden afgeweken. Die lopende pilot die is nog niet lopend begrepen wij. We willen wel volgen, contact opnemen met Enschede en Rotterdam als die pilot gaat starten. Ik vond ook in die overweging dat u aangeeft van de handhavingsprioriteit lijkt te liggen bij het uitdelen van parkeerboetes. Dat is niet zo, er is niet een prioritering dat we parkeerboetes opleggen en afvaldumpingen niet dus die wordt ontraden. Dan de motie, wegbezuinigen van boa's. Ook de VVD stelde nog een concrete vraag, wat houdt dat nou in? Het zijn twee vacatures die niet worden ingevuld dus dat is het antwoord. Ik heb ook al eerder geantwoord, ja, natuurlijk wil je niet versoberen op het gebied van boa's maar laten we ook vooral kijken naar het gedrag van mensen. Ik heb ook vandaag informatie gevraagd aan de politie over lachgas en tot nu toe in heel, sinds 1 januari 2024 zijn er dertig registraties van situaties waarbij de politie in Rijswijk lachgas heeft aangetroffen bij betrokkenen. Vorig jaar waren het er veertig, het zal denk ik waarschijnlijk toenemen. Ja, 90 procent van de betrokkenen was al bekend bij de politie voor eerder drugsgebruik, verslaving of voor andere strafbare feiten. Dus lachgas is inderdaad een serieus probleem en vooral de wijze waarop mensen verslaafd raken is zeer zorgelijk. Ook het gebruik daarvan in het verkeer zorgt voor heel veel onveiligheid. En er was een vraag over de beperking van inhuur. Ja, die 30 procent heb ik aangegeven als het gezien kan worden als een inspanning en dat heb ik teruggehoord van de indieners. Vooral eerst inzicht krijgen in welke gebieden. Ik zie dat u als raad zeker de verantwoordelijkheid ook voelt om de taken die wij hebben als gemeente goed uit te voeren, de gebiedsontwikkelingen goed uit te voeren en het sociaal domein. Dus ik zie niet, ik maak me op dat punt geen zorgen dat u opeens als raad gaat zeggen, nee, wij gaan onze taken niet meer uitvoeren. Dat zou niet in het belang zijn van onze inwoners. Maar wel wilt u meer inzicht en dat heb ik ook toegezegd en het college en dat staat ook vastgelegd in de motie. Zo hebben wij het geïnterpreteerd.

De voorzitter: Dank u wel, allen. Ik wil nog even mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, ik heb geen interruptie voor u maar eigenlijk voor de heer Van Damme. Want wij dachten dat we niet meer mochten interrumpen. Maar in deze termijn van de wethouders mocht dat ook dus ik wou vragen of ik nog één interruptie op mijnheer Van Damme mag doen?

De voorzitter: In principe niet want het is natuurlijk de tweede termijn van het college en dat is hiermee afgerond. U had het dan in de termijn van uw raad kunnen doen. Mevrouw Woudstra?

Mevrouw Koegler Böhm: Ja. Maar ... Ja, oké.

Mevrouw Woudstra: Zoals aangekondigd doe ik ze nu in één keer. Naar aanleiding van de vraag van de heer Van Malsen of we het dan ook even later inzicht in te krijgen. Volgens mij kunnen we heel goed bij de griffie wat het college nu te zien heeft gekregen ook meteen zien. Als dat vertrouwelijk is vanwege bedrijfsgegevens of andere onderhandelingsposities kan dat wat ons betreft ook. Daar zouden we niet mee willen wachten. We begrijpen het wel als hij wil wachten met een verdere reactie daarop of het vervolg daarop. Dat hoeven wij niet meteen daarbij te zien dus we begrijpen

dat dat erbij wordt betrokken. Eén vraag is onbeantwoord gebleven, dat ging over onderwijs en arbeidsmarkt. We hebben inmiddels wel vernomen dat er voor februari in de raad het laatste is geïnformeerd en dat we net, we horen graag wanneer als er nieuws is hoe dat zit? Maar ik wil daar nog even de wethouder de kans voor geven om die vraag te beantwoorden.

De voorzitter: Aan welke wethouder stelt u de vraag?

Mevrouw Woudstra: Wethouder Bentvelzen.

De voorzitter: Wethouder Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Ja, voorzitter, dank. Ja, ik was inderdaad die vraag vergeten. Daarbij mijn excuses. In februari is de raad nog voor het laatst geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief. Maar wanneer er weer effecten te melden zijn of nieuwe ontwikkelingen betreft het beleid wordt de raad hierover geïnformeerd wederom via een raadsinformatiebrief die u ten alle tijden kan agenderen natuurlijk. Daarnaast vind ik toch wel noemenswaardig en leuk om te melden zo laat op de avond na uren vergaderen, maar in Q3 2025 gaan we voor het eerst in Rijswijk een beroepenfeest organiseren samen met de BBR bedrijfsleven hier en het onderwijs voor het vmbo en misschien zelfs wel het mbo. Maar goed, dat is de laatste leuke informatie die ik u kan meegeven vanavond.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Bentvelzen. Mevrouw Koegler, u heeft ook ...

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, ik wil toch graag een punt van orde maken. Want ik heb mijn drie termijnen in de termijn van de raad heb ik gehad. Daarna heeft het college gesproken, daar heb ik geen interrupties gedaan, daar hebben wij ons even in vergist in het begin. Wij hebben ook een vraag aan de wethouder die onbeantwoord is gebleven in deze termijn dus vandaar dat ik die vraag wilde stellen.

De voorzitter: Als u een interruptie heeft richting de wethouders dan is dat mogelijk.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja.

De voorzitter: Maar u zei mijnheer Van Dam en bedoelde u ...

Mevrouw Koegler Böhm: Ja. O ja, de heer Van Dam, Van Damme.

De voorzitter: U bedoelde de wethouder.

Mevrouw Koegler Böhm: Nou, dan zal ik het heel kort en bondig houden.

De heer Van Dam: Ik wil hem ook wel beantwoorden.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja. Het gaat over de motie over de hotelkosten. U geeft aan dat die 30.000 euro, die is al toegezegd. Wij vroegen ons af wat die toezegging precies inhoudt? Is dat een mondelinge toezegging, is het wenselijk vanuit het college om die 30.000 euro beschikbaar te stellen of is het een schriftelijke vastlegging met handtekeningen eronder?

De voorzitter: Wethouder Van Damme, wilt u deze vraag beantwoorden?

De heer Van Damme: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had die vraag niet geregistreerd als vraag. Vandaar dat ik hem niet beantwoord heb. Maar er ligt een schriftelijke overeenstemming waar in ieder geval minimaal 8.000 euro beschikbaar wordt gesteld. En als er goede plannen zijn meer dus dat is het antwoord.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Van Damme. Dan zijn er twee moties waarvan wij graag willen weten of die gehandhaafd blijven. Dat is de motie kostenbeheersing in het sociaal domein van D66

en Beter voor Rijswijk en de motie subsidieregeling Rijswijk van Wij. Rijswijk. Dus ik wil mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: De beantwoording van de wethouder was naar tevredenheid. Wij vertrouwen erop dat zij ermee aan de slag gaat, wordt ingetrokken.

De voorzitter: Wordt ingetrokken. Prima. En mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Na de eerste toezegging die is naar tevredenheid en de tweede dat we iets te horen krijgen in het Kaderdebat vinden we ook top dus we trekken hem ook in.

De voorzitter: Prima. Dan zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van het college. Dan gaan wij even schorsen, tien, vijf minuten. Tien minuten zodat alles technisch, alle het juiste amendement op de juiste plek staan en de moties en dan gaan we over tot stemming. Dus tien minuten hebben wij nodig voor de techniek.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Ik geef even als eerst het woord aan mevrouw Harmsen.

Mevrouw Harmsen: Ja, dank u wel, voorzitter. Het had eigenlijk voor schorsing al gemoeten dan. Naar aanleiding van de tweede beantwoording van de wethouder trek ik toch deze motie in. We komen er later op terug bij de behandeling van jeugdhulpvoorstellen van de wethouders zodat ze eerst zelf ook het onderzoek goed in kan zien en kan zien hoe goed die pilot is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Harmsen. Het gaat dus om de motie, jeugdzorg focus gezinnen in nood, die is ingetrokken voor alle duidelijkheid. Dan gaan we over tot stemming. We gaan, u gaat allereerst ...

De heer Weterings: Een punt van orde. Wij hebben ook een motie aangepast.

De voorzitter: De heer Weterings.

De heer Weterings: Sorry, voorzitter. We hebben ook een motie aangepast, de hotelmotie. Want inderdaad afspraak is afspraak dus als de wethouder 8.000 toe gaat zeggen hebben we het bedrag ook teruggehaald binnen die 8.000 euro dus dan sta we quitte dus kan die gewoon van tafel.

De voorzitter: Dus u heeft een nieuwe tekst gemaakt? Oké. Goed, die dient u hier bij deze in. Ik kijk naar rechts, die zal worden geüpload. Voordat we daar zijn. Wij kunnen overgaan tot stemming, althans u. U gaat allereerst stemmen over de ingediende amendementen, daarna over de moties en daarna eventueel over de gewijzigde voorstellen. Dus dat gaan we stap voor stap doen. We beginnen eerst met amendement, verlaging parkeertarieven, 4.b1. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mevrouw Kames.

Mevrouw Kames: Dank u wel, voorzitter. Wij zullen meestemmen in de belasting of in de parkeerverlaging maar wij hadden dat liever voor heel Rijswijk gezien en liever zelfs naar nog minder. Maar we gaan wel voor stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kames. Zijn er anderen? De heer Van Enk.

De heer Van Enk: Ja, als het niet mogelijk is om die twee of vijf ton of wat er op inhuur garandeert het college dan denk ik, dan kunnen we het hier ook niet doen. En zeker niet zijn wij het eens om dat dan naar de verlaging parkeertarieven te schuiven dus daarom stemmen wij tegen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Andere raadsleden die een stemverklaring wensen af te leggen? Dat is niet het geval. Met 29 stemmen voor en 2 tegen is het amendement aangenomen. Het volgende amendement, amendement verordening afvalstoffenheffing. Wenst iemand een, wenst

een raadslid een stemverklaring af te leggen? Dat is niet het geval. Van Rijswijks Belang is het, amendement verordening afvalstoffenheffing. Stilte graag. Met 22 tegen en 9 voor is het amendement verworpen. Dan het amendement verordening toeristenbelasting van Rijswijks Belang. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Dat is niet het geval. Met 20 stemmen tegen en 11 voor is het amendement verworpen. Het amendement parkeerreserve 2025-2028 van Wij. Rijswijk. Wenst er iemand een stemverklaring af te leggen? De heer Van Enk.

De heer Van Enk: Ja, omdat het het sluiten van de begroting niet aantast vinden wij het een prima idee om de oorspronkelijke doelstelling die we jarenlang hebben afgesproken in ere te houden voor de parkeergelden.

De voorzitter: De heer Weterings.

De heer Weterings: Ja, ook wij vinden het een goed idee om te reserveren voor echt wat nodig is dus wij zullen voor stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Nog andere raadsleden die een stemverklaring willen afleggen? Dat is niet het geval. Met 20 stemmen tegen en 11 voor is het amendement verworpen. Dan gaan we door naar 4.b5, het amendement verlaging afvalstoffenheffing inwoners niet laten betalen voor lachgasgebruikers. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Ja, wij zien op deze manier een heel klein cadeautje geven aan de burger een beetje symboolpolitiek. Want bij lachgas opruimen, dat is ook een kwestie van openbare orde zoals bleek uit het debat en dat vinden we veel te belangrijk.

De voorzitter: Mijnheer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui: Ja, voorzitter, we gaan ook hier voor stemmen want ja, beter iets dan niets. We hadden liever dat de motie van Rijswijks Belang wordt aangenomen maar we kiezen hiervoor dus voor stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer El Majjaoui. Dan anderen? Niet het geval. Dan gaat u over tot stemming. Met 25 stemmen voor en 6 tegen is het amendement aangenomen. Dan het amendement van het CDA, amendement programmabegroting. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: We hadden heel graag eigenlijk voor willen stemmen maar omdat de Van Rijnweg erin zit stemmen we tegen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Niet? Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 29 stemmen tegen en 2 voor is het amendement verworpen. Dan gaan we door naar de definitief ingediende moties. 4.c1, de motie, iedereen verdient een tweede kans, ook een afvalbak. Een mooie ludieke titel. Met 31 stemmen voor, het is unaniem aangenomen. Dan de motie 4.c2, de motie, leegstand is stilstand. Mevrouw Kames, wilt u een stemverklaring afleggen?

Mevrouw Kames: Ik wil graag een stemverklaring geven. In principe zou ik graag voor willen stemmen maar ik vraag me af, wat is de dekking ervoor als zo'n onderzoek uitgevoerd moet worden? En vandaar dat we tegen stemmen.

De voorzitter: Helder. Met 27 stemmen voor en 4 tegen is de motie aangenomen. Dan motie 4.c3, stook geen hout als de luchtkwaliteit slecht is. Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, het vraagt weer om een onderzoek, het vraagt weer om campagne. Wij zijn bang dat er een soort open haard politie aan de deur gaat komen dus dat is gewoonheid eigenlijk niet handhaafbaar dus zullen we tegen stemmen.

De voorzitter: Dat is helder. Met 16 stemmen voor en 15 tegen is de motie aangenomen. Graag stilte. De motie 4.c4, motie Rijswijk de schoonste gemeente van Zuid-Holland. Met 27 stemmen tegen en 4 voor is de motie verworpen. Dan gaan we door naar de motie 4.c5, geen 50.000 euro voor een extra overbodig woonbehoefteonderzoek. Met 24 stemmen tegen en 7 voor is de motie verworpen. De motie 4.c6, bij tientallen miljoenen euro's omzet hotels 2022 tot heden is 20.000 voor ondersteuning van Stichting Hoteloverleg Rijswijk niet meer gepast. Met 20 stemmen tegen en 11 voor is deze motie verworpen. Dan motie 4.c7, motie, behoud mantelzorgwaardering van Rijswijks Belang. Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, dank u wel. Voor Rijswijks Belang zijn mantelzorgers van onschatbare waarde en onmisbaar in onze Rijswijkse samenleving. We vinden het ook onbegrijpelijk dat het college besloten heeft om daarop te versoberen en onze mantelzorgers die tachtig euro mantelzorgwaardering niet gunt. Daarvoor stemmen wij natuurlijk uiteraard voor onze eigen motie.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Dank. We vinden mantelzorgers van onschatbare waarde en idem maar we zien dat de mantelzorgdag wordt georganiseerd en heel veel aandacht is op heel verschillende manieren. En voor ons past dit in het zorgvuldig omgaan met het sociaal domein.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw ... Ik zag mijnheer Van Enk als eerst. Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Wij zullen de motie ook steunen. Ik sluit me aan bij wat de vorige sprekers zeiden en ik vind de redenering dat ze dan nog wel welkom zijn voor een lunch op het stadhuis vind ik veel te mager. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: Ja, voorzitter, op zich zijn wij natuurlijk ook voor mantelzorgondersteuning maar volgens mij, volgens ons heeft de wethouder duidelijk genoeg gemaakt hoe de ondersteuning en gelden worden besteed, anders dan in de motie wordt voorgesteld.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: We vragen de afgelopen jaren ontzettend veel van onze mantelzorgers. Top dat we bezig zijn met een nieuw plan maar schrap niet deze regeling voordat er een nieuw plan ligt dus daarom zullen we voor de motie stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Anderen? Dat is niet het geval. Dan kunnen we overgaan tot stemming. 17 stemmen voor en 14 tegen, dan is de motie aangenomen. Dan de motie 4.c8, wegbezuinigen van boa's met een groeiende stad met opkomende criminaliteit en afvaldumping, geen goed idee. Met 24 stemmen tegen en 7 voor is de motie verworpen. Dan de motie 4.c9, investeer in groen van Wij. Rijswijk en de ChristenUnie. Mijnheer Dolmans, u wenst een stemverklaring af te leggen?

De heer Dolmans: Ja, graag. Wij vinden dit een hele sympathieke motie, er staan ook een heleboel dingen in waar wij van harte achter staan. Maar tegelijkertijd wordt er ook geen dekking, geen financiële dekking gegeven. Dus met een beetje pijn in het hart zullen wij tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Dolmans. Anderen? Nee? Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 20 stemmen tegen en 11 voor is de motie verworpen. Dan de motie 4.c10, motie prioriteit voor biodiversiteit en leefomgeving van D66. Wenst iemand een stemverklaring? Mevrouw Van der Weij?

Mevrouw Van der Weij: Dank u wel, voorzitter. We zullen natuurlijk voor stemmen en hebben deze natuurlijk ook ingediend. We willen nog eens benadrukken dat versterken van biodiversiteit samengaat met meten is weten en dat monitoring daarvoor noodzakelijk is, inclusief een nulmeting die gelukkig in de zomer van 2025 er kan zijn. Hoe eerder hoe beter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen? Nee, dan kunnen we overgaan tot stemming. We missen nog één stem zie ik. Met 20 stemmen voor en 11 tegen is deze motie aangenomen. Dan 4.c11, motie structureel gezonde financiën. Door verschillende fracties mede ingediend. Mijnheer Van Enk, u wenst een stemverklaring af te leggen?

De heer Van Enk: Ja, wij zullen tegen deze motie stemmen omdat die eigenlijk vlees noch vis is. Er wordt een soort belofte gedaan om de belastingen dan niet verder te verhogen en er wordt een opdracht gegeven aan het college voor het Kaderdebat, daar heb je het weer, met nieuwe bezuinigingen te komen. Maar dat kan overal in zijn en, nou ja, dit is ons veel te vaag dus vandaar.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Anderen een stemverklaring? Niet. Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 25 stemmen voor en 6 tegen is deze motie aangenomen. Dan 4.c12, motie beperk externe inhuur. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Nee? Dan kunt ...
Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Voorzitter, als partijen niet met een besluit kunnen instemmen om dat nu vast te stellen dat we dat gaan doen, dan heeft het ook weinig zin om weer opnieuw die moties percentages te noemen en te vragen dus om die reden stemmen wij tegen.

De voorzitter: Dank u wel. Anderen, niet het geval. Met 28 stemmen voor en 3 tegen is deze motie aangenomen. Dan 4.c13, motie taakveldanalyse, CDA en PvG&R. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Nee? Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 20 stemmen tegen en 11 voor is deze motie verworpen. Dan 4.c14, motie vermindering kapitaallasten van het CDA. Wenst iemand een stemverklaring? Nee, dan kunt u overgaan tot stemming. Met 25 stemmen tegen en 6 voor is deze motie verworpen. Dan 4.c15, motie doorgaan met wat werkt, door verschillende fracties ingediend. Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Ja, Rijswijks Belang vindt het belangrijk dat iedereen naar eigen kunnen mee kan doen in onze samenleving. Daarvoor zullen wij voor deze motie stemmen en hebben we ook meegetekend.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler. Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Voorzitter, omdat we vanavond toch nog een klein doorkijkje hebben gekregen in het effect van dit werk. En ook al is de dekking voor het komend jaar nog genoeg maar we vinden de richting goed om te blijven vasthouden als het gaat om armoedebeleid. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 31 stemmen voor is deze motie unaniem aangenomen. Dan gaan wij even terug in de agenda en gaat u stemmen over het raadsvoorstel tweede halfjaarrapportage. Wenst iemand van uw raad een stemverklaring af te leggen over het raadsvoorstel tweede halfjaarrapportage 2024? Nou, dat is niet ... Mevrouw Harmsen.

Mevrouw Harmsen: Voorzitter, alleen een kwestie van orde. Ik wil alleen nog zeggen, het is een geamendeerd raadsvoorstel.

De voorzitter: Dit is de tweede halfjaarrapportage.

Mevrouw Harmsen: O, sorry, nee.

De voorzitter: Die is niet geamendeerd toch?

De heer Loof: Die is wel geamendeerd met het amendement van ons.

De voorzitter: Ja? Oké, dan is het het geamendeerde raadsvoorstel tweede halfjaarrapportage 2024. Laten we elkaar heel scherp houden op dit late tijdstip. We missen twee stemmen. Met 31 stemmen voor is het geamendeerde raadsvoorstel aangenomen.

5. Raadsvoorstel Verordening voor gemeentelijke belastingen en heffingen voor het jaar 2025 (RV 24-057)

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 5. Dat is het raadsvoorstel verordening voor gemeentelijke belastingen en heffingen voor het jaar 2025. Deze is ook geamendeerd. Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: In een aantal verordeningen kan Rijswijks Belang zich zeker vinden. Wij kunnen ons niet vinden in de verhoging bij de parkeerbelasting en ook voor de toeristenbelasting vinden we het echt een gemiste kans dat we die niet verhogen en daarom zullen we tegen het raadsvoorstel stemmen.

De voorzitter: Zijn er nog anderen? Dank u wel, mevrouw Koegler. Mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam: Ja, hoewel er een aantal meevallers zijn door beslissingen die vanavond zijn genomen, waardoor we toch niet zoveel vragen van onze inwoners, blijft het toch wat rigoureuus dat te doen en zien we liever andere keuzes dus daarom zullen wij ook tegen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Dam. Andere raadsleden? Dat is niet het geval. Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 22 stemmen voor en 9 tegen is het geamendeerde raadsvoorstel verordening voor gemeentelijke belastingen en heffingen voor het jaar 2025 aangenomen.

6. Vaststelling begroting, meerjarenraming en jaarschijf

Vaststellen begroting voor het jaar 2025

De voorzitter: Ja, dan gaan we naar agendapunt 6 en u gaat drie verschillende besluiten nemen. Allereerst 6.a, het vaststellen van de begroting voor het jaar 2025. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk: Nou ja, het zal duidelijk zijn dat uit ons verhaal blijkt dat wij anders denken over de soliditeit van deze begroting. We hebben daar geprobeerd een amendement op aan te brengen en wij zullen dan ook tegen de begroting stemmen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Enk. Anderen? Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, zoals wij eigenlijk ons betoog begonnen, dat het college eindelijk zijn verantwoordelijkheid neemt voor woonwagenkamp De Striip. We zijn ontzettend blij dat die mensen een goed vooruitzicht op een schoon en een veilig leefomgeving kunnen krijgen dus we zullen zeker voor deze begroting stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Weterings. Dan kunt u overgaan tot stemming. Met 25 stemmen voor en 6 tegen is de begroting voor het jaar 2025 aangenomen.

Vaststellen meerjarenraming 2025-2028

De voorzitter: Dan 6.b, vaststellen meerjarenraming 2025-2028. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Dat is niet het geval. Met 27 stemmen voor en 4 tegen is het voorstel aangenomen.

Vaststellen van de in de jaarschijf 2025 van het investeringsplan 2025-2028 geraamde investeringen

De voorzitter: Dan het allerlaatste besluit, raadsbesluit jaarschijf 2025 van het investeringsplan 2025-2028. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Dat is niet het geval. Met 25 stemmen voor en 6 tegen is het raadsbesluit aangenomen.

7. Sluiting

De voorzitter: Dan zijn we aan het einde gekomen van de vergadering. Het is 23:12 uur, vanaf 15:00 uur vergaderd. Ik wil u complimenteren met een constructieve wijze van debat. En ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om onze ambtenaren die keihard hebben gewerkt om uw vragen goed te beantwoorden tijdens de tafeltjesavonden, tijdens alles, mails, om die heel hartelijk te bedanken. En ook de griffie, heel erg dank aan de griffie. En dank aan onze ondersteuners, de bodes, die ons goed voorzien. Ik wens u allemaal een goedenacht.